

Diplomová práce

2009

Bc. Jana Kunderátová

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Ekonomická fakulta

Katedra účetnictví a financí

Studijní program: N6208 Ekonomika a management

Studijní obor: Účetnictví a finanční řízení podniku

Analýza dopadu vývoje změn dotační politiky na finanční situaci zemědělských podniků

Vedoucí diplomové práce:
Ing. Daniel K O P T A, Ph.D.

Autor diplomové práce:
Bc. Jana K U N D R Á T O V Á

2009

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Jana K U N D R Á T O V Á**
Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Účetnictví a finanční řízení podniku**

Název tématu: **Analýza dopadu vývoje změn dotační politiky na finanční situaci zemědělských podniků**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

1. Posouzení vlivu změn struktury a objemu dotací poskytovaných v rámci Společné zemědělské politiky na finanční situaci vybraných zemědělských podniků.
2. Porovnání dotací poskytovaných v období 2004 - 2006 s obdobím 2007 - 2008. Posoudit vliv zvýšení objemu dotací a změnu zaměření dotací v plánovacím období 2007 - 2013.

Osnova:

1. Přehled poskytovaných dotací z rozpočtu EU a z národních zdrojů pro programovací období období 2004 - 2006 a období 2007 - 2013 .
2. Vytvoření systému hodnocení, který umožní porovnání dopadu změn a struktury v dotační politice ve vybraných zemědělských podnicích v oblastech LFA a v marginálních oblastech.
3. Aplikace systému hodnocení na vybrané zemědělské podniky.
4. Vyhodnocení získaných údajů a porovnání vlivu dotací na finanční situaci sledovaných zemědělských podniků. Posouzení vlivu dotací v oblastech LFA a mimo LFA v letech 2004 - 2006 a letech 2007 - 2008.
5. Závěr.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: **60 - 70 stran**

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

- Doležal, J., Fišer, B., Míková, M.: Finanční účetnictví, Grada Praha, 1995**
Grünwald, R., Holečková, J.: Finanční analýza a plánování podniku, VŠE v Praze, ISBN 80-7079-257-4
Valach, J. a kolektiv: Finanční řízení podniku, EKOPRESS, 1999
Kovanicová, D.: Poklady skryté v účetnictví díl 2., 1995
Bláha, Z.: Jak posoudit finanční zdraví firmy, Management Press, Praha, 1996
Hamplová, E.: Vybrané problémy finanční analýzy, 1999, ISBN 80-210-2161-6
Kislingerová, E.: Manažerské finance, 2004, ISBN 80-7179-802-9
Neumaierová, I., Neumaier, I.: Výkonnost a tržní hodnota firmy, ISBN 80-247-0125-1, Grada, 2002
Sedláček, J.: Účetní data v rukou manažera – finanční analýza v řízení firmy, ISBN 80-7226-562-8, Computer Press, 2001
Rezková, J.: Finanční analýza účetních dat v praxi, nakladatelství Bilance, 1995

Vedoucí diplomové práce:

Ing. Daniel Kopta, Ph.D.
Katedra účetnictví a financí

Datum zadání diplomové práce:

14. března 2007

Termín odevzdání diplomové práce:

30. dubna 2008

prof. Ing. Magdalena Hrabánková, CSc.

děkanka

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentská 13 (1)
370 05 České Budějovice

prof. Ing. František Střešleček, CSc., Dr.h.c.

vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 14. března 2007

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „**Analýza dopadu vývoje změn dotační politiky na finanční situaci zemědělských podniků**“ vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a materiálů uvedených v seznamu literatury.

.....

V Borovanech dne 26. dubna 2009

Děkuji tímto Ing. Danielu Koptovi, Ph.D. za pomoc a odborné vedení, jakož i za ochotu, se kterou mi vyšel vstříc při zpracovávání této diplomové práce. Dále děkuji manažerům a členům zemědělských podniků za poskytnutí potřebných podkladů, materiálů a informací.

Abstract

This work deals with an impact of endowment policy changes on financial situation of selected farming companies.

In the first part, the survey of grants which were possible to obtain in years 2004 – 2006 and after a year 2007 from the sources of EU and CR is stated.

In the second part, there was an incidence of financial support receiving on selected farming companies evaluated. This was realized with a view to direct payments, SAPS, TOP-UP and payments according to HRDP (LFA, AEO) or more precisely, payments within axis II Rural Development Program – Improving the environment and the countryside (LFA, AEO). There was evaluated 6 selected agricultural companies, which were divided into 2 groups. First group was formed by companies which are farming in region of LFA and second group was formed by companies which are farming in marginal area. In this part of work the comparison of grants according to structure of earth on 1 hectare agricultural land, arable land and herbage was made. This was realized for individual companies as well as for both groups of companies. In the next chapter impact of endowment policy changes which turned up after a year 2007 on agricultural companies is stated.

The final part of this work consists of the summary of all results. The most significant result is, that the endowments form high part in financial incomes of observed agricultural companies. Absence of endowment would make financial situation of companies worse and downgrade would be more expressive by companies farming in LFA, which are receiving greater amount of endowments. Companies which are farming in region of LFA should focus their attention in using of financial grants from EAFRD (landscape tending) and take advantage of that to adapt structure of production and structure of agricultural land.

Key words: grants, HRDP, PRV, AEO, SAPS, TOP-UP, region LFA, marginal areas.

OBSAH

1. Úvod	3
2. Literární přehled	5
2.1 <i>Historie společné zemědělské politiky (SZP)</i>	5
2.1.1 Římská smlouva	5
2.1.2 Mansholtův plán z roku 1968.	6
2.1.3 80. léta 20. století.	6
2.1.4 McSharryho reforma z roku 1992.	7
2.1.5 Agenda 2000	7
2.1.6 Fischlerova reforma z roku 2003.	8
2.2 <i>Legislativní rámec EU</i>	10
2.2.1 Období od vstupu do konce roku 2006	10
2.2.2 Plánovací období 2007 – 2013	12
2.3 <i>Legislativní rámec ČR</i>	14
2.3.1 Zákon o zemědělství č. 252/1997 Sb.	14
2.3.2 Zákon o státním zemědělském intervenčním fondu č. 256/2000 Sb.	15
2.3.3 Přehled nařízení vlády k provádění zákona č. 252/1997 Sb. a č. 256/2000 Sb.	16
2.4 <i>Přehled dotací poskytovaných ze zdrojů EU</i>	18
2.4.1 Přímé platby pro plánovací období 2004 – 2013	18
2.4.2 Horizontální plán rozvoje venkova (HRDP) pro plánovací období 2004 – 2006	20
2.4.3 Operační program Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství pro plánovací období 2004 – 2006	29
2.4.4 Program rozvoje venkova (PRV) pro plánovací období 2007 – 2013	31
2.5 <i>Přehled dotací poskytovaných ze zdrojů ČR</i>	50
2.5.1 Národní doplňkové platby (TOP-UP)	50
2.5.2 Národní podpory	52
2.5.3 Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond (PGRLF)	52
2.6 <i>Informativní přehled podpor v rámci SZP</i>	53

3. Použitá metodika	54
4. Vyhodnocení získaných údajů.....	57
4.1 <i>Podniky hospodařící v oblasti LFA.....</i>	<i>57</i>
4.1.1 Podnik A.....	57
4.1.2 Podnik B.....	59
4.1.3 Podnik C.....	62
4.2 <i>Podniky hospodařící mimo oblast LFA.....</i>	<i>64</i>
4.2.1 Podnik D.....	64
4.2.2 Podnik E.....	66
4.2.3 Podnik F.....	68
4.3 <i>Hodnocení podniků hospodařících v oblasti LFA a mimo oblast LFA</i>	<i>71</i>
4.4 <i>Hodnocení podniků dle výše čerpaných dotací</i>	<i>72</i>
5. Dopady změn dotační politiky.....	88
6. Závěr	89
7. Seznam použité literatury	91
8. Přílohy	93

1. Úvod

Zemědělství je již od pradávna jednou z nejdůležitějších součástí života člověka. Jeho prvopočátky jsou spjaty s dávnou minulostí lidstva. S dobou, kdy se z člověka lovec a sběrače stal zemědělec – člověk, který se naučil pěstovat rostliny a chovat zvířata, aby si tak zajistil trvalý zdroj potravy. Zemědělství se tak stalo jednou z nejdůležitějších součástí lidské činnosti, kterou zůstává i v dnešních dnech.

Se změnou politického systému po roce 1989 a přechodu na tržní ekonomiku došlo v zemědělství, ale i v ostatních oblastech, k překotným změnám. Zemědělství se stalo oborem, který byl těžce poznamenán transformací ekonomiky – jeho rozměr se zmenšoval, trh se otevřel zahraničním dodavatelům, s čímž se zemědělství podnikatelé jen těžko vyrovnávali. Toto mělo za následek krach mnoha zemědělských podniků, což přispělo k vylidnění mnoha venkovských oblastí.

Druhá zásadní změna za poslední roky v oblasti zemědělství nastala vstupem České republiky, 1. května 2004, do EU. V oblasti zemědělství to pro ČR znamenalo přijmout a řídit se pravidly Společné zemědělské politiky (SZP) – společný trh, financování ze společného zdroje, upřednostňování produkce pocházející z EU, ochranná opatření proti třetím zemím. Podnikatelům přijetí SZP přineslo snazší přístup na zahraniční trhy, ale na druhé straně určitá omezení, která plynou z regulační politiky EU. Vstupem do EU by se mělo zemědělství stabilizovat a vytvořit na vesnici podmínky zajišťující životní úroveň srovnatelnou s úrovní ve městech, což je jednou z priorit EU.

Zemědělství je specifickým odvětvím, které se vyznačuje určitými zvláštnostmi oproti průmyslové výrobě. Jde především o neoddělitelnost ekonomického cyklu od cyklu přírodního. Je zde určitý časový nesoulad mezi rozhodnutím o změně nabídky a realizací tohoto rozhodnutí, což vede k tomu, že zemědělství nemůže pružně reagovat na potřeby trhu. Dále se potýká se značnou sezónností, pracovníci i stroje jsou plně využiti jen v určitých částech roku, důsledkem toho dochází i k nerovnoměrnému rozložení příjmů a výdajů, což jsou faktory typické právě pro zemědělství, které je závislé na procesech, které nejsou v moci člověka ovlivnit. Zemědělství podnikatelé jsou konfrontováni s různými přírodními podmínkami, různou úrovní úrodnosti půdy, výrobní proces musí přizpůsobovat živým organismům, atd., což jsou důvody, proč je zemědělství jednou z oblastí, která je tak široce podporována dotacemi.

V diplomové práci jsem se rozhodla zůstat věrná oblasti zemědělství, respektive dotacím plynoucím do zemědělství a navázat tak na problematiku řešenou v bakalářské práci. V diplomové práci se zabývám dopadem změn dotační politiky po roce 2007 na hospodaření jednotlivých podniků v porovnání s předcházejícím obdobím 2004 – 2006.

V literárním přehledu uvádím přehled podpor, které bylo možno čerpat v jednotlivých letech obou období, tj. 2004 – 2006 a 2007 – 2013, se zaměřením na přímé platby (SAPS, TOP-UP) a platby dle HRDP (LFA a AEO), respektive platby v rámci osy II Programu rozvoje venkova – Zlepšování životního prostředí a krajiny (LFA a AEO).

2. Literární přehled

2.1 Historie společné zemědělské politiky (SZP)

Společná zemědělská politika, dále jen SZP, je jednou ze tří společných politik v hospodářské oblasti Evropské unie. Tvoří však dlouhodobě nejobsáhlejší položku evropského rozpočtu. Prvopočátky SZP sahají do poválečného období, kdy se Evropa potýkala s problémem nedostatku potravin. Nedostatek potravin a zavedení přidělových systémů na potraviny bylo impulzem pro vytvoření agrárních politik, jejichž úkolem bylo přispět ke zvýšení zemědělské produkce, stabilizaci zemědělských trhů a tím zajistit, že obyvatelstvo zemí Evropského hospodářského společenství (EHS) bude spolehlivě zásobováno potravinami za přijatelné ceny. Dalším stanoveným cílem bylo vylepšení nízké úrovně příjmů zemědělců.

2.1.1 Římská smlouva

Dne 25. 3. 1957 byla v Římě podepsána Římská smlouva o založení Evropského hospodářského společenství (EHS), členy byly Německo, Francie, Itálie a země Beneluxu, tj. Belgie, Nizozemsko a Lucembursko. V platnost tato smlouva vstoupila o několik měsíců později a to 1. 1. 1958.

V článcích 38 až 47 této smlouvy byly již stanoveny základní principy SZP jako jsou cíle SZP a nástroje, jejichž pomocí má být dosaženo stanovených cílů.

Článek 39 definuje 5 základních cílů SZP:

a) zvýšit produktivitu zemědělství podporou technického pokroku a zajišťováním racionálního rozvoje zemědělské výroby a optimálního využití výrobních činitelů, zejména pracovní síly,

b) zajistit tak odpovídající životní úroveň zemědělského obyvatelstva, a to zejména zvýšením individuálních příjmů osob zaměstnaných v zemědělství,

c) stabilizovat trhy,

d) zajistit plynulé zásobování,

e) zajistit dodávky za rozumné ceny.

Fungování SZP je založeno na 3 základních principech:

a) princip jednotného trhu, tj. společný trh pro zemědělské produkty při společných cenách a společných pravidlech (např. společné sanitární, veterinární předpisy, společná pravidla soutěže) s volností pohybu produkce po území EHS,

b) princip preference produkce ze zemí ES, tj. ochrana vnitřního trhu zavedením dovozních cel, podpora vývozu zavedením vývozních dotací,

c) princip finanční solidarity, tj. výdaje na SZP jsou hrazeny ze společných rozpočtů.

SZP fungující na těchto principech začala být realizována od roku 1962 a byla řízena následujícími čtyřmi institucemi: Radou ministrů zemědělství, Generálním ředitelstvím Evropské komise pro zemědělství, Společnými tržními organizacemi, Evropských orientačním a záručním zemědělským fondem. SZP lze tedy charakterizovat jako jednotný trh se zemědělskými produkty, který je řízen z úrovně Evropské komise.

2.1.2 Mansholtův plán z roku 1968

Mansholtův plán z roku 1968 byl neúspěšným pokusem o reformu SZP. Pokus o tuto reformu přichází v období, kdy se EHS potýkalo s nadvýrobou, způsobenou netržním prostředím na poli stanovování cen zemědělské produkce – ceny byly stanovovány administrativně. Cílem Mansholtova plánu bylo snížení cen, kterého mělo být dosaženo restrukturalizací zemědělství. Program se pokusil vyjmout okrajové plochy zemědělské půdy z užívání, přesvědčit starší zemědělce, aby zanechali hospodaření a finanční podporou uspišit jejich odchod do důchodu (**Palán, J., 2007**). Tím se mělo zemědělství modernizovat, průměrná velikost farem zvětšit a tím dosáhnout nižších cen. Tato reforma se setkala s odporem především ve Francii a Německu.

2.1.3 80. léta 20. století

Koncem 80. let 20. století došlo k dalšímu pokusu o reformu SZP a to v souvislosti s neustále se navyšujícími náklady na SZP, ekologickými dopady a externím tlakům. V rámci této reformy byly také odsouhlaseny kvóty na mléčné výrobky, snížení dotování exportu a současně byl zachován trend odměňování farmářů, kteří se rozhodnou odejít z odvětví.

2.1.4 McSharryho reforma z roku 1992

McSharryho reforma je prvním průlomem ve filozofii SZP. Revolučnost reformy spočívala v tom, že se podpory už neodvíjely od objemu produkce, ale byly na objemu produkce nezávislé, tzn. přechod k přímým podporám, což mělo zamezit zvyšování zemědělské produkce. Reforma znamenala přechod od podpor odvíjejících se od objemu produkce k systému podpor, které jsou nezávislé na množství produkce (přímé podpory).

McSharryho reforma spočívala ve:

- snižování intervenčních cen u obilovin, hovězího masa a mléka, tak aby se zemědělská produkce stala konkurenceschopnou na světových trzích,
- uvádění půdy do klidu,
- snižování výrobních kvót u mléčných výrobků,
- využívání půdy k jiným účelům jako je zalesňování, agroturistika, výroba pro nepotravinářské účely,
- ekologické zemědělství,
- podpoře odchodu starších zemědělců do důchodu s cílem zvětšit průměrnou velikost farem.

2.1.5 Agenda 2000

Součástí Agendy 2000 byla další reforma, která navazovala na McSharryho reformu z roku 1992. Jejím cílem bylo připravit SZP na vstup nových členů do EU.

Hlavní prvky reformy SZP lze shrnout takto:

- konkurenceschopnost evropského zemědělství byla podpořena snížením cenových podpor,
- zaručuje se životní úroveň zemědělců – snížení podpory k cenám je částečně kompenzováno většími přímými platbami. Příspěvky k příjmům nejsou vázány na objem produkce,
- podporuje se tržní orientaci zemědělců, což má význam pro postavení EU v mezinárodním obchodě se zemědělskou produkcí,

- mnohem větší důraz se klade na nezávadnost a kvalitu potravin, čímž se zohledňuje zájem spotřebitelů na zvýšenou ochranu životního prostředí a na zacházení se zvířaty,
- ekologické cíle se začleňují do SZP, takže vzniká nová úloha zemědělců jako správců přírodních zdrojů a jejich udržování,
- v dalším směřování se objevuje nový aspekt – péče o rozvoj venkova s cílem ho zachovat jako součást evropského kulturního dědictví (Palán, J., 2007).

2.1.6 Fischlerova reforma z roku 2003

Fischlerova reforma ze dne 26. 6. 2003 vycházející ze zprávy nazývané Mid-Term Review se spolu s reformou z roku 1992 řadí mezi nejvýznamnější reformy SZP. Reforma vstoupila v platnost v roce 2005 s tím, že členské státy mohly tento termín posunout až do roku 2007. Tato reforma zásadním způsobem změnila způsob podpory poskytované zemědělcům. Reforma je více přizpůsobena potřebám zemědělců. Přináší zemědělcům větší volnost, kteří tak mohou produkovat to, co požaduje trh. Většina podpor je vyplácena nezávisle na objemu produkce. Cílem reformy je přimět zemědělce k větší konkurenceschopnosti a orientaci na tržní produkci, ale zároveň jim zaručit určitou úroveň příjmů. Reforma se spíše zaměřila na podporu kvality namísto kvantity, jak tomu bylo dosud a to zejména v oblasti životního prostředí, zdraví spotřebitelů a životních podmínek zvířat.

Hlavní principy Fischlerovy reformy:

- **cross compliance**, nebo-li křížová shoda/kontrola. Jedná se o respektování standardů na úrovni farmy, které se týkají ochrany životního prostředí, kvality a bezpečnosti potravin, pohody zvířat a dobré zemědělské praxe. Obsahuje 18 standardů na ochranu životního prostředí, kvality a bezpečnosti potravin, zdraví zvířat a plodin, dobrého zacházení se zvířaty, které musí zemědělec dodržovat. Při porušení jsou možné sankce. V ČR je uplatňován od 1. 4. 2009 dle NV č. 83/2009 Sb. ze dne 30. 3. 2009.
- **modulace** – Modulací se rozumí snížení výše přímých podpor a vytvoření fondu, ze kterého bude podporován rozvoj venkova. Modulace se týká farem, kterým jsou poskytovány přímé platby nad 5 000 EUR, tyto farmy budou odvádět určité % z těchto plateb na rozvoj venkova. Farmy s podporou do 5 000 EUR ročně jsou od

těchto plateb osvobozeny. Modulace se netýká nových členských států do té doby, než jejich přímé platby nedosáhnou stejné úrovně jako EU – 15.

- **decoupling** – Nebo-li odstranění vazby dotací na objem zemědělské produkce a přechod k platbám na farmu.
- **zemědělský poradenský systém**
- **single farm payment**, nebo-li jednotná platba na farmu. Jednotná platba na farmu znamená, že zemědělství výrobci budou získávat jednu platbu namísto několika plateb. Tato platba bude mít paušální charakter na hektar s tím, že si členské státy mohou stanovit, zda platby budou vypláceny na národní nebo regionální bázi.
- **set aside**
- **finanční disciplína**
- **venkovský rozvoj**

2.2 Legislativní rámec EU

2.2.1 Období od vstupu do konce roku 2006

V rámci EU se dotační politika řídí společnými pravidly danými nařízeními Rady ES a nařízeními Komise ES. Financování SZP bylo realizováno ze záruční (SAPS a HRDP opatření na plochu) a orientační sekce (projektová opatření – investice) Evropského zemědělského garančního a orientačního fondu (EAGGF).

- **Nařízení Rady (ES) 1258/1999 ze dne 17. 5. 1999 o financování SZP**
 - určuje pravidla pro finanční toky,
 - definuje možnost plateb ze záruční a orientační sekce fondu EAGGF.
- **Nařízení Rady (ES) 1259/1999 ze dne 17. 5. 1999, kterým se stanoví pravidla přímých podpor v rámci SZP**
 - stanovuje pravidla pro platby poskytované přímo zemědělcům mimo plateb v rámci OP Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství.
- **Nařízení Rady (ES) 1257 ze dne 17. 5. 1999 o podpoře rozvoje venkova z fondu EZOZF a o změně a zrušení některých nařízení**

Toto nařízení zavádí Rámec podpory společenství pro udržitelný rozvoj venkova (čl.1 Hlava 1).

Podpora rozvoje venkova je zaměřena na (čl. 2 Hlava 1):

- zlepšování struktur zemědělských podniků a struktur pro zpracování produktů a jejich zavádění na trh,
- zlepšení jakosti produkce a zavedení nových technologií,
- podpory nepotravinářské produkce,
- diverzifikace činností,
- posílení životaschopnosti sociální struktury,
- podpora rozvoje lesnictví,
- zachování a posílení životaschopné sociální struktury na venkovských oblastech.

Dle tohoto nařízení určuje rámec poskytování následujících podpor:

- investice v zemědělských podnicích (opatření operačního programu),
- podpora zahájení činnosti mladých zemědělců do 40 let,

- odborná příprava (opatření operačního programu),
- předčasný odchod do důchodu,
- znevýhodněné oblasti (LFA) a oblasti s agroenvironmentálním omezením,
- agroenvironmentálním opatření – přírodě šetrné hospodaření,
- zlepšení a zpracování a uvedení zemědělských podniků na trh,
- lesnictví.

Zjednodušeně řečeno je to základní nařízení, které usměrňuje finanční toky ze Zemědělského záručního a orientačního fondu pro zemědělství a rozvoj venkova (Operační program a HRDP).

- **Nařízení Rady (ES) č. 1782/2003 ze dne 29. 9. 2003, kterým se stanoví pravidla pro režimy přímých podpor (toto nařízení bylo zrušeno nařízením Rady (ES) č. 73/2009 ze dne 19. 1. 2009)**

Toto nařízení stanovuje společná pravidla pro režimy přímých podpor v rámci společné zemědělské politiky, financování ze záruční sekce Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu (EZOF) s výjimkou režimů stanovených Nařízením Rady (ES) 1257/1999 podpora rozvoje venkova.

Toto „nařízení“ dále stanoví podporu příjmu zemědělci, režim jednotné platby a režim podpor zemědělci produkující vybrané komodity.

Hlava II

„Nařízení“ řeší obecné ustanovení, charakterizuje dobrý zemědělský a ekologický stav, tj. že musí být řádně obhospodařována půda a nesmí být likvidovány remízky, cesty, vodoteče, atd. Porušení těchto podmínek znamená krácení nebo neposkytnutí podpor.

Dále je v této části v kapitole 4 článku 17 a dalších, charakterizován integrovaný administrativní kontrolní systém (IACS). Což je soubor registrů a databází, identifikace pozemků, žádostí, žadatelů, zvířat, speciálních registrů a systém kontroly.

Hlava III

Hlava III. se zabývá „Režimem jednotné platby“, který v upravené podobě dle Nařízení Komise ES 2119/2003 užívá Česká republika. Jedná se o zjednodušený systém plateb na plochu za splnění některých dalších podmínek.

EU jej využívá, pokud byla poskytnuta platba na plodiny na orné půdě při převodu zemědělského podniku (dědictví), fúzi podniků nebo rozdělení. Je zde popsán systém předkládání a administrace žádostí.

Hlava IV

Popisuje další režimy zvláštních podpor a prémie, jako například prémie jakosti, prémie na platby na plochu prémie na mléčné výrobky na hovězí a skopové maso.

„Nařízení“ má dále 11 příloh, které obsahují jednotlivé typy podpor a prémie a limity pro jednotlivé členské státy.

Toto „nařízení“ ruší některé články Nařízení Rady ES č. 1259/1999, kterým se stanoví společná pravidla pro režimy přímých podpor v rámci SZP.

Nařízení bylo změněno Nařízením Rady (ES) č. 2012/2006 ze dne 19. 12. 2006 a současně toto nařízení mění nařízení Rady 1698/2005.

Nařízení 2012/2006 upravuje:

- od roku 2007 pro nové členské státy poskytovat podporu na pěstování energetických plodin,
- čl. 143 b NR 1782/2005 o možnosti používání SAPS do konce roku 2013,
- čl. 143 a NR 1782/2005 o prodloužení používání SAPS do roku 2010 se použije procentní sazba dle článku 143 a pro rok 2010 (70 % EU15).

Toto nařízení platí i pro plánovací období 2007 – 2013.

2.2.2 Plánovací období 2007 – 2013

V tomto období je kladen větší důraz na to, aby zemědělství plnilo i krajinnotvorné funkce a je rovněž kladen větší důraz na ekologii.

SZP je nastavena tak, aby přiměla zemědělce k větší konkurenceschopnosti a orientaci na tržní produkci, ale současně jim zaručovala určitou úroveň příjmů. Cílem je posílení kvality namísto kvantity, zejména v oblasti životního prostředí, ochrany zdraví spotřebitelů, vytvoření vhodných životních podmínek pro hospodářská zvířata.

Úprava vychází z Fischlerovy reformy z roku 2003.

- **Nařízení Rady (ES) 1290/2005 ze dne 21. 6. 2005**

Nařízení upravuje financování SZP v daném plánovacím období. Jednotlivé cíle SZP mají společný základ, ale jednotlivá opatření jsou rozdílná. Aby tyto rozdíly byly zohledněny, byly zřízeny 2 evropské zemědělské fondy. Jedním je Evropský zemědělský záruční fond (EAGF), ze kterého jsou financovány přímé platby a tržní opatření a druhým fondem je Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD), ze kterého je financován Program rozvoje venkova (např. LFA, AEO a projektová opatření).

Nařízení upravuje:

- systém úhrady proplácení výdajů dle jednotlivých cílů,
- akreditaci platebních agentur,
- rozpočtovou kázeň,
- případné vratky zjištěné kontrolami.

- **Nařízení Rady 1698/2005 ze dne 20. 9. 2005 o podpoře rozvoje venkova z EAFRD ve znění změn dle NR (ES) č. 1944/2006 ze dne 19. 12. 2006**

Nařízení upravuje postup uplatňování SZP v období 2007 – 2013 s přihlédnutím ke zvláštní povaze zemědělské činnosti vyplývající ze sociální struktury zemědělství, ze strukturálních a přírodních rozdílů mezi různými venkovskými oblastmi.

Nařízení respektuje a zapracovává změny vyplývající z reformy SZP z června 2003 a dubna 2004.

Nařízení:

- stanovuje obecná pravidla pro podporu poskytovanou společenstvím pro rozvoj venkova financovaného z EAFRD,
- stanoví zásady pomoci – doplňkovost, soudržnost a soulad, partnerství, solidarita, rovnost mezi muži a ženami a zákaz diskriminace,
- určuje povinnost každému členskému státu předložit Národní strategický plán uvádějící priority, které budou podpořeny z EAFRD. Realizace cílů Národního strategického plánu se provádí prostřednictvím Programu rozvoje venkova (PRV). PRV realizuje strategii rozvoje venkova prostřednictvím souboru opatření rozdělených do skupin dle os, na jejichž dosažení bude požadovaná finanční podpora z EAFRD.

- specifikuje zaměření a obsah jednotlivých opatření v členění dle os:
 - Osa I – Konkurenceschopnost zemědělství a lesnictví,
 - Osa II – Zlepšování životního prostředí a krajiny,
 - OSA III – Kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova,
 - OSA IV – Leader,
 - Technická pomoc.

Nařízení 1944/2006 určuje stropy přidělů financí do EAFRD a stanovuje výši příspěvku na způsobilé výdaje, určuje podmínky pro kontrolu a monitoring programu.

2.3 Legislativní rámec ČR

Před vstupem do EU bylo nutno přizpůsobit legislativu ČR normám Evropské unie. Z tohoto důvodu byl prováděn sclearing (sladění) zákonů ČR s evropskými předpisy. Sladění legislativy se týkalo všech oblastí, např.: spravedlnosti, průmyslu, životního prostředí, místního rozvoje, zemědělství, atd.

Proto byl v 90. letech přijat Zákon o zemědělství a v roce 2000 zákon o Státním zemědělském intervenčním fondu, což jsou základní právní normy, z nichž vychází podmínky pro poskytování dotací a na jejich základě a dle evropské legislativy jsou vydávány Nařízení vlády, dle kterých jsou poskytovány dotace.

2.3.1 Zákon o zemědělství č. 252/1997 Sb.

Ve znění zákona 62/2000 Sb., 307/2000 Sb., 128/2003 Sb., 85/2004 Sb., 317/2004 Sb., 94/2005 Sb., 441/2005 Sb., 444/2005 Sb., 230/2006 Sb., 267/2006 Sb. a nález Ústavního soudu 409/2006 Sb., 35/2008 Sb.

Účelem tohoto zákona je vytvoření podmínek pro české zemědělství, aby bylo schopno zajistit základní výživu obyvatelstva, aby vytvářelo předpoklady pro podpory mimoprodukčních funkcí zemědělství pro ochranu přírody, a aby byly vytvořeny podmínky pro přijetí společné zemědělské politiky.

Zákon dále definuje subjekt, který poskytuje evropské dotace. Tímto subjektem je platební agentura SZIF (Státní zemědělský intervenční fond) a dále určuje způsob poskytování dotací, tj. formou „Nařízení vlády“ (§2).

V §2e definuje zemědělského podnikatele a v §2f určuje, co musí zemědělský podnikatel splnit, aby byl zařazen do evidence zemědělských podnikatelů.

Zákon o zemědělství 252/1997 Sb. říká v §3, že dotace poskytuje Státní zemědělský intervenční fond (dále jen fond) na základě žádosti.

Žádost o poskytnutí dotace musí obsahovat údaje pro posouzení žádosti, v případě, že jsou neúplné má žadatel možnost žádost doplnit v termínu, který mu fond určí.

Dotace se poskytuje za určitých podmínek, tj. že žadatel má trvalý pobyt na území ČR, vztahuje-li se k půdě musí mít půdu v evidenci dle uživatelských vztahů, jsou-li podmínkou poskytnutí zvířata, musí je mít vedeny v ústřední evidenci. **Dle zákona 154/2000 Sb.** dále musí žadatel splňovat podmínky dané legislativou ČR, zákon 114/1992 Sb., ve znění pozdějších úprav o ochraně přírody a krajiny, zákon o osivech, o hnojivech, o ochraně zvířat, proti týrání, o šlechtění a plemenitbě, atd.

V §3 až 3i je podrobně popsána evidence zemědělské půdy dle uživatelských vztahů, kterou zajišťuje Ministerstvo zemědělství.

§4a hovoří o kontrolách prováděných Ministerstvem zemědělství a §5 o sankcích za porušení zákona.

Poslední novelou jsou upraveny podmínky poskytování národních dotací prostřednictvím Podpůrného garančního rolnického a lesnického fondu, a. s. (sladěno s legislativou EU).

2.3.2 Zákon o státním zemědělském intervenčním fondu č. 256/2000 Sb.

Ve znění zákona č. 128/2003 Sb., 41/2004 Sb., č. 85/2004 Sb., 237/2004 Sb., 482/2004 Sb., č. 441/2005 Sb., 130/2006 Sb., 342/2006 Sb., 35/2008 Sb.

Dle tohoto zákona je zřízen Státní zemědělský intervenční fond (dále SZIF), který je právnickou osobou. V ČR plní funkci jedné platební agentury pro zemědělství.

Zákon vymezuje úlohu, povinnosti fondu, jeho hospodaření a orgány a vztah k Ministerstvu zemědělství ČR – odvolacímu orgánu (§4 až 10). SZIF poskytuje dotace v souladu s tímto zákonem (§11) a Zákonem o zemědělství. Při rozhodování má postavení orgánu veřejné správy. Dotace se poskytují ve správním řízení.

V §11a řeší postup SZIF v případě vratek a penále (porušení pravidel ze strany žadatele).

SZIF je rovněž zmocněný subjekt pro příjem a administraci dotací z Operačního programu RVMZ (rozvoj venkova a multifunkční zemědělství). A dále je zprostředkujícím subjektem pro poskytování dotací z OP Rybářství. To uvádím pouze pro informaci s tím, že problematiku financování z Operačního programu nebudu v práci dále rozebírat.

V §11b až 11i jsou popsány činnosti SZIF na úseku vývozních subvencí, iteračního nákupu, produkčních kvót na mléko, cukr a bramborový škrob a uvádění půdy do klidu, což rovněž není předmětem práce.

V §12a a 13 je popsána kontrola a sankce (**Kundrátová, J., 2006**).

2.3.3 Přehled nařízení vlády k provádění zákona č. 252/1997 Sb. a č. 256/2000 Sb.

2.3.3.1. Přímé platby

SAPS

- NV č. 243/2004 Sb.,
- NV č. 144/2005 Sb.,
- NV č. 47/2007 Sb.

TOP-UP

- NV č. 145/2005 Sb.,
- NV č. 141/2006 Sb. ve znění NV č. 432/2006 Sb.,
- NV č. 155/2007 Sb.,
- NV č. 112/2008 Sb.

Oddělená platba za cukr

- NV č. 142/2006 Sb.,
- NV č. 45/2007 Sb.

Oddělná platba za rajčata

- NV č. 95/2008 Sb.

Energetické plodiny

- NV č. 80/2007 Sb. ve znění NV č. 333/2007 Sb.

2.3.3.2. Platby dle HRDP a PRV

LFA

- NV č. 241/2004 Sb.,
- NV č. 121/2004 Sb. ve znění 541/2005 Sb.,
- NV č. 75/2007 Sb. ve znění NV č. 113/2008 Sb.,

AEO

- NV č. 542/2004 Sb. ve znění č. 542/2004 Sb.,
- NV č. 542/2004 Sb. ve znění NV 119/2005 Sb. a NV 515/2005 Sb.,
- NV č. 79/2007 Sb. ve znění NV č. 114/2008 Sb.

Předčasné ukončení zemědělské činnosti (PUZČ)

- NV č. 6/2005 Sb. ve znění NV 512/2006 Sb. a ve znění NV č. 96/2008 Sb.

Zakládání skupin výrobců

- NV č. 665/2004 Sb. ve znění NV č. 332/2007 sb.

Zalesňování zemědělské půdy a pěstování rychle rostoucích dřevin (HRDP)

- NV č. 308/2004 Sb. ve znění NV č. 308/2007

Zalesňování zemědělské půdy (PRV)

- NV č. 239/2007 Sb. ve znění NV č. 148/2008 Sb.

Dotace na zachování hospodářského souboru lesního porostu v rámci opatření

NATURA 2000 v lesích

- NV č. 147/2008 Sb.

2.4 Přehled dotací poskytovaných ze zdrojů EU

2.4.1 Přímé platby pro plánovací období 2004 – 2013

Přímé platby jsou platby poskytované v rámci SZP na základě žádostí příjemců, kteří mají na podporu nárok. Poskytují se na plochu obhospodařované půdy (na 1 ha) a dále na podporu výroby úsušků, pěstování energetických plodin, oddělenou platbu za cukr a oddělenou platbu za rajčata.

2.4.1.1. Jednotná platba na plochu (SAPS)

Tato podpora je v ČR poskytována od roku 2004 a je financována 100 % ze zdrojů EU. Žadatelem o dotaci může být právnická nebo fyzická osoba, která má minimálně 1 ha zemědělské půdy vedený v evidenci užívatelských vztahů (LPIS) u MZe ČR, a kterou obhospodařuje minimálně od 1. 5. do 31. 8. příslušného roku. Termín podání žádosti je vždy do 15. 5. daného roku.

Žádost musí obsahovat výměru všech ploch, tzn. i těch, na které podporu nežadá, lze podat na následující kultury (dle §3i zákona o zemědělství):

- orná půda (R),
- travní porost (T) – stálé pastviny (T–SP),
- travní porost – ostatní (T),
- vinice (V),
- chmelnice (C),
- ovocný sad (S),
- jiná kultura (O).

Podmínkou vyplacení podpory je udržovat zemědělskou půdu, na kterou je žádána dotace, v dobrém agroenvironmentálním stavu, kterým se rozumí:

- nerušení krajinných prvků (například meze, terasy, větrolamy, zatravněné údolnice a polní cesty využívající přirozené svažitosti, respektující vrstevnice, popřípadě doprovázené příkopy, vodní toky nebo útvary povrchové vody),
- vyloučení pěstování širokořádkových plodin (kukuřice, brambor, řepy, bobu setého, sóji, slunečnice) na půdních blocích/dílech s průměrnou svažitostí převyšující 12°,

- zapravování statkových hnojiv v tekuté formě do půdy nejdéle do 24 hodin po jejich aplikaci na půdních blocích/dílech bez porostu, jejichž průměrná svažitost převyšuje 3 stupně, pokud tuto aplikaci nevyklučuje zvláštní právní předpis,
- vyloučení změny kultury travní porost na kulturu orná půda na obhospodařovaných půdních blocích/dílech (§3 odst. 5 písm. b) zákona o zemědělství),
- nepálení rostlinných zbytků na půdních blocích/dílech po sklizni obilovin, olejnin, popřípadě luskovin, které byly pěstovány na těchto půdních blocích/dílech
(Příručka pro žadatele, 2005).

Tabulka 1. Přehled sazeb (v Kč/ha)

Rok	2004	2005	2006	2007	2008
Sazba	1830,40	2110,70	2517,80	2791,50	3072,70

Zdroj: MZeČR

Výplata peněz se vždy provádí v období od 1. 12. roku podání žádosti do 30. 6. roku následujícího. (Nařízení vlády 243/2004 Sb.)

2.4.1.2. Další přímé platby ze zdrojů EU

Pěstování energetických plodin (EP)

Platby v rámci tohoto opatření jsou poskytovány od roku 2007. Žadatelem může být fyzická nebo právnická osoba, která obhospodařuje minimálně 1 ha zemědělské půdy, na kterém pěstuje plodiny pro energetické účely, s tím, že zemědělská půda musí být na žadatele vedena v LPIS minimálně od data doručení žádosti do termínu sklizně EP a po celou dobu musí být obhospodařována v souladu s dobrými agroenvironmentálními podmínkami. Termín odevzdání žádosti je do 15.5. a do 30. 11. je povinen žadatel doložit množství sklizené plodiny a identifikaci místa a odběratele, kde byla plodina převzata, tzn. Prohlášení o sklizni. Výplata podpory bude probíhat v období do 30. 6. následujícího roku.

Oddělená platba za cukr (SSP)

Žadatelem je fyzická nebo právnická osoba, která obhospodařuje minimálně 1 ha zemědělské půdy. Podmínkou pro poskytnutí Oddělené platby za cukr je přiznání podpory SAPS na daný rok. Termín podání žádosti je do 15.5.

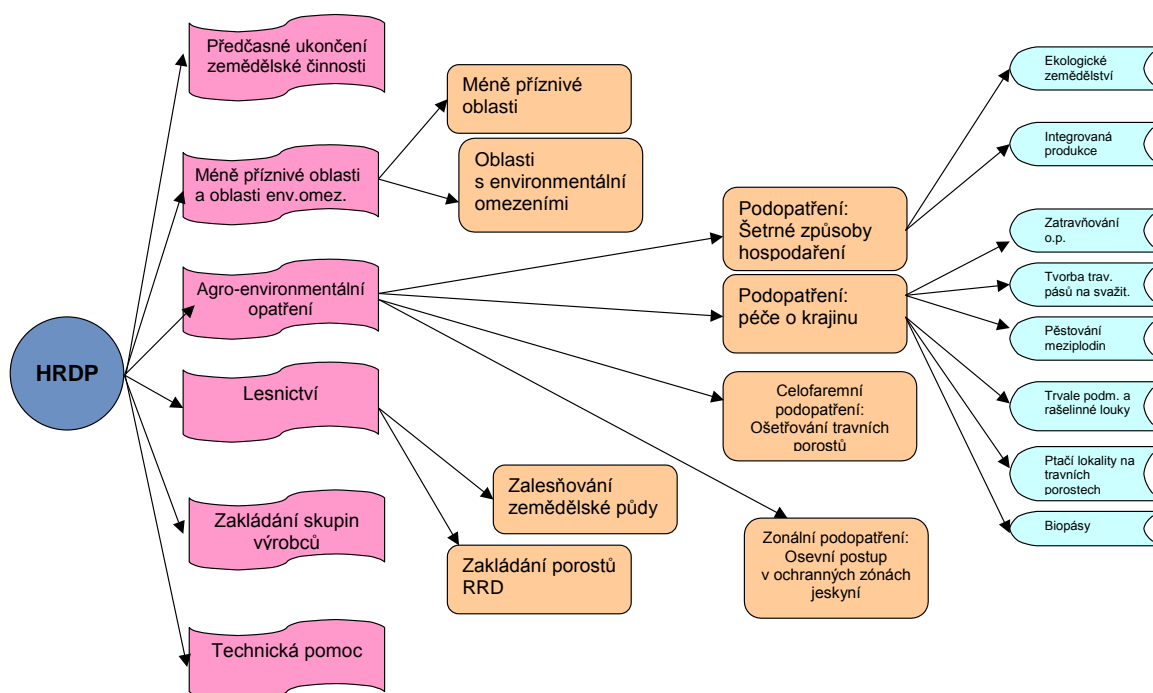
Oddělená platba za rajčata (STP)

Toto opatření bylo přidáno v roce 2008. Žadatelem je fyzická nebo právnická osoba, která obhospodařuje minimálně 1 ha zemědělské půdy. Podmínkou pro poskytnutí Oddělené platby za cukr je přiznání podpory SAPS na daný rok. Termín podání žádosti je do 15.5.

2.4.2 Horizontální plán rozvoje venkova (HRDP) pro plánovací období 2004 – 2006

Dotace poskytované v rámci HRDP nepodporují přímo jednotlivé komodity na rozdíl od přímých plateb, ale podporují vazbu zemědělce na úrodnost krajiny. Poskytují se v případě, že zemědělec plní funkci ochránce krajiny. V podstatě je to platba zemědělci za to, že udržuje krajinu.

Cílem HRDP je rovněž zachovat život ve venkovském prostoru, tj. zabezpečit, aby byla udržena příznivá demografická skladba obyvatelstva a podpořit životaschopnost zemědělských podniků (Příručka pro žadatele, 2005).

Obrázek 1. Schéma struktury opatření, podopatření a titulů HRDP, MZeČR

Tabulka 2. Rozsah finančních prostředků (v mil. EUR v současných cenách)

Opatření	Roky									Celkem			Kofinancová ní
	2004			2005			2006			Celkové veřejné zdroje	Z toho z EU	Příspěvek ze SR ČR	EU v %
	Celkové veřejné zdroje	Z toho z EU	Příspěvek ze SR ČR	Celkové veřejné zdroje	Z toho z EU	Příspěvek ze SR ČR	Celkové veřejné zdroje	Z toho z EU	Příspěvek ze SR ČR				
Předčasné ukončení zemědělské činnosti	2,208	1,767	0,442	2,959	2,367	0,592	3,712	2,97	0,742	8,88	7,104	1,776	80
Méně příznivé oblasti a oblasti s environmentálními omezeními	104,474	83,579	20,895	108,675	86,94	21,735	112,521	90,017	22,504	325,67	260,536	65,134	80
Agroenvironmentální opatření	90,267	72,213	18,053	106,004	84,803	21,201	117,72	94,176	23,544	313,99	251,192	62,798	80
Lesnictví	4,692	3,754	0,938	6,757	5,406	1,351	9,189	7,352	1,838	20,639	16,511	4,128	80
Základání skupin výrobců	1,518	1,214	0,304	1,979	1,583	0,396	2,297	1,838	0,459	5,794	4,635	1,159	80
Technická pomoc	0,966	0,773	0,193	1,126	0,901	0,225	1,436	1,149	0,287	3,528	2,822	0,706	80
Celkem	204,125	163,3	40,825	227,5	182	45,5	246,875	197,5	49,375	678,5	542,8	135,7	

HRDP má celkem 6 opatření, na které je zaměřena podpora, tj.:

- Méně příznivé oblasti (LFA),
- Agroenvironmentální opatření,
- Předčasné ukončení zemědělské činnosti,
- Zakládání skupin výrobců,
- Lesnictví,
- Technická pomoc.

Pomoc v rámci HRDP je z 80 % financována ze zdrojů EU a z 20% financována ze státního rozpočtu ČR (kofinancování).

2.4.2.1. Méně příznivé oblasti (LFA) a oblasti s environmentálním omezením

Podpora v rámci tohoto opatření byla po celou dobu plánovacího období, tedy od roku 2004 do roku 2006, administrována dle Nařízení vlády ČR č. 241/2004 Sb. ve znění pozdějších úprav (NV č. 121/2005 Sb., NV č. 510/2005 Sb.).

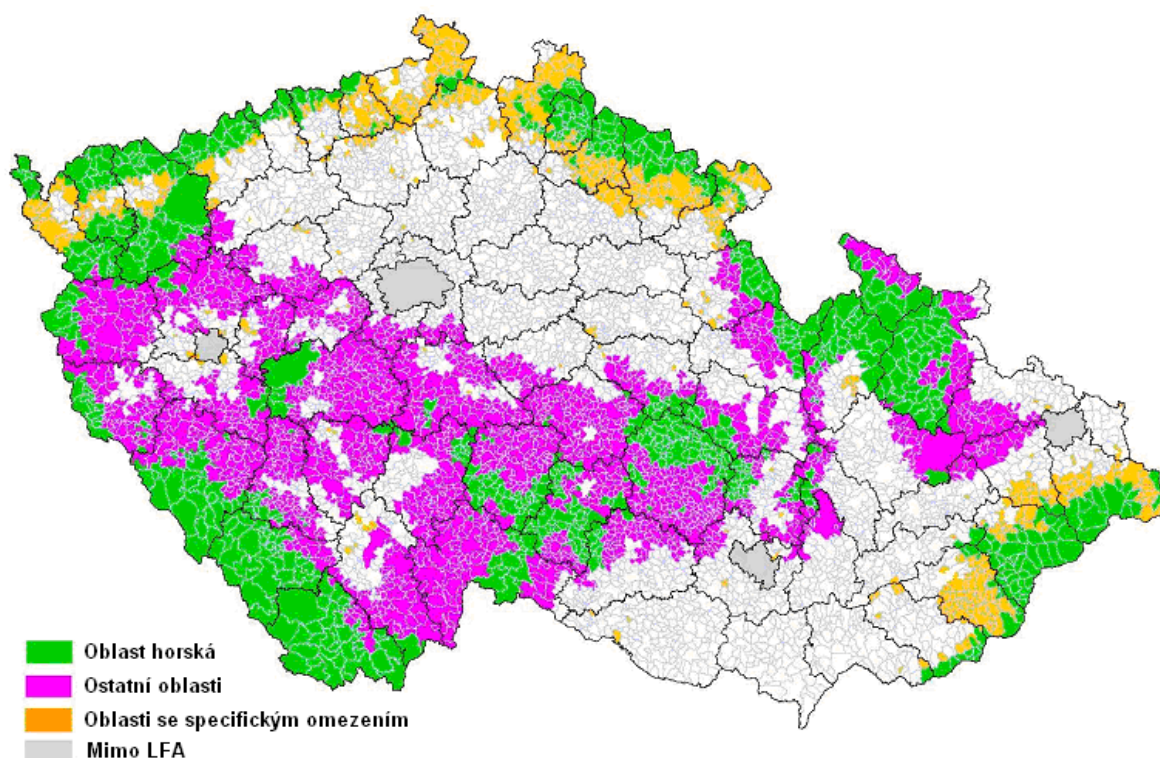
Cílem tohoto opatření je podpořit zemědělce hospodařící v oblastech s horšími přírodními podmínkami, přispět ke stabilizaci venkovského obyvatelstva, zajistit pro zemědělce odpovídající úroveň příjmů a udržet krajinný ráz za použití systémů šetrných k životnímu prostředí.

Podpora se vztahuje pouze na travní porosty evidované v LPIS a má podobu vyrovnávacího příspěvku. **Nařízení vlády ČR č. 241/2004 Sb.** říká, že žadatelem může být fyzická nebo právnická osoba, která dodržuje zásady správné zemědělské praxe (obhospodařuje dle platných zákonů ČR všechny jím užívané pozemky), a která obhospodařuje v méně příznivé oblasti (vymezeny v rámci ČR NV 241/2004 Sb.) minimálně 5 ha zemědělské půdy, případně minimálně 2 ha pokud hospodaří v území Národního parku nebo CHKO, nebo minimálně 1 ha, jde-li o ekologické zemědělství s tím, že pozemky musí být vedeny v evidenci půdy (LPIS) dle Zákona o zemědělství minimálně od 1. 5. do 15. 10. Žadatel musí splnit závazek hospodaření v oblastech LFA na minimálních výměrách po dobu 5 let. Termín odevzdání žádosti je shodný s termínem podání žádosti pro SAPS a TOP UP, tj. do 15. 5. příslušného roku.

Méněpříznivé oblasti a oblasti s environmentálním omezením jsou vymezeny v příslušných člancích NR č. 1257/1999 následujícím způsobem:

- **Oblast horská typu „A“ (H^A)** je definována v čl. 18 NR č. 1257/1999. Do této kategorie patří obce nebo k. ú. s nadmořskou výškou rovnou, nebo větší 600 m n. m. Nebo obce či k. ú. s nadmořskou výškou rovnou nebo větší 500 m. n. m. zároveň nižší než 600 m n. m., ale se svažitostí vyšší jak 7° na 50 % území této obce nebo k. ú.
- **Oblast horská typu „B“ (H^B)**. Jedná se o obce nebo k. ú. nesplňující kritéria pro oblast typu „A“, ale byly sem začleněny za účelem zachování celistvosti horské oblasti.
- **Ostatní oblasti typu „A“ (O^A)** je definována v čl. 19 NR č. 1257/1999. Jde o obce nebo k. ú. s výnosností zemědělské půdy nižší než 34 bodů, které nepatří do horské oblasti, a které jako celek v průměru splňují demografická kritéria – hustota obyvatel nižší než 75 obyvatel/km² a podíl pracujících v zemědělství na celkovém počtu práceschopného obyvatelstva je vyšší než 6 %.
- **Ostatní oblasti typu „B“ (O^B)**. Jsou to obce s výnosností zemědělské půdy 34 až 38 bodů, které byly za účelem zachování celistvosti ostatní méně příznivé oblasti do této oblasti zařazeny.
- **Oblasti se specifickým omezením (S)** jsou definovány v čl. 20 NR č. 1257/1999. Jde o obce a k. ú. s výnosností zemědělské půdy nižší než 34 bodů nebo s výnosností 34 až 38 bodů a zároveň se svažitostí vyšší jak 7° na 50 % území této obce nebo k. ú. – tyto obce nebo k. ú. nesplňují jako celek demografická kritéria pro ostatní méně příznivé oblasti.
- **Oblasti s ekologickým omezením (E)** jsou definovány v čl. 16 NR č. 1257/1999. Jsou to území vymezená jako NATURA 2000 (ptačí oblasti a evropsky významné lokality dle zákona č. 114/1992 Sb.) na územích I. zón NP a CHKO.

Obrázek 2. Vymezení LFA, MZeČR

Výše vyrovnávacího příspěvku pro jednotlivé typy méně příznivých oblastí.

Tabulka 3. Sazby dotací pro LFA

Oblast horská	„A“	4 680 Kč ha ⁻¹ luk
	„B“	4 014 Kč ha ⁻¹ luk
Ostatní oblasti	„A“	3 490 Kč ha ⁻¹ luk
	„B“	2 820 Kč ha ⁻¹ luk
Oblasti se specifickým omezením		3 420 Kč ha ⁻¹ luk
Oblasti s ekologickým omezením (ptačí oblasti v I. zóně NP a CHKO, přírodní stanoviště volně žijících ptáků a planě rostoucích rostlin)		2 800 Kč ha ⁻¹ luk

Zdroj: MZeČR

Výplata podpor probíhá od 1. 12. roku podání žádosti.

2.4.2.2. Podpora Agroenvironmentálních opatření (AEO)

Toto opatření bylo administrováno na základě Nařízení vlády ČR č. 242/2004 Sb. ve znění NV č. 542/2004 Sb., NV č.119/2005 Sb. a NV 515/2005 Sb.

Jde o nejsložitější opatření, které vychází z důsledného dodržování ochrany přírody a krajiny. Žadatel se přihlašuje do jednotlivých programů NV na dobu 5 let. Po tuto dobu musí až na povolené výjimky dodržovat přihlášené výměry a plnit další podmínky. Žadatel podává dvojí žádosti, jednak žádost na zařazení do programu, která se podává do 31. 10. roku předcházejícího zařazení a žádost o proplacení, která se podává do 30. 4. roku za něž je žádáno o proplacení (**Nařízení vlády ČR č. 242/2004 Sb.**). Vzhledem k měnícím se podmínkám v užívání půdy a zatížení dobyt看kem, může žadatel podat žádost o změnu zařazení 1x ročně do 30. 4. aniž by byl sankciován. Žadatelem může být FO nebo PO, která dodržuje zásady správné zemědělské praxe, a která obhospodařuje v méně příznivé oblasti minimálně 5 ha zemědělské půdy, případně minimálně 2 ha pokud hospodaří v území Národního parku nebo CHKO, nebo minimálně 1 ha, jde-li o ekologické zemědělství s tím, že pozemky musí být vedeny v evidenci půdy (LPIS).

Toto opatření má následující podopatření:

A. Ekologické zemědělství

Cílem ekologického zemědělství je ochrana základních složek životního prostředí, tj. půda, voda, vzduch, organismy a agroekosystémy, dalším cílem je zajištění bioprodukce.

Příjemce dotace je po dobu 5 let veden v seznamu ekologických zemědělců.

Tabulka 4. Sazby dotací pro ekologické zemědělství

Výše dotace na 1 ha travních porostů	1 100 Kč ha ⁻¹
na 1 ha orné půdy	3 520 Kč ha ⁻¹
na 1 ha ovocných sadů, vinných chmelnic	12 235 Kč ha ⁻¹
na 1 ha orné půdy – zelenina a byliny	11 050 Kč ha ⁻¹

Zdroj: MZeČR

B. Celofaremní podopatření

B.1. Ošetření travních porostů

Cílem je podpořit a zachovat příznivou extenzifikaci na travních porostech využívaných pro zemědělskou produkci v rámci celého zemědělského podniku, které jsou ohroženy jak růstem intenzity hospodaření tak degradací v důsledku opouštění hospodaření. Současně je cílem zajistit údržbu kulturní krajiny zejména pastevním chovem zvířat a také podporu biologické různorodosti na cenných stanovištích (**Příručka HRDP 2004 – 2006**).

Podmínkou zařazení je, že nebude hnojit více než 40 kg dusíku ha⁻¹ travních porostů a bude mít minimální intenzitu chovu hospodářských zvířat (skot, koně, ovce, kozy) 0,2 VDJ ha⁻¹. Žadatel se může rozhodnout, zda travní porost bude ošetřován jako louka nebo jako pastvina.

a) louka - může využít 4 managementy ošetření v případě hospodaření minimálně z 50 % v NP nebo CHKO, rozlišení je v době 1. sekce, vynechání pásů, nehnojení dusíkem,

- sazba na 1 ha se pohybuje od 1 920 Kč ha⁻¹ do 5 130 Kč ha⁻¹.

b) pastvina - používají se 2 managementy dle používání hnojení dusíkem,

- výše sazby je od 2 890 Kč ha⁻¹ do 4 330 Kč ha⁻¹.

C. Péče o krajinu

V rámci tohoto podopatření jsou dotačně podporovány aktivity, které vedou ke snížení výroby tržních komodit a zlepšují protierozní funkci krajiny a vytváří přirozené prostředí k ochraně zvěře a ptactva.

C.1. Zatravnění orné půdy

Cílem tohoto titulu je prostřednictvím zatravnění OP, zejména v lokalitách s vodní erozí, zpomalit odtok vody z krajiny, který může vyvolávat sezónní nedostatek vody nebo naopak krátkodobě zvýšený průtok v tocích. Sazba činí na 1 ha 7 265 Kč, kterou žadatel pobírá po dobu 5 let.

C.2. Tvorba travních pásů

Cílem titulu je dosáhnout rozdělením velkých honů OP snížení vodní eroze a dále pak poskytnout tak kryt pro zvířata. Sazba na 1 ha činí 9 440 Kč.

C.3. Pěstování meziplodin

Hlavním cílem pěstování meziplodin je zpomalení povrchového odtoku vod na půdě a snížení odpovídajících environmentálních rizik na orné půdě bez vegetačního pokryvu (**Příručka HRDP 2004 – 2006**). Sazba činí 4 580 Kč ha⁻¹.

C.4. Trvale podmáčené a rašelinné louky

Záměrem tohoto titulu je chránit unikátní druhy rostlin a živočichů, kteří v těchto lokalitách žijí. Sazba je ve výši 12 100 Kč ha⁻¹.

C.5. Ptačí lokality na travních porostech

Účelem je ochrana vzácných druhů ptáků - chřástala polního a bahňáka. Titul se týká pouze travních porostů, které slouží jako hnízdiště. V souladu s hnízděním jsou i stanoveny termíny sklizení. Sazba podpory je stanovena pro chřástala polního ve výši 5 180 Kč ha⁻¹ a na ochranu bahňáka ve výši 5 550 Kč ha⁻¹.

C.6. Biopásy

Cílem je vytvoření pruhů určených rostlin (proso, pohanka) v rámci honu o šíři 6 až 12 m, které budou zvyšovat potravní nabídku. Sazba na 1 ha činí 10 630 Kč.

D. Zonální podopatření

C.6. Osevní postupy v ochranných zónách jeskyní

Tento titul se týká pouze omezeného území – lokalit Moravského krasu. Účelem je snižovat cizorodé látky rozpuštěné v podzemních vodách, které negativně ovlivňují krasové útvary.

E. Integrovaný systém pěstování ovoce a vinné révy

Toto podopatření bylo přidáno v roce 2005 a má pomoci stabilizovat a rozšířit v podmínkách ČR pěstování ovoce. Podpora je poskytována na 1 ha sadů. Výše podpory činí pro ovocný sad 3 940 Kč ha⁻¹ a pro vinice 4 655 Kč ha⁻¹.

Proplacení peněz probíhá v období od 1. 12. roku vzniku nároku (platí pravidlo n+2).

2.4.2.3. Předčasné ukončení zemědělské činnosti (PUZČ)

Toto opatření vychází z Nařízení vlády ČR č. 69/2005 Sb. a má za cíl podpořit převzetí podniku mladou generací tím, že podporuje předčasné ukončení zemědělské činnosti staršími zemědělci, jež dosáhli 55 let. Předávající (žadatel) za předčasné ukončení zemědělské činnosti bude dostávat max. po dobu 15 let od doby zařazení do programu dotaci, která je vyplácena čtvrtletně ve výši 75 000 Kč, ke které se přičte součin převedených ha (max. 30) a sazby max. 4 500 Kč na ha za rok. V případě, že žadatel nepobírá starobní důchod může v součtu obdržet 210 000 Kč, pokud pobírá žadatel starobní důchod je o jeho výši snížena dotace. Nástupce se musí zavázat, že bude po dobu 5 let hospodařit na převzatých ha. Termín podání žádosti o dotaci je od 1.1. do 15. 2. po roce podání žádosti o zařazení do programu.

2.4.2.4. Zakládání skupin výrobců

Toto opatření vychází z Nařízení vlády č. 655/2004 Sb. a podporuje zajištění společného odbytu určených zemědělských komodit. Dotace je poskytována na zařízení odbytové organizace v případě, že se sdruží 5 výrobců nebo se dosáhne odbytu nejméně za 3 000 000 Kč. Výše dotace je poskytnuta dle obchodované produkce. Termín podání žádosti je shodný s termínem podání žádosti pro PUZČ, tedy od 1.1. do 15. 2. následujícího roku, v němž podal žádost o zařazení do programu.

2.4.2.5. Lesnictví a rychle rostoucí dřeviny (RRD)

Toto opatření vychází z Nařízení vlády ČR č. 308/2004 Sb. Cílem tohoto opatření je snížení zemědělsky užívané půdy jejím zalesněním a pěstováním rychle rostoucích dřevin pro energetické účely.

Tabulka 5. Sazby dotací pro rychle rostoucí dřeviny

na zalesnění, dle druhu dřeviny	listnaté	92 000 Kč
	jehličnaté	74 000 Kč
na péči o porost (po dobu 4 let)		12 000 Kč na ha
za náhradu (odnětí)	podnikatel v zemědělství	8 600 Kč ha ⁻¹
	nepodnikatel v zemědělství	5 880 Kč ha ⁻¹
na RRD	produkční	60 000 Kč ha ⁻¹
	reprodukční	75 000 Kč ha ⁻¹

Zdroj: MZeČR

2.4.2.6. Technická pomoc

Toto opatření slouží k implementaci ostatních opatření HRDP. Jde především o monitoring, poskytování informací, školení žadatelů, vypracování postupů jednotlivých procesů, atd.

2.4.3 Operační program Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství pro plánovací období 2004 – 2006

Čerpání finančních prostředků v období 2004 až 2006 se uskutečňovalo na základě Operačního programu a programového dodatku a na základě Pravidel pro žadatele o finanční pomoc zpracovaných MZe. Poskytnutí finančních prostředků z EU vyžadovalo kofinancování z národních zdrojů. Na dotace z tohoto programu nevzniká právní nárok, jedná se tedy o dotace, které nemají plošný charakter. Jsou čerpány na základě žádosti a výše podpory závisí na kvalitě projektu. Podle české úpravy se tyto podpory účtují jako investice.

Účelem OP je podpora zemědělské prvovýroby a zpracování zemědělských produktů, podpora lesního a vodního hospodářství a zajištění trvale udržitelného rozvoje venkova.

OP se skládá ze tří priorit, které jsou rozpracované do sedmi opatření a ty do jednotlivých podopatření.

Jelikož se nejedná o platby plošného charakteru, tak je zde detailně nerozvádím a uvádím pouze jejich přehled.

2.4.3.1. Priorita I – Podpora zemědělství, zpracování zemědělských produktů a lesního hospodářství

OPATŘENÍ 1.1. Investice do zemědělského majetku/zemědělských podniků

Podopatření 1.1.2. Investice do zemědělského majetku a podpora mladým začínajícím zemědělcům

Podopatření 1.1.2. Prohlubování diverzifikace zemědělských činností

OPATŘENÍ 1.2. Zlepšení zpracování zemědělských výrobků a jejich marketing

OPATŘENÍ 1.3. Lesní hospodářství

Podopatření 1.3.1. Obnova lesního potenciálu poškozeného přírodními kalamitami a požárem a zavádění příslušných ochranných preventivních opatření

Podopatření 1.3.2. Investice do lesů

Podopatření 1.3.3. Sdružování majitelů lesa

Podopatření 1.3.4. Zalesňování zemědělsky nevyužívaných půd

2.4.3.2. Priorita II – Rozvoj venkova, rybářství a odborné vzdělávání

OPATŘENÍ 2.1. Posílení přizpůsobivosti a rozvoje venkovských oblastí

Podopatření 2.1.1. Pozemkové úpravy

Podopatření 2.1.2. Obnova potenciálu a zachování zemědělské krajiny

Podopatření 2.1.3. Řízení a zajištění funkčnosti zemědělských vodních zdrojů

Podopatření 2.1.4. Rozvoj venkova

Podopatření 2.1.5. Diverzifikace zemědělských aktivit a aktivit blízkých zemědělství

OPATŘENÍ 2.2. Odborné vzdělávání

OPATŘENÍ 2.3. Rybářství

Podopatření 2.3.1. Zpracování ryb a marketing výrobků z ryb

Podopatření 2.3.2. Chov vodních živočichů – akvakultura

Podopatření 2.3.3. Činnosti prováděné odborníky v rybářství a propagační opatření

2.4.3.3. Priorita III – Technická pomoc

OPATŘENÍ 3.1. Technická pomoc

2.4.4 Program rozvoje venkova (PRV) pro plánovací období 2007 – 2013

Program rozvoje venkova (PRV) nahradil Horizontální plán rozvoje venkova (HRDP) a Operační program Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství.

PRV je zaměřen na rozvoj venkovského prostoru formou trvale udržitelného rozvoje, zlepšení stavu životního prostředí a snížení negativních vlivů intenzivního zemědělství, zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství, lesnictví a potravinářství, diverzifikaci ekonomických aktivit ve venkovském prostoru, rozvoj podnikání, nová pracovní místa, snížení nezaměstnanosti a posledním cílem je posílení sounáležitosti obyvatel na venkově.

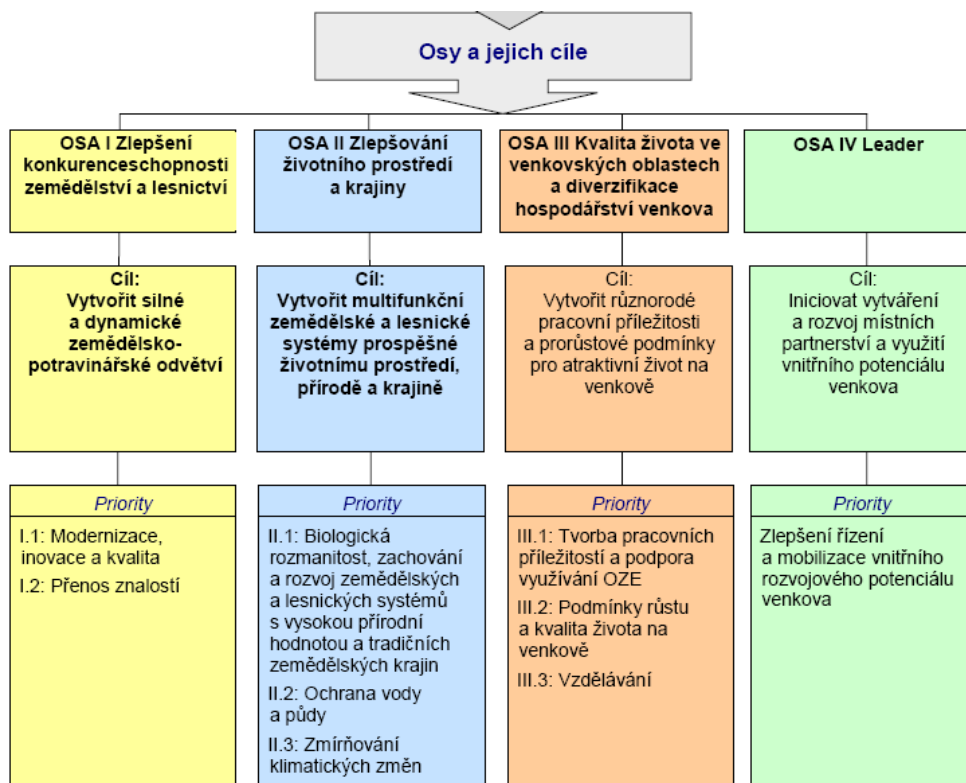
PRV je rozdělen do 4 základních os a poslední část tvoří Technická pomoc:

- **Osa I – Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví,**
- **Osa II – Zlepšování životního prostředí a krajiny,**
- **Osa III – Kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova,**
- **Osa IV – Leader,**
- **Technická pomoc,**

každá z os se následně dělí na priority a ty do jednotlivých opatření a podopatření.

Opatření v rámci osy I, osy III a osy IV mají investiční charakter, jde tedy o podpory, které jsou nenárokové, a které nejsou vypláceny plošně. Z tohoto důvodu se jimi detailně nezabývám a uvádím pouze jejich informativní přehled.

Obrázek 3. Osy a jejich cíle, MZeČR

Tabulka 6. Návaznost opatření z předcházejících programových období

Název opatření PRV 2007- 2013	Opatření/podopatření předcházejícího programu
Modernizace zemědělských podniků	1.1 Investice do zemědělského majetku (OP)
Investice do lesů	1.3 Lesní hospodářství (OP)
Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům	1.2 Zlepšení zpracování zemědělských výrobků a jejich marketing (OP)
Pozemkové úpravy	2.1.1 Pozemkové úpravy (OP, SAPARD)
Seskupení producentů	Zakládání skupin výrobců (HRDP)
Odborné vzdělávání a informační činnost	2.2 Odborné vzdělávání (OP)
Zahájení činnosti mladých zemědělců	1.1.1 Investice do zemědělského majetku a podpora mladým začínajícím zemědělcům (OP)
Předčasné ukončení zemědělské činnosti	Předčasné ukončení zemědělské činnosti (HRDP)
Využívání poradenských služeb	Opatření je nové
Platby za přírodní znevýhodnění poskytované v horských oblastech a platby poskytované v jiných znevýhodněných oblastech	Méně příznivé oblasti a oblasti s ekologickými omezeními (HRDP)
Platby v rámci Naturity 2000 a Rámcové směrnice pro vodní politiku 200/60/ES (WFD)	Opatření je nové
Agroenvironmentální opatření	Agro-environmentální opatření (HRDP)
Zalesňování zemědělské půdy	Lesnictví (HRDP)
Platby v rámci Naturity 2000 v lesích	Opatření je nové
Lesnicko-environmentální platby	Opatření je nové
Obnova lesního potenciálu po kalamitách a podpora společenských funkcí lesů	Opatření je nové
Diverzifikace činností nezemědělské povahy	Diverzifikace zemědělských aktivit (OP)
Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje	2.2 SAPARD
Podpora cestovního ruchu	2.2 SAPARD 2.1.5 Diverzifikace zemědělských aktivit a aktivit blízkých zemědělství
Obnova a rozvoj vesnic, občanské vybavení a služby	2.1.a),b) SAPARD
Ochrana a rozvoj dědictví venkova	Opatření je nové
Vzdělávání a informace	Opatření je nové (částečně navazuje na 2.2. odborné vzdělávání – OP)
OSA IV LEADER	2.1.4. LEADER+ (OP), LEADER ČR

2.4.4.1. OSA I – Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví

Osa I je zaměřena na zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví a posílení dynamiky podnikání v zemědělsko-potravinářské oblasti.

Jde o podpory, které mají investiční charakter a jsou obdobou podpor vyplácených v rámci Operačního programu Rozvoje venkova a multifunkční zemědělství z minulého plánovacího období. Vyplácí se na základě podané žádosti a zpracovaného projektu. Prostředky plynou například na podporu inovací, restrukturalizace, rozvoj technického potenciálu, dále na podporu investic do lesnických strojů a lesní infrastruktury, na pořízení strojů, zařízení pro budování a údržbu lesních cest, stezek, na podporu odborného vzdělání apod.

Osa se skládá ze 2 priorit, které jsou dále rozpracovány do jednotlivých opatření a podopatření. Finanční prostředky na tuto osu činí 22,39 % z celkových prostředků EAFRD.

Tabulka 7. Priority, cíle a opatření Osy I

Priorita	I.1. Modernizace, inovace a kvalita	
Cíl	Vytvořit silné zemědělsko-potravinářské odvětví, modernizovat zemědělské podniky, zavádět inovace a zvýšit kvalitu produktů.	% z osy 85,21
Opatření	I.1.1 Modernizace zemědělských podniků	35,40
	I.1.2 Investice do lesů	10,13
	I.1.3 Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům	14,57
	I.1.4 Pozemkové úpravy	23,12
	I.2.1. Seskupení producentů	1,99
Priorita	I.2 Přenos znalostí	
Cíl	Vytvořit dynamické zemědělsko-potravinářské prostředí, rozšířit vzdělávání a poradenství a snížit věkový průměr pracovníků v zemědělství.	% z osy 14,79
Opatření	I.3.1 Další odborné vzdělávání a informační činnost	1,49
	I.3.2 Zahájení činnosti mladých zemědělců	6,86
	I.3.3 Předčasné ukončení zemědělské činnosti	4,08
	I.3.4 Využívání poradenských služeb	2,35

Zdroj: MZe ČR

I.1. Skupina opatření zaměřená na restrukturalizaci a rozvoj fyzického kapitálu a podpor inovací

OPATŘENÍ I.1.1. Modernizace zemědělských podniků

Podopatření I.1.1.1. Modernizace zemědělských podniků

Podopatření I.1.1.2. Spolupráce při vývoji nových produktů, postupů a technologií (resp. inovací) v zemědělství

Podopatření I.1.1.3. Založení porostů rychle rostoucích dřevin pro energetické využití

OPATŘENÍ I.2. Investice do lesů

Podopatření I.1.2.1. Lesnická technika

Podopatření I.1.2.2. Technické vybavení provozoven

Podopatření I.1.2.3. Lesnická infrastruktura

OPATŘENÍ I.1.3. Přidávání hodnoty zemědělských a potravinářským produktům

Podopatření I.1.3.1. Přidávání hodnoty zemědělských a potravinářským produktům

Podopatření I.1.3.2. Spolupráce při vývoji nových produktů, postupů a technologií (resp. inovací) v potravinářství

OPATŘENÍ I.1.4. Pozemkové úpravy

I.2. Skupina opatření přechodná pro Českou republiku a ostatní nové členské státy EU

OPATŘENÍ I.2.1. Seskupení producentů

I.3. Skupina opatření zaměřená na podporu vědomostí a zdokonalování lidského potenciálu

OPATŘENÍ I.3.1. Další odborné vzdělávání a informační činnost

OPATŘENÍ I.3.2. Zahájení činnosti mladých zemědělců

OPATŘENÍ I.3.3. Předčasné ukončení zemědělské činnosti

OPATŘENÍ I.3.4. Využívání poradenských služeb

2.4.4.2. OSA II – Zlepšování životního prostředí a krajiny

Osa II je zaměřena na zlepšování životního prostředí a krajiny, cílem je vytvořit multifunkční zemědělské a lesnické systémy prospěšné životnímu prostředí a krajině. Orientuje se zejména na podporu zemědělských postupů šetrných k životnímu prostředí ve venkovské krajině, k zastavení úbytku biodiverzity, k ochraně vody a půdy a ke zmírňování změn klimatu.

Osa obsahuje 3 priority, které jsou dále rozpracovány do jednotlivých opatření a podopatření. Finanční prostředky na tuto osu činí 55,2 % z celkových prostředků EAFRD.

Tabulka 8. Priority, cíle a opatření Osy II

Priorita	Biologická rozmanitost, zachování a rozvoj zemědělských a lesnických systémů s vysokou přírodní hodnotou a tradičních zemědělských krajin	
Cíl	Podpora zemědělských postupů šetrných k životnímu prostředí vedoucích k biologické rozmanitosti a podpora vhodných zemědělských systémů pro zachování venkovské krajiny. Podpora ochrany životního prostředí na zemědělské půdě a v lesních oblastech s vysokou přírodní hodnotou.	% z osy 80,10
Opatření	II.1.1 Platby za přírodní znevýhodnění poskytované v horských oblastech a platby poskytované v jiných znevýhodněných oblastech	36,37
	II.1.2.1 Platby v rámci Natury 2000 na zemědělské půdě a Rámcové směrnice pro vodní politiku 2000/60/ES - Platby v rámci Natury 2000 na zemědělské půdě	0,30
	II.1.3.1 Agroenvironmentální opatření - Postupy šetrné k životnímu prostředí (vč. ekologického zemědělství a integrované produkce)	13,52
	II.1.3.2 Agroenvironmentální opatření - Ošetřování travních porostů	28,60
	II.2.2. Platby v rámci Natury 2000 v lesích	0,63
	II.2.3. Lesnicko-environmentální platby	0,68
Priorita	Ochrana vody a půdy	
Cíl	Ochrana jakosti povrchových a podzemních vodních zdrojů prostřednictvím opatření zaměřených na protierozní ochranu a vhodné používání zemědělského půdního fondu.	% z osy 14,76
Opatření	II.1.3.3. Agroenvironmentální opatření - Péče o krajinu	11,99
	II.1.2.2 Platby v rámci Natury 2000 na zemědělské půdě a Rámcové směrnice pro vodní politiku 2000/60/ES – Rámcové směrnice pro vodní politiku 2000/60/ES (WFD)	2,77
Priorita	Zmírňování klimatických změn	
Cíl	Podpora využívání obnovitelných zdrojů energie prostřednictvím stávajícího lesního potenciálu a možností jeho rozšíření a zachování pozitivních funkcí lesa.	% z osy 5,14
Opatření	II.2.1. Zalesňování zemědělské půdy	3,14
	II.2.4. Obnova lesního potenciálu po kalamitách a podpora společenských funkcí lesů	2,00

Zdroj: MZeČR

II.1. Skupina opatření zaměřená na udržitelné využívání zemědělské půdy

OPATŘENÍ II.1.1. Platby za přírodní znevýhodnění poskytované v horských oblastech a platby poskytované v jiných znevýhodněných oblastech (LFA)

Podpory tohoto charakteru byly v minulém období vypláceny v rámci HRDP Méně příznivé oblasti a oblasti s environmentálním omezením.

Toto opatření je administrováno na základě NV č. 75/2007 Sb. a je zaměřeno na podporu zemědělců, kteří hospodaří v oblastech s méně příznivými podmínkami s cílem zachovat venkovskou krajinu, podpořit systémy šetrné k ŽP, přispět ke stabilizaci venkovského obyvatelstva a zajistit zemědělcům odpovídající úroveň příjmů.

Podpora na opatření LFA se vztahuje pouze na travní porosty evidované v LPIS, kde musí být vedeny minimálně od data doručení žádosti do 30. 9. příslušného roku. Žadatelem může být fyzická nebo právnická osoba, která obhospodařuje v méně příznivé oblasti minimálně 1 ha travních porostů. Žadatel musí splnit závazek hospodaření v oblastech LFA na minimálních výměrách po dobu 5 let, dále pak musí žadatel plnit podmínku spásání, sečení travních porostů v daných termínech a výšku porostu a musí plnit podmínky dobrého agroenvironmentálního stavu na celé výměře zemědělské půdy evidované v LPIS. Termín odevzdání žádosti je do 15. 5. příslušného roku.

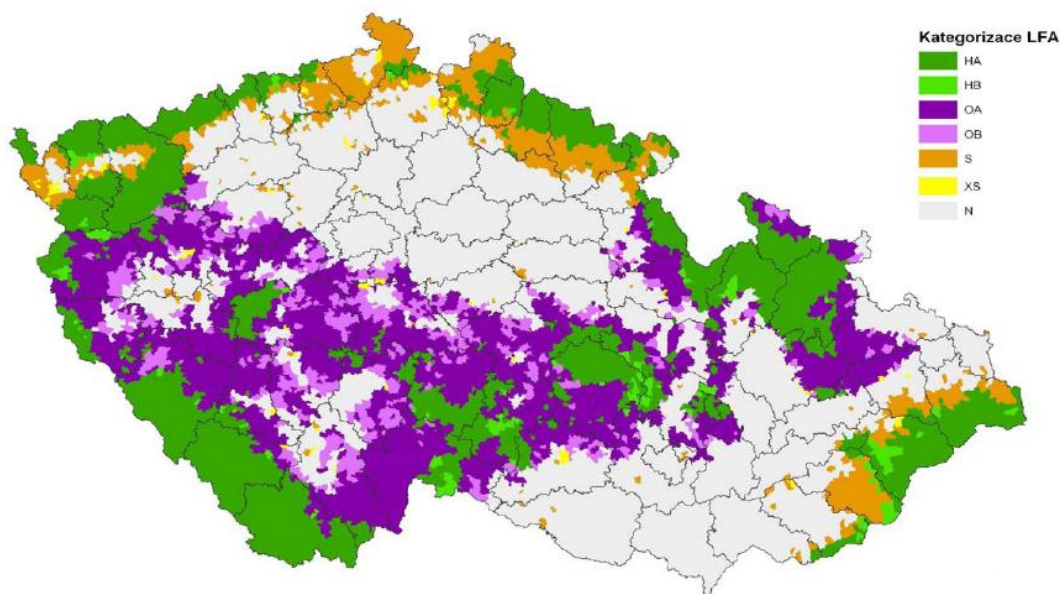
V tomto programovacím období došlo dále k přehodnocení méněpříznivých oblastí, které jsou nově definovány následovně:

- **Oblast horská typu „A“ (H^A)** je definována v čl. 50 odst. 2 v souladu s čl. 93 NR (ES) č. 1698/2005. Do této kategorie patří obce nebo k. ú. s nadmořskou výškou rovnou, nebo větší 600 m n. m. Nebo obce či k. ú. s nadmořskou výškou rovnou nebo větší 500 m. n. m. zároveň nižší než 600 m n. m. a se svažností vyšší než 15 % na ploše větší než 50 % území této obce nebo k. ú.
- **Oblast horská typu „B“ (H^B)**. Jedná se o obce nebo k. ú., nesplňující kritéria pro oblast typu „A“, ale byly sem začleněny za účelem zachování celistvosti horské oblasti.
- **Ostatní oblasti typu „A“ (O^A)** jsou definovány v čl. 50 odst. 3 písm. a) v souladu s čl. 93 NR (ES) č. 1698/2005. Jsou zde zařazeny ucelená území, která v rámci okresu (NUTS IV) splňuje podmínku výnosnosti zemědělské půdy nižší než 34

bodů (80 % průměru ČR) a v rámci kraje (NUTS III) splňují podmínku hustoty obyvatel nižší než 75 obyvatel/km² a podíl pracujících v zemědělství, lesnictví a rybolovu na ekonomicky aktivním obyvatelstvu větší než 8 %.

- **Ostatní oblasti typu „B“ (O^B).** Jsou to obce s výnosností zemědělské půdy 34 až 38, které se nacházejí na území okresu, kraje, které nespádají do oblasti typu O^A, ale byly sem zařazeny za účelem zachování celistvosti této krajiny.
- **Oblasti se specifickým omezením (S)** jsou stanoveny v čl. 50 odst. 3 písm. b) v souladu s čl. 93 NR (ES) č. 1692/2005. Jde o území obcí a k. ú. v podhorských oblastech na SZ a V ČR s průměrnou výnosností půdy nižší než 34 bodů. Dále pak území obcí a k. ú. s výnosností půdy nižší než 34 bodů nebo s výnosností rovnou a vyšší 34 a nižší než 38 bodů a zároveň se svažností vyšší jak 7° na 50 % výměry zemědělské půdy území této obce a k. ú., která se nacházejí uvnitř příznivých oblastí.
- **Oblasti se specifickým omezením (SX)** patří obce a k. ú., které byly zařazeny v LFA v období 2004 – 2006 a vlivem aktualizace vstupních dat již nesplňují kritéria pro vymezení LFA, zůstávají v LFA do roku 2010, aby mohl být splněn závazek provozování zemědělské činnosti minimálně po dobu 5 let.

Obrázek 4. Vymezení LFA, MZeČR

Tabulka 9. Porovnání výměr oblastí LFA

Typ LFA	Celková výměra území (HRDP 2004-2006)		Celková výměra území (PRV 2007-2010)	
	tis ha	%	tis.ha	%
Horská	1 762,50	22,3	1864,4	23,6
Ostatní	2 204,40	28	2209,6	28
Specifická	607,6	7,7	572	7,3
LFA celkem	4 574,50	58	4 646,00	58,9
Příznivá oblast	3 312,30	42	3 240,70	41,1
Celkem ČR	7 886,70	100	7 886,70	100

Zdroj: MZeČR

Odlišné definování oblastí LFA v plánovacím období 2007 – 2013 přineslo zvýšení výměry v horské oblasti především na úkor marginálních oblastí.

Tabulka 10. Sazby dotací pro LFA

Oblast		Sazba na rok	
		2007	2008
Horská	„A“	4 321,425 Kč ha ⁻¹ luk	4 139,148 ha ⁻¹ luk
	„B“	3 688,35 Kč ha ⁻¹ luk	3 532,776 ha ⁻¹ luk
Ostatní	„A“	3 220,425 Kč ha ⁻¹ luk	3 084,588 ha ⁻¹ luk
	„B“	2 587,35 Kč ha ⁻¹ luk	2 478,216 ha ⁻¹ luk
Se specifickým omezením (S)		3 137,85 Kč ha ⁻¹ luk	3 005,496 ha ⁻¹ luk
Se specifickým omezením (SX)		2 504,775 Kč ha ⁻¹ luk	2 399,124 ha ⁻¹ luk

Zdroj: MZeČR

OPATŘENÍ II.1.2. Platby v rámci NATURA 2000 na zemědělské půdě a Rámcové směrnice pro vodní politiku 2000/60/ES – Platby v rámci NATURA 2000 na zemědělské půdě

Toto opatření je administrováno na základě NV č. 75/2007 Sb. ve znění pozdějších úprav.

Cílem opatření je pomoci zemědělcům, kteří hospodaří na území NP, CHKO, kde se nachází lidskou činností podmíněná druhově bohatá společenstva luk a pastvin.

Podopatření II.1.2.1. Platby v rámci NATURA 2000 na zemědělské půdě

Podpora v rámci podopatření NATURA 2000 se vztahuje pouze na travní porosty evidované v LPIS, kde musí být vedeny minimálně od data doručení žádosti do 30. 9. příslušného roku. Žadatelem může být fyzická nebo právnická osoba, která obhospodařuje

minimálně 1 ha travních porostů v ptačích oblastech a zároveň na území 1. zóny Národních parků nebo 1. zóny CHKO, nebo které se nachází na území evropsky významných lokalit zařazených do národního seznamu a zároveň na území 1. zóny Národních parků nebo 1. zóny CHKO. Žadatel musí splnit závazek hospodaření v oblasti NATURA 2000 na minimální výměře po dobu 5 let, dále pak musí žadatel plnit podmínku spásání, sečení travních porostů v daných termínech, neaplikovat hnojiva musí plnit podmínky dobrého agroenvironmentálního stavu (GAEC) na celé výměře zemědělské půdy evidované v LPIS. Termín odevzdání žádosti je do 15. 5. příslušného roku. Sazba podpory činila v roce 2007 **3 082,80 Kč na 1 ha** a v roce 2008 **2952,768 Kč na 1 ha**.

Podopatření II.1.2.2. Rámcová směrnice pro vodní politiku 200/60/ES

Podopatření se týká povodí Labe, Vltavy, Berounky, Ohře, atd.

OPATŘENÍ II.1.3. Agroenvironmentální opatření

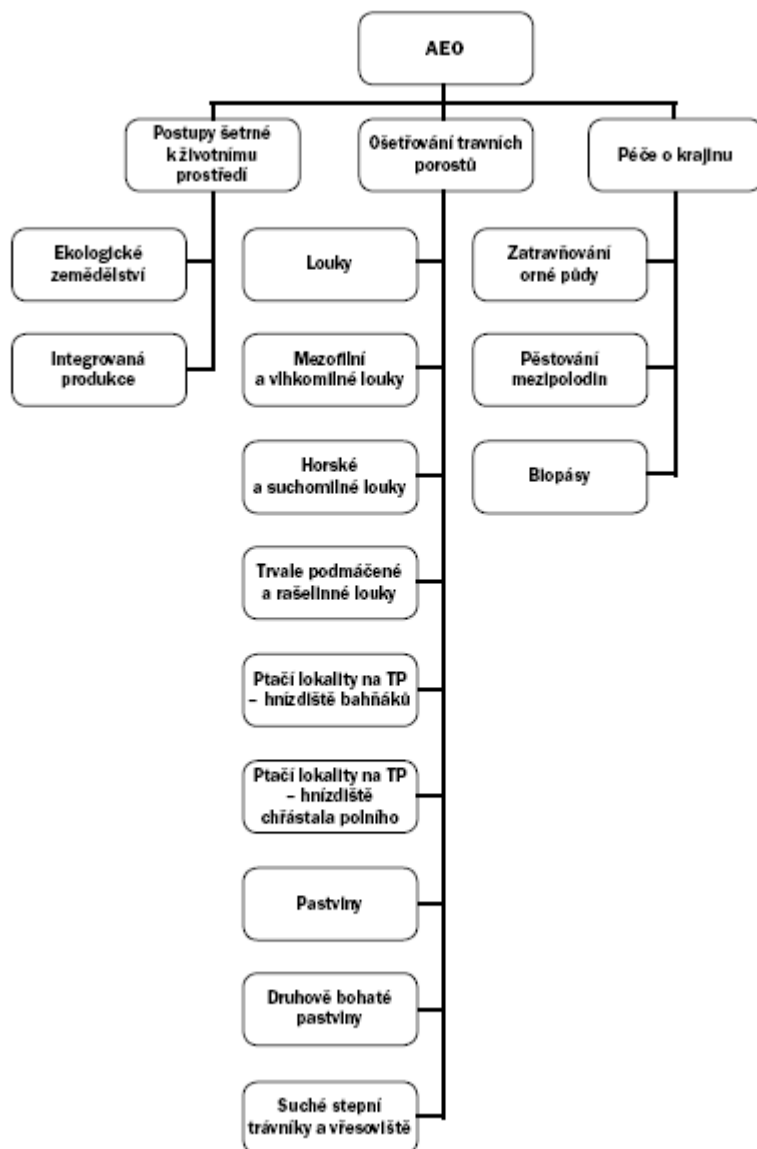
Opatření je administrováno dle NV č. 79/2007 Sb. ve znění pozdějších úprav.

Agroenvironmentální opatření je jedním z nejstěžejnějších opatření Osy II Programu rozvoje venkova.

Cílem AEO je podpora způsobů využití zemědělské půdy, které jsou v souladu s ochranou a zlepšením životního prostředí a krajiny, podpora zachování obhospodařovaných území vysoké přírodní hodnoty, přírodních zdrojů, biologické rozmanitosti a údržby krajiny (**Metodika k provádění nařízení vlády č. 79/2007 Sb.**). Základní podmínkou poskytnutí finanční podpory je podání žádosti o zařazení do AEO, kterou se žadatel zaváže na dobu 5 let a v rámci tohoto závazku ke každoročnímu podávání žádosti o dotaci. Žádost o zařazení může podat jak fyzická tak právnická osoba, která obhospodařuje minimální výměru zemědělské půdy evidované na žadatele v LPIS a hospodaří v souladu s podmínkami dobrého agroenvironmentálního stavu. Tuto žádost musí podat do 15. 5. prvního roku pětiletého období, do tohoto data musí každoročně podat žádost o poskytnutí dotace.

AEO se skládá ze 3 podopatření, která se dále člení do jednotlivých titulů jak je patrné ze schématu.

Obrázek 5. Struktura AEO, Metodika k provádění NV č. 79/2007 Sb.

Podopatření II.1.3.1. Agroenvironmentální opatření – Postupy šetrné k životnímu prostředí (vč. ekologického zemědělství a integrované produkce)

Toto podopatření obsahuje 2 tituly:

- Ekologické zemědělství,
- Integrovaná produkce.

Ekologické zemědělství

Předmětem dotace je zemědělská půda s kulturou travní porost, orná půda, vinice, ovocný sad a chmelnice. Minimální výměra, na kterou mohl žadatel podat žádost o zařazení činila v roce 2007 1 ha zemědělské půdy s diferenciací podle kultury – pro pěstování zeleniny a speciálních bylin činila minimální výměra 0,5 ha, pro pěstování ovoce a pro vinice a chmelnice 0,25 ha. V roce 2008 minimální výměra činila 0,5 ha zemědělské půdy bez ohledu na kulturu. Podmínkou poskytnutí dotace je, že žadatel musí být registrován v systému ekologického zemědělství.

Integrovaná produkce

Minimální výměra, na kterou může být žádáno, činí pro integrovanou produkci v případě pěstování ovoce 1 ha, v případě pěstování vinné révy 0,5 ha a v případě pěstování zeleniny také 0,5 ha zemědělské půdy.

Podmínkou poskytnutí dotace na pěstování ovoce, vinné révy a pěstování zeleniny je vyloučení souběžného pěstování v konvenčním systému a integrovaném. Dále pak žadatel neaplikuje stanovené chemické prostředky na ochranu rostlin, ale používá povolené biologické prostředky. V případě pěstování zeleniny musí v žádosti uvést předpokládané datum vysetí/výsadby a sklizně zeleniny, které zamýšlí pěstovat.

Tabulka 11. Sazby dotací pro podopatření postupy šetrné k životnímu prostředí

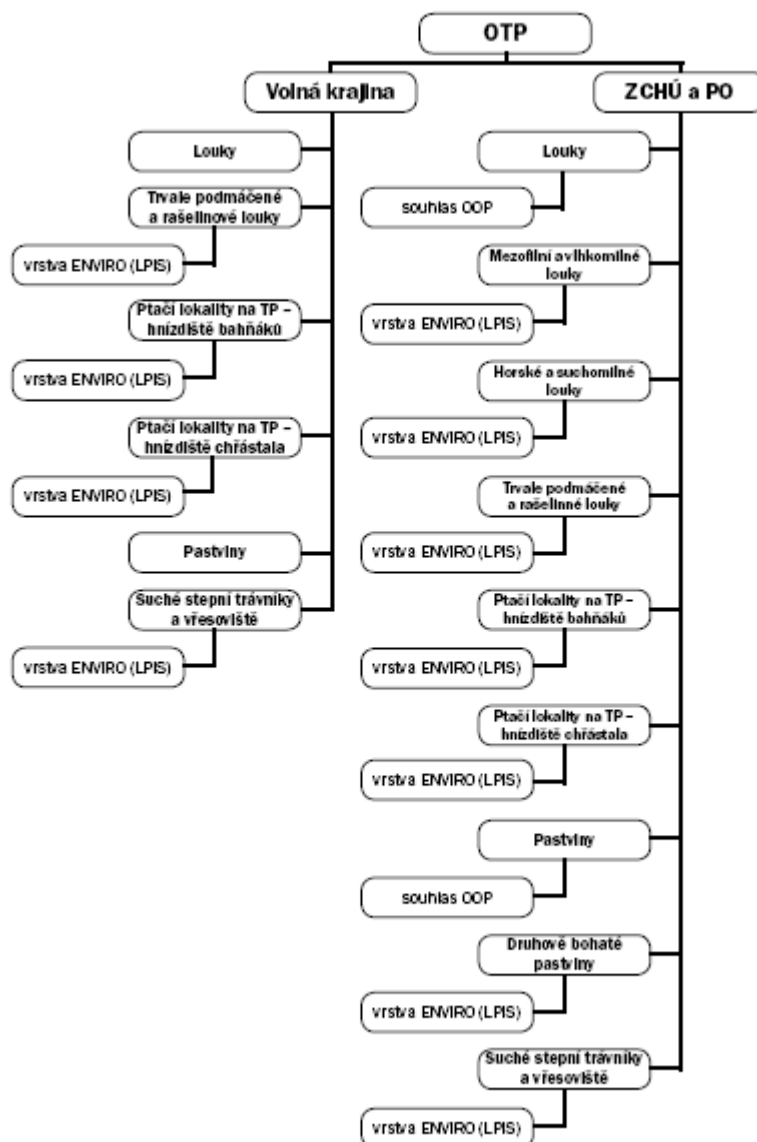
Okruh činnosti	Sazba na rok	
	2007	2008
EZ – travní porosty (v EZ od 15. 5.do 31.12.)	1 954 Kč/ha	2 346,396 Kč/ha
EZ – travní porosty (není v EZ do 31.12.)	X	1 871 Kč/ha
EZ – ovocné sady	23 368 Kč/ha	22 383 Kč/ha
EZ – vinná réva	23 368 Kč/ha	22 383 Kč/ha
EZ – chmelnice	23 368 Kč/ha	22 383 Kč/ha
EZ – orná půda	4 266 Kč/ha	4 086 Kč/ha
EZ – speciální byliny	15 524 Kč/ha	14 869 Kč/ha
EZ – zelenina	15 524 Kč/ha	14 869 Kč/ha
Integrovaná produkce – ovoce	11 973,375 Kč/ha	11 468,34 Kč/ha
Integrovaná produkce – vinná réva	13 955,175 Kč/ha	13 366,548 Kč/ha
Integrovaná produkce – zelenina	12 111 Kč/ha	11 600,16 Kč/ha

Zdroj: MZeČR

Podopatření II.1.3.2. Agroenvironmentální opatření – Ošetřování travních porostů

Toto podopatření se skládá ze 2 základních titulů (louky a pastviny) a 7 nadstavbových titulů, jak je patrné z grafického přehledu.

Obrázek 6. Struktura ošetřování travních porostů, *Metodika k provádění NV č. 79/2007 Sb.*

Zda je půdní blok/díl zařazen do základních titulů nebo nadstavbových, závisí na tom, kde se daný půdní blok/díl nachází. V případě, že se nachází ve volné krajině, tzn. více jak 50 % výměry leží mimo zvláště chráněné území (ZCHÚ) a ochranné pásmo národního parku (OP NP) a ptačí oblasti (PO), pak žadatel zařadí půdní blok/díl do základního titulu – louky nebo pastviny. V případě zájmu si dobrovolně zvolí, zda chce půdní blok/díl zařadit do nadstavbového titulu. V druhém případě, kdy se půdní blok/díl

nachází v oblasti ZCHÚ a OP NP a PO, tzn. více jak 50 % výměry se nachází v těchto oblastech, pak žadatel zařadí půdní blok/díl prioritně do nadstavbového titulu. K zařazení půdních bloků do jednotlivých titulů se vyjadřují prostřednictvím LPIS orgány ochrany přírody, které danou oblast spravují. Minimální výměra, na kterou lze žádat o zařazení, činí 5 ha ve volné přírodě a 2 ha v NP nebo CHKO travních porostů. Podmínkou pro poskytnutí dotace je dodržení intenzity chovu hospodářských zvířat (skot, ovce, kozy) 0,2 VDJ na 1 ha TP maximálně však 1,5 VDJ na 1 ha ZP.

Louky

Podmínkou je maximální hnojení ve výši 60 kg dusíku na 1 ha s tím, že žadatel nepoužívá k hnojení kejdu, vyjma kejdy skotu, dále pak musí dodržovat termíny seči a přepasení.

Mezofilní a vlhkomilné louky a Horské a suchomilné louky

Žadatel musí užívat pouze organická hnojiva (kompost) a statková hnojiva (hnůj) maximálně do výše 60 kg na 1 ha, dále pak musí dodržovat četnost a termíny seči a přepásání – v případě hnojených. V případě nehnojených luk a luk s neposečenými pásy nesmí používat žádná hnojiva, nesmí ani přepásat a musí dodržovat termíny seči.

Pastviny

Podmínkou je, že žadatel nebude hnojit více jak 80 kg dusíku na 1 ha pastvin, k hnojení nepoužívá kejdu, vyjma kejdy skotu, dále musí dodržovat termíny spásání.

Druhově bohaté pastviny

Žadatel musí dodržovat úplný zákaz používání hnojiv a statkových hnojiv vyjma pastvy zvířat. Musí dodržet podmínku alespoň jednoho spasení, atd.

Suché stepní trávníky a vřesoviště

Žadatel musí dodržovat úplný zákaz používání hnojiv a statkových hnojiv vyjma pastvy zvířat, přepást může pouze kozami a ovce. Musí dodržet podmínku alespoň jednoho spasení, atd.

Trvale podmáčené a rašelinné louky

Žadatel nesmí vůbec používat hnojiva a statková hnojiva, nesmí přepásat, provádět mulčování, dále musí dodržovat termíny seče.

Ptačí lokality na travních porostech – hnízdiště bahňáků

Žadatel musí dodržovat úplný zákaz používání hnojiv a statkových hnojiv, včetně pastvy zvířat (**Metodika k provádění nařízení vlády č. 79/207 Sb.**). Musí dodržovat počet a termíny sečí.

Ptačí lokality na travních porostech – hnízdiště chřástala polního

Žadatel musí dodržovat úplný zákaz používání hnojiv a statkových, nelze ani přepást. Musí dodržet podmínku alespoň jedné seče, atd.

Tabulka 12. Sazby dotací pro podopatření ošetřování travních porostů

Okruh činnosti	Sazba na rok	
	2007	2008
Louky	2 064,375 Kč/ha	1 977,30 Kč/ha
Mezofilní a vlhkomilné louky – přepásané	2 752,50 Kč/ha	2 636,40 Kč/ha
Mezofilní a vlhkomilné louky – nepřepásané	2 752,50 Kč/ha	2 636,40 Kč/ha
Mezofilní a vlhkomilné louky – bez hnojení	3 192,90 Kč/ha	3 058,224 Kč/ha
Mezofilní a vlhkomilné louky – bez hnojení, pásy	3 715,875 Kč/ha	3 559,14 Kč/ha
Horské a suchomilné louky – přepásané	3 303 Kč/ha	3 163,68 Kč/ha
Horské a suchomilné louky – nepřepásané	3 303 Kč/ha	3 163,68 Kč/ha
Horské a suchomilné louky – bez hnojení	3 578,25 Kč/ha	3 427,32 Kč/ha
Horské a suchomilné louky – bez hnojení, pásy	4 128,75 Kč/ha	3 954,60 Kč/ha
Pastviny	3 082,8Kč/ha	2 952,768 Kč/ha
Druhově bohaté pastviny	4 651,725 Kč/ha	4 455,516 Kč/ha
Suché stepní trávníky a vřesoviště – pastva	8 477,70 Kč/ha	8 120,112 Kč/ha
Trvale podmáčené a rašelinné louky – seč	11 477,925 Kč/ha	10 993,788 Kč/ha
Ptačí lokality na TP – hnízdiště bahňáků	5 560,05 Kč/ha	5 325,528 Kč/ha
Ptačí lokality na TP – hnízdiště chřástala polního	5 037,075 Kč/ha	4 824,612 Kč/ha

Zdroj: MZeČR

Podopatření II.1.3.3. Agroenvironmentální opatření – Péče o krajinu

Toto podopatření zahrnuje 3 tituly:

- Zatravnění orné půdy,
- Pěstování meziplodin,
- Biopásy.

Zatravnění orné půdy

Cílem tohoto titulu je snížit riziko eroze půdy, zpomalit odtok povrchových vod na orné půdě a tím minimalizovat sezónní nedostatek vody a naopak zabránit krátkodobému zvýšení průtoku v tocích.

Minimální výměrou, na kterou lze podat žádost o zařazení, činí 1 ha. Podmínkou poskytnutí dotace je, že žadatel založí nejpozději do 31. 5. prvního roku pětiletého období travní porost a v tomto roce neprovádí pastvu hospodářských zvířat. Nesmí používat žádná hnojiva obsahující dusík, statková hnojiva ani upravené kaly.

Pěstování meziplodin

Tento titul má obdobný cíl jako předešlý titul Zatravnění orné půdy a dále reguluje množství nitrátů v půdě mimo vegetační období.

Minimální výměra u pěstování meziplodin (např. srha laločnatá, kostřava červená, jilek mnohokvětý) činí 5 ha. Podmínkou pro obdržení dotace je, že žadatel provede v uvedených termínech výsev meziplodin.

Biopásy

Cílem tohoto titulu je podpořit rozvoj ptačích společenstev i ostatních živočišných druhů zvýšením potravní nabídky.

Výměra, na kterou šlo podat žádost o zařazení, činila v roce 2007 minimálně 5 ha, v loňském roce došlo ke snížení této výměry na 2 ha. Povinností žadatele je do stanoveného termínu osít příslušné biopásy (o šíři 6 – 12 m) směsí osiva daného složení a v následujícím roce je zapravit do půdy.

Tabulka 13. Sazby dotací pro podopatření péče o krajinu

Okruh činnosti	Sazba na rok	
	2007	2008
Zatrávňování orné půdy	7 431,75 Kč/ha	7 118,28 Kč/ha
Zatrávňování orné půdy – vodní útvar	8 119,875 Kč/ha	7 777,38 Kč/ha
Zatrávňování orné půdy – ZCHÚ	9 633,75 Kč/ha	9 227,40 Kč/ha
Zatrávňování orné půdy – ZCHÚ vodní útvar	10 294,35 Kč/ha	9 860,136 Kč/ha
Pěstování mezipločin	2 862,6 Kč/ha	2 741,856 Kč/ha
Biopásy	11 037,525 Kč/ha	10 571,964 Kč/ha

Zdroj: MZeČR

Při souběhu několika programů AEO na jednom půdním bloku/díle je stanovena maximální výše dotace na 1 ha, pokud je tento limit překročen, tak je dotace snížena tak, aby splňovala dané limity stanovené předpisy ES. Maximální výše podpory na 1 ha orné půdy je 600 euro, u travních porostů 450 euro a u trvalé kultury 900 euro.

II.2. Skupina opatření zaměřená na udržitelné využívání lesní půdy

OPATŘENÍ II.2.1. Zalesňování zemědělské půdy

Opatření zalesňování ZP půdy navazuje na opatření Lesnictví, které bylo vypláceno v rámci HRDP. Opatření je zaměřeno na podporu rozšíření lesních porostů na ZP, zlepšení životního prostředí a krajiny.

Podopatření II.2.1.1. První zalesnění zemědělské půdy

Cílem tohoto podopatření je podporovat zemědělce, či vlastníky ZP, kteří zalesňují své pozemky, čímž se snižuje podíl zorněné půdy bez rizika navýšení neobhospodařované ZP. Podpora je poskytována na první založení lesního porostu na ZP, péči o založený lesní porost po dobu 5 let a na náhradu za ukončení zemědělské činnosti na zalesněném ZP po dobu 15 let. Příspěvek z EU činí 80 % a z národních zdrojů 20 %.

OPATŘENÍ II.2.2. Platby v rámci NATURA 2000 v lesích

Jedná se o nové opatření, které je zaměřeno na řešení specifického znevýhodnění vlastníků lesa, zvýšení environmentální hodnoty lesů, trvale udržitelné využití lesní půdy, zlepšení životního prostředí a krajiny (**Program rozvoje venkova, 2007**).

Podopatření II.2.2.1. Zachování hospodářského souboru lesního porostu z předchozího produkčního cyklu

Toto nařízení je administrováno dle nařízení vlády č. 147/2008 Sb.

Na vybraných územích podporuje zachování současné optimální druhové skladby základních dřevin, lesních porostů nebo současného hospodářského tvaru lesa. Podpora v roce 2007 činila 1 651,50 Kč na 1 ha, v roce 2008 sazba činila 1 581,84 Kč na 1 ha. Příspěvek ze strany EU činí 80 % a ze strany ČR 20 %.

OPATŘENÍ II.2.3. Lesnicko-environmentální platby

Jde o nové opatření, které má za cíl zvýšit environmentální hodnotu lesů, zlepšit životní prostředí a krajiny.

Podopatření II.2.3.1. Zlepšování druhové skladby lesních porostů

Cílem podopatření je posílení zastoupení dřevin, které se vyznačují vyšší tolerancí ke škodlivým činitelům a melioračními účinky na půdu (**Program rozvoje venkova, 2007**). Podmínky pro získání podpory v rámci tohoto podopatření musí žadatel plnit nejméně po dobu 20 let. Prostředky jsou z 80 % hrazeny z EU a 20 % z prostředků ČR.

OPATŘENÍ II.2.4. Obnova lesního potenciálu po kalamitách a podpora společenských funkcí lesů (projektové opatření)

Cílem opatření je obnova lesního potenciálu po kalamitách a zavádění preventivních opatření v lesích, podpora neproduktivních investicí v lesích a zlepšení životního prostředí a krajiny. Příspěvek z EU činí 80 % a z ČR 20 %.

Podopatření II.2.4.1. Obnova lesních potenciálů po kalamitách a zavádění preventivních opatření

Podpora v rámci tohoto podopatření je zaměřena na zavádění preventivních opatření, případně snižování rozsahu škod vzniklých přírodními kalamitami a požáry – umožňuje obnovu produkčního potenciálu lesa a jeho funkcí.

Podopatření II.2.4.2. Neproduktivní investice v lesích

Podopatření je zaměřeno na podporu činností přispívajících k ochraně vod, půd, lesního prostředí před návštěvníky lesa. Podpora má podobu jednorázového příspěvku na výstavbu, rekonstrukci, modernizaci stezek, cyklostezek, atd.

2.4.4.3. OSA III – Kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova

Cílem osy III je vytvořit různorodé pracovní příležitosti a prorůstové podmínky pro aktivní život na venkově (**Program rozvoje venkova, 2007**). Do této oblasti směřuje 16,93 % z celkových prostředků EAFRD.

Opatření v rámci této osy se vztahují například na podporu diverzifikace zemědělských činností na nezemědělské, vytváření pracovních míst na venkově (v oblasti drobné výroby a řemesel – truhlářství, tesařství, kovářství), podporu cestovního ruchu – na vybudování rekreačních zařízení, služeb, turistiku. Dále pak podporuje investice do vodohospodářské infrastruktury, komunikací, inženýrských sítí, apod.

Tabulka 14. Priority, cíle a opatření Osy III

Priorita	III.1. Tvorba pracovních příležitostí a podpora využívání OZE	
Cíl	Vytvořit pracovní místa a zajistit vyšší příjmovou úroveň obyvatel venkova rozvojem a diverzifikací aktivit na venkově a podporou venkovské turistiky, zajistit naplnění závazků ČR v oblasti využití OZE	% z osy 50
Opatření	III.1.1. Diverzifikace činností nezemědělské povahy	22,5
	III.1.2. Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje	15
	III.1.3. Podpora cestovního ruchu	12,5
Priorita	III.2. Podmínky růstu a kvalita života na venkově	
Cíl	Vytvořit podmínky růstu ve venkovských oblastech. Zlepšit vybavení a vzhled vesnic a veřejných prostranství a posílit sounáležitost obyvatel s místním prostředím a dědictvím venkova. Zabezpečit rozvoj venkovské infrastruktury s cílem rozvoje malého a středního podnikání a zlepšení životního prostředí venkovských sídel.	% z osy 48
Opatření	III.2.1. Obnova a rozvoj vesnic, občanské vybavení a služby	39
	III.2.2. Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova	9
Priorita	III.3. Vzdělávání	
Cíl	Přispět k vyšší úrovni vzdělanosti a uplatnění na trhu práce venkovských obyvatel rozvojem poradenství a vzdělávání a zvýšit používání informačních a komunikačních technologií.	% z osy 2
Opatření	III.3.1. Vzdělávání a informace	2

Zdroj: MZeČR

III.1. Skupina opatření zaměřená k diverzifikaci hospodářství venkova

OPATŘENÍ III.1.1. Diverzifikace činností nezemědělské povahy

OPATŘENÍ III.1.2. Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje

OPATŘENÍ III.1.3. a) Podpora cestovního ruchu

OPATŘENÍ III.1.3. b) Podpora cestovního ruchu

III.2. Skupina opatření zaměřená na zlepšení kvality života ve venkovských oblastech

OPATŘENÍ III.2.1. Obnova a rozvoj vesnic, občanské vybavení a služby

Podopatření III.2.1.1. a) Obnova a rozvoj vesnic

Podopatření III.2.1.1. b) Obnova a rozvoj vesnic

Podopatření III.2.1.2. a) Občanské vybavení a služby

Podopatření III.2.1.2. b) Občanské vybavení a služby

OPATŘENÍ III.2.2. Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova

III.3. Skupina opatření zaměřená na vzdělávání a informování hospodářských subjektů působících v oblastech, na něž se vztahuje osa III

OPATŘENÍ III.3.1. Vzdělávání a informace

2.4.4.4. OSA IV – Leader

Osa IV má za cíl iniciovat vytváření a rozvoj místních partnerství a využití vnitřního potenciálu venkova. Účelem osy je především zlepšení kvality života ve venkovských oblastech, posílení ekonomického potenciálu a zhodnocení přírodního a kulturního dědictví venkova, spolu s posílením řídicích a administrativních schopností na venkově (**Program rozvoje venkova, 2007**). Tato osa činí 5 % z celkových prostředků EAFRD.

Tabulka 15. Priority, cíle a opatření Osy IV

Priorita	IV. Zlepšení řízení a mobilizace přirozeného vnitřního rozvojového potenciálu venkova	
Cíl	Realizovat místní rozvojové strategie a spolupráci místních partnerství	% z osy 100
Opatření	IV.1.1. Místní akční skupina	max. 18
	IV.1.2. Realizace místní rozvojové strategie	min. 72
	IV.2.1. Realizace projektů spolupráce	10

Zdroj: MZeČR

OPATŘENÍ IV.1.1. Místní akční skupina

OPATŘENÍ IV.1.2. Realizace místní rozvojové strategie

OPATŘENÍ IV.2.1. Realizace projektů spolupráce

2.4.4.5. Technická pomoc

Opatření navazuje na opatření Technická pomoc v rámci HRDP a OP Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství.

Technická pomoc slouží především k monitorování a hodnocení řízení a realizace Programu rozvoje venkova a pro zdokonalování opatření. Týká se především postupů souvisejících s procesem administrace od podání žádosti až po vyhodnocování opatření. Zahrnuje činnosti spojené se šířením informací o zaváděných opatřeních, má podobu odborných studií, sběru a analýzy dat, vypracování informačních materiálů, atd.

Zahrnuje 2 opatření:

V.1. Příprava, sledování, hodnocení, informování a kontrola v rámci programu

V.2. Zřízení a provoz Celostátní sítě pro venkov

V.2.1. Struktury potřebné pro provoz sítě

V.2.2. Akční plán

2.5 Přehled dotací poskytovaných ze zdrojů ČR

2.5.1 Národní doplňkové platby (TOP-UP)

V roce 2004 byla tato platba poskytnuta již před vstupem do EU. V roce 2005 byla poskytována obdobným způsobem jako SAPS – jedná se de facto o její dorovnání, dle Rozhodnutí Rady 2004/281/ES., které doplňuje NR (ES) č. 1782/2003. Její administrace probíhala v roce 2005 a 2006 na základě Nařízení vlády ČR č. 145/2005 Sb., ve znění nařízení vlády č. 141/2006 Sb., ve znění nařízení vlády č. 432/2006 Sb., ve znění nařízení vlády č. 155/2007 Sb. a ve znění nařízení vlády č. 112/2008 Sb.

Žadatel o doplňkovou platbu (TOP-UP) je shodný s žadatelem o jednotnou platbu na plochu (SAPS), shodné jsou i podmínky pro poskytnutí platby. Toto plyne z toho, že TOP-UP je doplňkovou platbou k platbě SAPS. V podstatě se jedná o dorovnání přímých plateb, které jsou v nově přistoupených státech do EU nižší než ve starých členských státech EU-15, a proto nově přistoupené státy mají možnost z vlastních zdrojů tyto platby dorovnat. Žadatel musí žádost o TOP-UP podat společně se žádostí SAPS a LFA s tím, že musí mít přiznanou podporu na SAPS. Termín podání žádosti byl v roce 2005 a 2006 do 15. 5. příslušného roku.

Podpora byla vyplácena na následující okruhy činností:

Tabulka 16. Sazby dotací pro TOP-UP

Okruh činnosti	Sazba na rok	
	2005	2006
Pěstování lnu na vlákno	5 029,30 Kč/ha	4 321,10 Kč/ha
Pěstování chmele	6 387,50 Kč/ha	6 302,80 Kč/ha
Na chov přežvýkavců (max 1,8 VDJ/1ha plodin)	2 006,60 Kč /VDJ	2 581,60 Kč/VDJ
Na pěstování plodin na orné půdě	2 314,90 Kč/ha	2 240,40 Kč/ha

Zdroj: MZeČR

S počátkem roku 2007 došlo v oblasti národních doplňkových plateb ke změnám. Česká republika musela akceptovat dokument Evropské komise, kterým se změnil dosavadní systém TOP-UP. Pro ČR to znamenalo povinnost oddělit platby od produkce (decoupling) u těch plateb TOP-UP, které jsou v režimu jednotné platby v ostatních členských státech rovněž odděleny od produkce, tzv. jsou decouplovány. Platby tak budou s určitými výjimkami udělovány na základě referenčního období nikoliv na základě reálné produkce, jak tomu bylo doposud.

Termín podání žádosti byl pro rok 2007 do 15. 5. a v roce 2008 do 31. 7.

Podpora je vyplácena na následující okruhy činností:

Tabulka 17. Sazby dotací pro TOP-UP

Okruh činnosti	Sazba na rok	
	2007	2008
Pěstování lnu na vlákno	3 843,40 Kč/ha	1 631,20 Kč/ha
Pěstování chmele (couplovaný)	6 430 Kč/ha	2 959,20 Kč/ha
Pěstování chmele (decouplovaný)	X	3 680,80 Kč/ha
Na chov přežvýkavců	2 548,90 Kč/VDJ	1 669,40 Kč/VDJ
Na pěstování plodin na orné půdě	1 755,10 Kč/ha	X
Na pěstování brambor pro výrobu škrobu (couplovaný)	X	1 635,20 Kč/t
Na pěstování brambor pro výrobu škrobu (decouplovaný)	810,50 Kč/t	659,10 Kč/t
Na chov ovcí/krav	X	1 344,80 Kč/VDJ
Na chov krav bez tržní produkce mléka	X	2 939,70 Kč/VDJ
Na zemědělskou půdu	X	1 341,40 Kč/ha

Zdroj: MZeČR

Dotace je poskytnuta, v případě, že žadatel splnil podmínky dle NV 145/2005 Sb. Podpora se vyplácí od 1. 12. roku, kdy vznikl nárok až do 30. 6. roku následujícího. Vyplácí se tomu žadateli, který splní podmínky uvedené v jednotlivých programech.

2.5.2 Národní podpory

Do této skupiny dotací patří 2 druhy podpor, které jsou nenárokové (není právní nárok), a které uvádím pro úplnost dotačního rámce ČR. Národní podpory vyhláší MZe ČR a jsou schvalovány Zemědělským výborem parlamentu ČR a jsou zpracovány do „Zásad“. Poskytování těchto dotací musí být v souladu se Společnou zemědělskou politikou a podléhá schválení Evropské komise.

Tyto podpory řeší posílení tradičních českých zemědělských úseků a historických zvláštností a specifík, jako je podpora šlechtění, plemenitby, včelařství, nákazový fond, mimoprodukční funkce rybníků, a další (**Kundrátová, J., 2006**).

2.5.3 Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond (PGRLF)

Podpory poskytované v rámci tohoto fondu prošly od jeho vzniku mnoha změnami – v průběhu let vznikaly nové programy a jiné naopak zanikaly.

Podpory ze zdrojů fondu mají investiční charakter. Doplní obnovu investičního majetku, kde nebylo možno využít operačního programu. Fond umožňuje zemědělské prvovýrobě přístup k bankovním úvěrům – poskytuje garanci na úvěr, či dotuje úroky z úvěru.

PGRLF vyhlásil programy podpory:

1. Investice s podprogramem:

- zemědělec
- zpracovatel
- odbytová organizace
- hygiena
- půda
- mládí

Tyto podprogramy jsou pro zemědělské prvovýrobce a pro určené zpracovatele specifikované v podmínkách. Jejich účelem je zlepšit zooveterinární, hygienické podmínky a zpřístupnění nákupu státní zemědělské půdy.

2. Vyrovnání úrokového zatížení

Cílem je vyrovnání úrokového rozdílu, při poskytování úvěrů v zemědělství a ostatních sektorech národního hospodářství.

3. Program zemědělské pojištění

Což je pojištění plodin a zvířat.

Žádosti z PGRLF se předkládají prostřednictvím ZAaPU MZe ČR (**Kundrátová, J., 2006**).

2.6 Informativní přehled podpor v rámci SZP

Tabulka 18. Přehled podpor v rámci SZP v tis. Kč

Dotace	Roky			
	2004	2005	2006	2007
Přímé platby SAPS	6 386 870	7 349 109	8 768 875	9 768 318
Přímé platby TOP-UP	5 203 451	6 790 675	7 278 179	7 181 405
Přímé platby celkem	11 590 231	14 139 784	16 047 054	16 949 723
HRDP	5 886 985	6 082 141	6 575 660	3 138 030
PRV	-	-	-	4 152 355

Zdroj : SZIF

Z přehledu je patrný každoroční nárůst dotací, které jsou zemědělcům v ČR poskytovány. Výjimku tvoří v roce 2007 národní doplňkové platby, které v tomto roce klesly oproti předcházejícímu roku.

Tabulka 19. Přehled finančních prostředků podle os (roční průměr za 7 let)

Osy	Veřejné zdroje (v Euro)			Podíl na osy v % z (EZFRV)
	Celkem	EAFRD	ČR	
Osa I	120 074 642,41	90 055 981,81	30 018 660,60	22,39
Osa II	277 962 693,05	222 022 786,77	55 939 906,28	55,2
Osa III	90 793 376,33	68 095 032,25	22 698 344,08	16,93
Osa IV	25 138 449,59	20 110 759,67	5 027 689,92	5
Technická pomoc	2 413 291,16	1 930 632,93	482 658,23	0,48
Celkem	516 382 452,54	402 215 193,43	114 167 259,11	100

Zdroj : MZeČR

Z tabulky je patrné, že největší část finančních prostředků plyne právě na opatření v rámci osy II – Zlepšování životního prostředí a krajiny, což je prioritou v tomto plánovacím období.

3. Použitá metodika

Cílem diplomové práce je posouzení vlivu změn struktury a objemu dotací poskytovaných v rámci SZP na finanční situaci vybraných zemědělských podniků. Druhým cílem této práce je porovnání dotací poskytovaných v období 2004 – 2006 s obdobím 2007 – 2008. Posoudit vliv zvýšení objemu dotací a změnu zaměření dotací v plánovacím období 2007 – 2013.

Hypotéza:

- **Předpokladem je, že dotace významně ovlivňují výsledky zemědělských podniků a v hypotetickém případě nevyplácení dotací by se výsledky podniků výrazně zhoršily s tím, že zhoršení by bylo patrnější u podniků hospodařících v oblasti LFA.**
- **Druhým předpokladem je, že změna pravidel v poskytování dotací v plánovacím období 2007 – 2013 zajistí zvýšení dotací zemědělským podnikům, zejména těm, které dodržují agroenvironmentální požadavky na hospodaření.**

Použité metody:

Hodnocení je provedeno na výběrovém vzorku šesti podniků, které jsou rozděleny do dvou skupin, první skupina je tvořena třemi podniky hospodařícími v oblasti LFA (podniky A, B, C) a druhá skupina je tvořena třemi podniky hospodařícími v marginální oblasti (podniky D, E, F). Na přání vedení podniků jsou příslušné podniky uváděny pouze pod písmeny, nikoliv pod pravými názvy.

Při hodnocení vlivu poskytovaných dotací na finanční situaci podniků uvažují pouze plošně nárokové dotace, tj. přímé platby (SAPS, TOP-UP) a platby dle HRDP (LFA, AEO), respektive platby v rámci osy II PRV – Zlepšování životního prostředí a krajiny (LFA, AEO).

Pro posouzení vlivu dotací na hospodaření zemědělských podniků vycházím z ekonomických ukazatelů, které jsou přímo ovlivněny výší přijatých dotací. Jde tedy o následující ukazatele:

- **Ukazatele rentability (ROA, ROE, ROS)**
 - **Rentabilita celkového vloženého kapitálu (ROA)**

$$ROA = \text{čistý zisk} / \text{celková aktiva}$$

- **Rentabilita vlastního kapitálu (ROE)**

$$ROE = \text{čistý zisk} / \text{vlastní kapitál}$$

- **Rentabilita tržeb nebo-li zisková marže (ROS)**

$$ROS = \text{čistý zisk} / \text{tržby}$$

- **Ukazatele aktivity** (rychlost obratu celkových aktiv, rychlost obratu zásob)

- **Ukazatele obratovosti celkových aktiv**

$$\text{Obrat celkových aktiv} = \text{výnosy} / \text{celková aktiva}$$

- **Ukazatele obratovosti zásob**

$$\text{Rychlost obratu zásob} = \text{výnosy} / \text{zásoby}$$

- **Ukazatele zadluženosti** (ukazatel úrokového krytí)

- **Ukazatel úrokového krytí**

$$\text{Ukazatel úrokového krytí} = (\text{výsledek hospodaření před zdaněním} + \text{nákladové úroky}) / \text{nákladové úroky}$$

- **Bankrotní model dle manželů Neumaierových** (IN95 upraven pro zemědělství)

- **IN 95 upravený pro zemědělství**

$$\text{IN 95 (zemědělství ČR)} = 0,24 \cdot x_1 + 21,35 \cdot x_2 + 0,76 \cdot x_3 + 0,10 \cdot x_4 + 0,11 \cdot x_5 - 14,57 \cdot x_6$$

x_1 = celková aktiva / cizí zdroje

x_2 = EBIT / celková aktiva

x_3 = celkové výnosy / celková aktiva

x_4 = oběžná aktiva / krátkodobé cizí zdroje

x_5 = EBIT / nákladové úroky

x_6 = závazky po lhůtě splatnosti (metodicky 25% z celkových závazků) / výnosy

IN > 2,0

značí finančně pevný, stabilní podnik

IN < 1,0

značí krachující podnik

1,0 < IN < 2,0

značí nevyhraněnou finanční situaci

Pozn.: Na ukazatel rychlosti obratu zásob výše dotace působí pozitivně pro účely posuzování finanční situace podniku věřiteli, ale ve skutečnosti dotace nemá přímý vliv na zrychlení obratu jednotlivých položek zásob. Proto tento ukazatel uvádím pouze pro

doplnění a není mu přikládán takový význam jako ostatním ukazatelům. Obdobně je to i u ukazatele IN95 upraveného pro zemědělství, u kterého v některých případech může dojít ke zkreslení výsledných hodnot, zejména pokud je některá z hodnot neúměrně vysoká, či naopak velmi nízká.

Výše uvedené ukazatele jsou vždy vypočítány s plnou výší přijatých dotací a následně přepočítány z hodnot očištěných o výši přijaté dotace.

Propočet dotací na 1 ha dle struktury zemědělské půdy vychází z toho, ke které kultuře se daná dotace vztahuje. Dotace na 1 ha ZP zahrnuje veškeré dotace poskytované danému podniku vztažené k celkové výměře ZP. Dotace na 1 ha OP a TP jsou vztažené pouze k těmto kulturám. Dotace TOP-UP jsou uvedeny pod tabulkou a vztaženy pouze k celkové výměře ZP, protože je nelze přesně stanovit na OP a TP, neboť jsou vypláceny i na počty VDJ. Podpory TOP-UP jsou vypláceny až od roku 2005, v roce 2004 byly platby na dorovnání vyplácené před vstupem do EU, proto jsou tyto platby uvedeny jako národní dotace. Jelikož jsou to platby charakteru TOP-UP jsou vztaženy rovněž pouze k ZP. Vypočítané dotace na 1 ha nemusí v některých případech odpovídat sazbám dle NV z toho důvodu, že nebyly přiznány v plné výši, v průběhu roku se také mohou měnit výměry ZP (vydávání vlastníkům, zastavění pozemků), může docházet ke změně struktury půdy, například zatravnění orné půdy. Nedochozí však ke snižování výměry travních porostů, až na malé výjimky tolerované NV 79/2007 Sb. vzhledem k zařazení do AEO programů, které jsou na 5leté období. Údaje o výši poskytnutých dotací jsou z analytické účetní evidence zemědělských podniků a jsou uváděny na celé Kč.

Při hodnocení vycházím z údajů let 2004 až 2007. Rok 2008 není možné, oproti původnímu předpokladu, zahrnout z toho důvodu, že ne všechny sledované podniky mají provedenou účetní závěrku za tento rok. Z tohoto důvodu neuvádím tabulkové přehledy za jednotlivá plánovací období.

Zdroje informací

Převážnou část dat jsem získala od pracovníků SZIF (příručky, nařízení, rozhodnutí) a vedoucích pracovníků jednotlivých podniků (Rozvaha, Výkaz zisku a ztráty, Výroční zpráva). Rovněž jsem čerpala i z internetu.

4. Vyhodnocení získaných údajů

4.1 Podniky hospodařící v oblasti LFA

4.1.1 Podnik A

Právní forma podnikání – a.s. Podnik A hospodaří v horské oblasti, převážně v horské oblasti typu „A“.

Tabulka 20. Přehled výměr (v ha) dle kultury

Kultura	Rok			
	2004	2005	2006	2007
Zemědělská půda	1 452	1 445	1 431	1 427
Orná půda	764	764	705	700
Travní porost	689	681	726	727

Zdroj : Autor

Tabulka 21. Vstupní údaje (v tis. Kč)

Položka	S dotacemi				Bez dotací			
	Rok				Rok			
	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007
Nákladové úroky	895	920	1 160	1 151	895	920	1 160	1 151
Provozní VH	-4 050	1 937	-169	1 317	-15 096	-10 069	-13 413	-13 065
Celkové výnosy	53 453	61 889	64 446	61 507	42 407	49 883	51 202	47 125
EBIT	-2 649	2 595	-279	1 200	-13 695	-9 411	-13 523	-13 182
Výsledek hospodaření za úč. období (+/-)	-2 190	2 482	-1 010	1 663	-13 236	-9 524	-14 254	-12 719
Oběžná aktiva	24 584	29 193	25 444	30 951	24 584	29 193	25 444	30 951
Zásoby	16 127	16 430	20 784	23 262	16 127	16 430	20 784	23 262
Aktiva celkem	114 999	127 187	121 552	118 424	114 999	127 187	121 552	118 424
Vlastní kapitál	81 544	85 910	84 899	86 562	81 544	85 910	84 899	86 562
Cizí zdroje	33 455	41 171	36 637	31 844	33 455	41 171	36 637	31 844
Krátkodobé cizí zdroje	16 444	19 059	14 588	13 352	16 444	19 059	14 588	13 352

Zdroj : Autor

Tabulka 22. Analytické ukazatele

Ukazatel	S dotacemi			
	Rok			
	2004	2005	2006	2007
Ukazatele rentability				
ROA	-1,90 %	1,95 %	-0,83 %	1,40 %
ROE	-2,69 %	2,89 %	-1,19 %	1,92 %
ROS	-4,10 %	4,01 %	-1,57 %	2,70 %
Ukazatele aktivity				
Rychlost obratu celkových aktiv	0,46	0,49	0,53	0,52
Rychlost obratu zásob	3,31	3,77	3,1	2,64
Ukazatel zadluženosti				
Úrokové krytí	-2,96	2,82	-0,24	1,04
Bankrotní model				
IN 95 upravený pro zemědělství	-1,77	-0,41	-0,77	-0,04

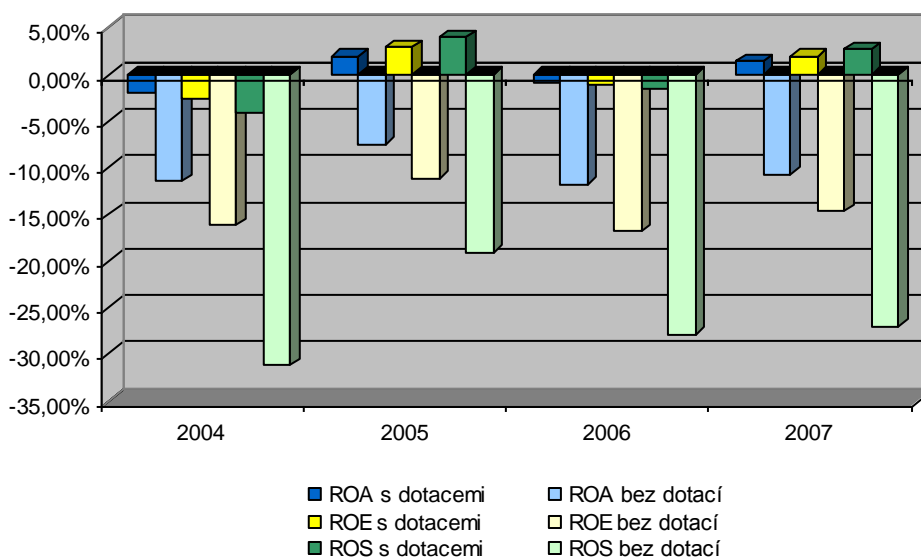
Zdroj : Autor

Tabulka 23. Analytické ukazatele

Ukazatel	Bez dotací			
	Rok			
	2004	2005	2006	2007
Ukazatele rentability				
ROA	-11,51 %	-7,49 %	-11,73 %	-10,74 %
ROE	-16,23 %	-11,09 %	-16,79 %	-14,69 %
ROS	-31,21 %	-19,09 %	-27,84 %	-26,99 %
Ukazatele aktivity				
Rychlost obratu celkových aktiv	0,37	0,39	0,42	0,40
Rychlost obratu zásob	2,63	3,04	2,46	2,03
Ukazatel zadluženosti				
Úrokové krytí	-15,30	-10,23	-11,66	-11,45
Bankrotní model				
IN 95 upravený pro zemědělství	-5,84	-4,52	-4,97	-4,67

Zdroj : Autor

Obrázek 7. Ukazatele poměrové analýzy (Podnik A)

Ukazatele rentability nám asi nejlépe mohou ukázat, jak podnik hospodaří, zda je úspěšný, či nikoliv, tzn. zda dosahuje zisku, nebo ne. Z této skupiny ukazatelů je nejvýznamnější ukazatel **ROA**, který je právě klíčovým měřítkem rentability. Informuje nás o tom, jak byl celkový vložený kapitál v průběhu hospodaření zhodnocen. Z výpočtů je zřejmé, že působením dotací se tento ukazatel v roce 2005 zvýšil a dostal se ze záporných hodnot do kladných. Toto bylo způsobeno tím, že v roce 2005 se zvýšil objem dotací díky uplatnění programu HRDP (ekologické zemědělství) a proto ukazatel dosahoval příznivějších hodnot. Dále tento příznivý vývoj byl ovlivněn aktivací pořízených základních prostředků. V následujícím roce se ukazatel opět dostal do záporných čísel, což bylo způsobeno hlavně poklesem výkonů a dále růstem zůstatkové ceny prodaného dlouhodobého majetku. V roce 2007 tento ukazatel opět dosahoval kladné hodnoty 1,40 %

k čemuž kromě růstu dotací přispěly tržby za prodej zboží a pokles ostatních provozních nákladů. V modelové situaci bez dotací, by tento ukazatel zůstal v záporných hodnotách po celou dobu sledování vývoje. Podobný trend lze pozorovat i u ukazatelů **ROE**, **ROS**. Dalším ukazatelem vypovídajícím o finanční situaci podniku je **ukazatel úrokového krytí**, který ukazuje na bezproblémovost podniku splácet úroky. Ukazuje, kolikrát je podnik schopen zaplatit své úrokové povinnosti ze zisku. Ukazatel má vykazuje stejný trend jako předchozí ukazatele, tzn. nejlepší hodnoty dosahuje v roce 2005 a v roce 2007, i když ani jednou nedosahuje doporučené hranice (5). V roce 2005 je sice dosaženo lepší hodnoty oproti roku 2007, ale zároveň došlo ke zvýšení cizích zdrojů, zatímco v roce 2007 došlo k poklesu podílu cizích zdrojů na aktivech, což s sebou přináší lepší pozici v případě zájmu o úvěr. Dalšími ukazateli jsou **rychlost obratu aktiv** a **rychlost obratu zásob**. Tyto ukazatele nevyznívají pro podnik příliš příznivě. **Rychlost obratu aktiv** značí o tom, že podnik efektivně nevyužívá majetek, se kterým hospodaří. U **ukazatele rychlosti obratu zásob**, je nutné poznamenat, že ukazatel je ovlivněn strukturou zásob, kde negativně působí zvířata a krmiva. Při orientačním hodnocení finanční situace podniku pomocí bankrotního modelu, **IN95** upraveného pro zemědělství, zjistíme, že se ve všech letech jedná o krachující podnik, nicméně v situaci bez dotací by tento ukazatel dosahoval mnohem horších hodnot.

Z výpočtů je tedy zřejmé, že působení dotací je u všech ukazatelů ve všech letech podstatný, že ukazatele povětšinou nedosahují obecně doporučených hodnot, ale bez podpor by se jim ani vzdáleně nepřibližovaly.

4.1.2 Podnik B

Právní forma podnikání – *družstvo*. Podnik hospodaří v oblasti vysočiny. V letech 2004 – 2006 hospodařil v horské oblasti typu „B“ a v ostatní oblasti typu „A“. Od roku 2007 hospodaří v horské oblasti typu „A“ a ostatní oblasti typu „A“.

Tabulka 24. Přehled výměr (v ha) dle kultury

Kultura	Rok			
	2004	2005	2006	2007
Zemědělská půda	1 145	1 113	1 097	1 070
Orná půda	850	806	802	778
Travní porost	295	307	295	292

Zdroj : Autor

Tabulka 25. Vstupní údaje (v tis. Kč)

Položka	S dotacemi				Bez dotací			
	Rok				Rok			
	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007
Nákladové úroky	273	470	364	301	273	470	364	301
Provozní VH	3 162	1 711	1 495	4 676	-2 037	-5 290	-5 910	-2 672
Celkové výnosy	28 176	29 345	28 529	32 253	22 977	22 344	21 124	24 905
EBIT	3 121	1 481	1 260	4 275	-2 078	-5 520	-6 145	-3 073
Výsledek hospodaření za úč. období (+/-)	2 848	1 011	896	3 974	-2 351	-5 990	-6 509	-3 374
Oběžná aktiva	20 269	22 221	21 957	24 616	20 269	22 221	21 957	24 616
Zásoby	13 659	13 835	13 445	14 448	13 659	13 835	13 445	14 448
Aktiva celkem	68 451	72 985	72 444	77 508	68 451	72 985	72 444	77 508
Vlastní kapitál	42 551	43 783	45 707	50 909	42 551	43 783	45 707	50 909
Cizí zdroje	25 900	29 202	26 737	26 599	25 900	29 202	26 737	26 599
Krátkodobé cizí zdroje	22 622	23 451	22 406	18 976	22 622	23 451	22 406	18 976

Zdroj : Autor

Tabulka 26. Analytické ukazatele

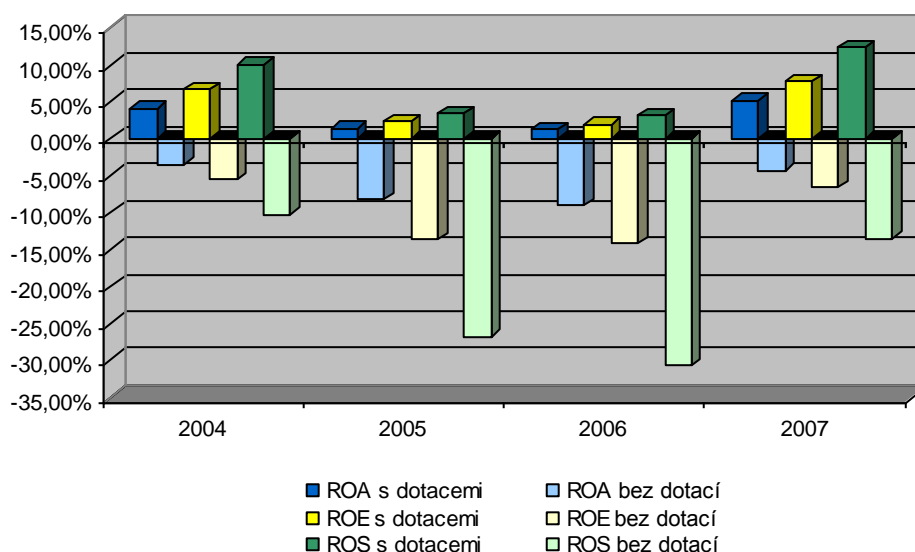
Ukazatel	S dotacemi			
	Rok			
	2004	2005	2006	2007
Ukazatele rentability				
ROA	4,16 %	1,39 %	1,24 %	5,13 %
ROE	6,69 %	2,31 %	1,96 %	7,81 %
ROS	10,11 %	3,45 %	3,14 %	12,32 %
Ukazatele aktivity				
Rychlost obratu celkových aktiv	0,41	0,40	0,39	0,42
Rychlost obratu zásob	2,06	2,12	2,12	2,23
Ukazatel zadluženosti				
Úrokové krytí	11,43	3,15	3,46	14,20
Bankrotní model				
IN 95 upravený pro zemědělství	-0,08	-1,84	-1,61	0,88

Zdroj : Autor

Tabulka 27. Analytické ukazatele

Ukazatel	Bez dotací			
	Rok			
	2004	2005	2006	2007
Ukazatele rentability				
ROA	-3,43 %	-8,21 %	-8,98 %	-4,35 %
ROE	-5,53 %	-13,68 %	-14,24 %	-6,63 %
ROS	-10,23 %	-26,81 %	-30,81 %	-13,55 %
Ukazatele aktivity				
Rychlost obratu celkových aktiv	0,34	0,31	0,29	0,32
Rychlost obratu zásob	1,68	1,62	1,57	1,72
Ukazatel zadluženosti				
Úrokové krytí	-7,61	-11,74	-16,88	-10,21
Bankrotní model				
IN 95 upravený pro zemědělství	-4,61	-6,74	-7,31	-4,79

Zdroj : Autor

Obrázek 8. Ukazatele poměrové analýzy (**Podnik B**)

Podnik B dosahoval nejlepších hodnot u všech ukazatelů v roce 2007, kdy se např. ukazatele rentability pohybovaly okolo doporučených hodnot. Toto zlepšení bylo způsobeno kromě vlivu dotací také růstem výkonů a růstem tržeb z prodeje dlouhodobého majetku a materiálu. Hodnota ukazatele **ROA** se oproti roku 2006 zvýšila více než 4x a dosahovala 5,13 %. Podobný vývoj zaznamenal i ukazatel **ROE**, který svého maxima dosáhl rovněž v roce 2007, kdy jeho hodnota byla 7,81 %. **Ukazatel úrokového krytí** dosáhl v roce 2007 druhé nejlepší hodnoty za sledované roky. Podnik byl schopen uhradit své úrokové povinnosti více jak 14x, což několikanásobně převyšuje doporučené hodnoty. Na takto příznivý výsledek měl vliv kromě růstu EBIT rovněž snížení nákladových úroků. Při posuzování situace v podniku pomocí **IN95 upraveného pro zemědělství** ale zjišťujeme, že i přes takhle dobré výsledky se stále podnik řadí mezi krachující podniky. Při porovnání skutečné situace s hypotetickou situací, zjistíme, že v případě absence dotací se výsledky podniku výrazně propadnou, výjimku tvoří roky 2004 a 2007, kdy na zisk významně kromě dotací působí i prodej majetku.

4.1.3 Podnik C

Právní forma podnikání – *družstvo*. Podnik hospodaří v ostatní oblasti typu „A“.

Tabulka 28. Přehled výměr (v ha) dle kultury

Kultura	Rok			
	2004	2005	2006	2007
Zemědělská půda	2 831	2 810	2 762	2 753
Orná půda	1 663	1 642	1 631	1 617
Travní porost	1 168	1 168	1 131	1 136

Zdroj : Autor

Tabulka 29. Vstupní údaje (v tis. Kč)

Položka	S dotacemi				Bez dotací			
	Rok				Rok			
	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007
Nákladové úroky	829	430	152	430	829	430	152	430
Provozní VH	10 818	6 396	9 781	7 992	-6 946	-13 729	-11 994	-14 131
Celkové výnosy	139 872	133 834	132 676	138 725	122 108	113 709	110 901	116 602
EBIT	11 257	7 952	10 687	9 413	-6 507	-12 173	-11 088	-12 710
Výsledek hospodaření za úč. období (+/-)	8 374	6 948	10 118	9 382	-9 390	-13 177	-11 657	-12 741
Oběžná aktiva	75 930	69 639	80 136	78 341	75 930	69 639	80 136	78 341
Zásoby	38 952	38 943	38 928	37 362	38 952	38 943	38 928	37 362
Aktiva celkem	204 777	192 901	201 238	215 423	204 777	192 901	201 238	215 423
Vlastní kapitál	110 198	117 887	128 000	137 140	110 198	117 887	128 000	137 140
Cizí zdroje	94 579	75 014	73 238	78 283	94 579	75 014	73 238	78 283
Krátkodobé cizí zdroje	35 018	26 353	27 321	23 124	35 018	26 353	27 321	23 124

Zdroj : Autor

Tabulka 30. Analytické ukazatele

Ukazatel	S dotacemi			
	Rok			
	2004	2005	2006	2007
Ukazatele rentability				
ROA	4,09 %	3,60 %	5,03 %	4,36 %
ROE	7,60 %	5,89 %	7,90 %	6,84 %
ROS	5,99 %	5,19 %	7,63 %	6,76 %
Ukazatele aktivity				
Rychlost obratu celkových aktiv	0,68	0,69	0,66	0,64
Rychlost obratu zásob	3,59	3,44	3,41	3,71
Ukazatel zadluženosti				
Úrokové krytí	13,58	18,49	70,30	21,89
Bankrotní model				
IN 95 upravený pro zemědělství	1,46	2,28	8,31	2,77

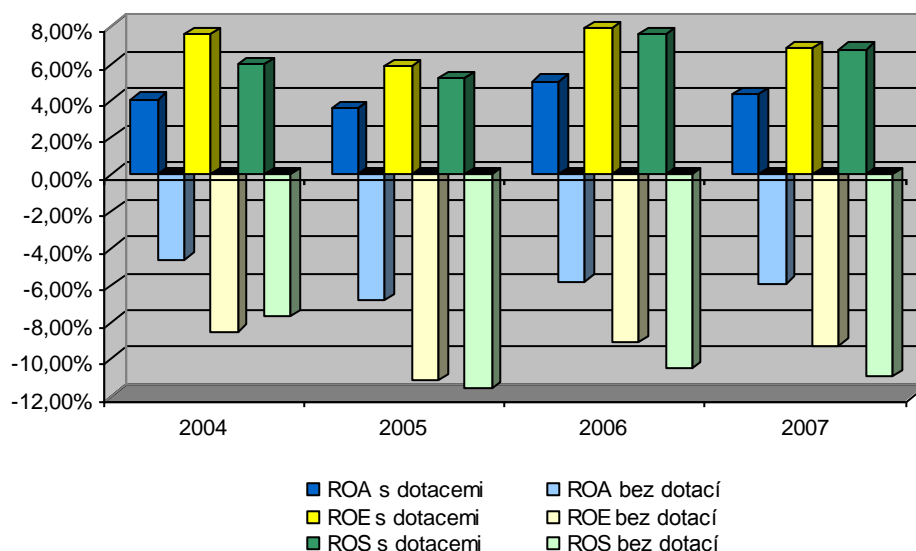
Zdroj : Autor

Tabulka 31. Analytické ukazatele

Ukazatel	Bez dotací			
	Rok			
	2004	2005	2006	2007
Ukazatele rentability				
ROA	-4,59 %	-6,83 %	-5,79 %	-5,91 %
ROE	-8,52 %	-11,18 %	-9,11 %	-9,29 %
ROS	-7,69 %	-11,59 %	-10,51 %	-10,93 %
Ukazatele aktivity				
Rychlost obratu celkových aktiv	0,60	0,59	0,55	0,54
Rychlost obratu zásob	3,13	2,92	2,85	3,12
Ukazatel zadluženosti				
Úrokové krytí	-7,85	-28,31	-72,95	-29,56
Bankrotní model				
IN 95 upravený pro zemědělství	-3,17	-5,53	-10,23	-5,55

Zdroj : Autor

Obrázek 9. Ukazatele poměrové analýzy (Podnik C)

Z hlediska hodnot ukazatelů byl pro tento podnik nejpříznivější rok 2006, kdy například ukazatele ROA, ROE a ROS dosahovaly hodnot 5,03 %, 7,90 % a 7,63 %. Druhým nejúspěšnějším rokem byl rok 2007, ve kterém se rovněž hodnoty vesměs blížily ideálu. V tomto roce došlo k poklesu hodnoty *ukazatele úrokového krytí* v porovnání s předchozím rokem, kdy dosahoval nejpříznivější hodnoty, což bylo způsobeno poklesem nákladových úroků (splacením úvěrů). I když rok 2007 přinesl zhoršení tohoto ukazatel, stále mnohonásobně překračuje doporučenou hodnotu. Největší vliv na tento pokles mělo navýšení nákladových úroků. *Ukazatele aktivity* poukazují na poměrně malou rychlost obratu aktiv a malou rychlost obratu zásob, což u zemědělských podniků není neobvyklé z důvodu zahrnutí zvířat do zásob. Při hodnocení podniku na základě ukazatele

IN95 upraveného pro zemědělství se jedná ve všech letech, vyjma roku 2004, o finančně pevný a stabilní podnik. Tento podnik se tak jeví jako nejlépe hospodařící z této skupiny podniků, k čemuž přispívá i přidružená výroba tohoto podniku.

Nicméně v případě vypuštění dotací z výnosů, je patrné závažné zhoršení finanční situace podniku.

4.2 Podniky hospodařící mimo oblast LFA

Podniky D, E a F hospodaří v nejnižší položených částech okresu České Budějovice.

4.2.1 Podnik D

Právní forma podnikání – *s. r. o.*

Tabulka 32. Přehled výměr (v ha) dle kultury

Kultura	Rok			
	2004	2005	2006	2007
Zemědělská půda	1 388	1 350	1 367	1 375
Orná půda	1 195	1 135	1 173	1 181
Travní porost	193	215	194	194

Zdroj : Autor

Tabulka 33. Vstupní údaje (v tis. Kč)

Položka	S dotacemi				Bez dotací			
	Rok				Rok			
	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007
Nákladové úroky	152	134	310	471	152	134	310	471
Provozní VH	3 712	2 504	-1 180	45 928	-1 167	-3 928	-8 203	38 630
Celkové výnosy	46 671	42 238	38 818	89 045	41 792	35 806	31 795	81 747
EBIT	6 781	3 059	-606	36 101	1 902	-3 373	-7 629	28 803
Výsledek hospodaření za úč. období (+/-)	6 629	2 925	-916	35 630	1 750	-3 507	-7 939	28 332
Oběžná aktiva	22 209	23 363	20 556	68 198	22 209	23 363	20 556	68 198
Zásoby	14 249	13 617	13 623	15 386	14 249	13 617	13 623	15 386
Aktiva celkem	38 207	44 210	39 998	90 129	38 207	44 210	39 998	90 129
Vlastní kapitál	1 484	4 409	3 492	39 122	1 484	4 409	3 492	39 122
Cizí zdroje	36 723	39 802	36 505	51 006	36 723	39 802	36 505	51 006
Krátkodobé cizí zdroje	10 528	10 663	9 971	18 674	10 528	10 663	9 971	18 674

Zdroj : Autor

Tabulka 34. Analytické ukazatele

Ukazatel	S dotacemi			
	Rok			
	2004	2005	2006	2007
Ukazatele rentability				
ROA	17,35 %	6,62 %	-2,29 %	39,53 %
ROE	446,70 %	66,34 %	-26,23 %	91,07 %
ROS	14,20 %	6,93 %	-2,36 %	40,01 %
Ukazatele aktivity				
Rychlost obratu celkových aktiv	1,22	0,96	0,97	0,99
Rychlost obratu zásob	3,28	3,10	2,85	5,79
Ukazatel zadluženosti				
Úrokové krytí	44,61	22,83	-1,95	76,65
Bankrotní model				
IN 95 upravený pro zemědělství	7,22	1,77	-2,76	16,44

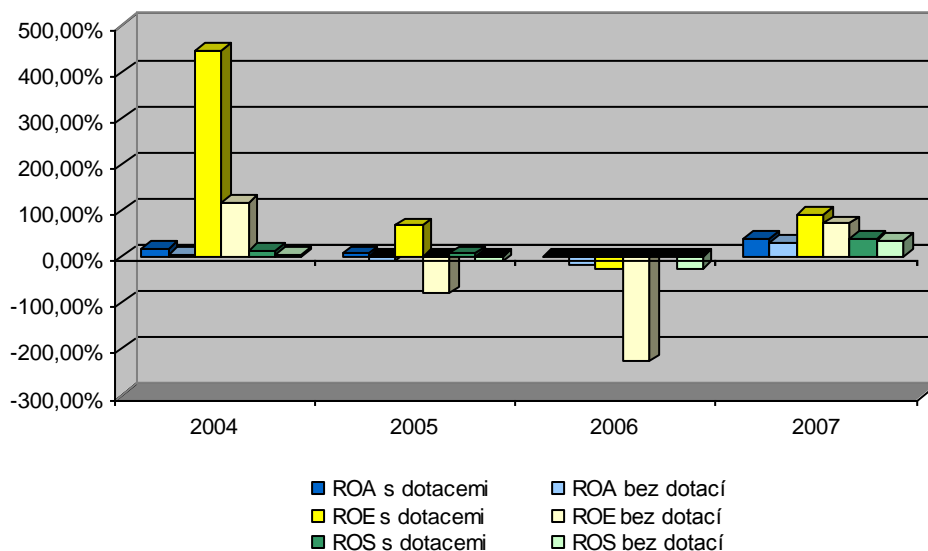
Zdroj : Autor

Tabulka 35. Analytické ukazatele

Ukazatel	Bez dotací			
	Rok			
	2004	2005	2006	2007
Ukazatele rentability				
ROA	4,58 %	-7,93 %	-19,85 %	31,43 %
ROE	117,92 %	-79,54 %	-227,35 %	72,42 %
ROS	4,19 %	-9,79 %	-24,97 %	34,66 %
Ukazatele aktivity				
Rychlost obratu celkových aktiv	1,09	0,81	0,79	0,91
Rychlost obratu zásob	2,93	2,63	2,33	5,31
Ukazatel zadluženosti				
Úrokové krytí	12,51	-25,17	-24,61	61,15
Bankrotní model				
IN 95 upravený pro zemědělství	0,53	-7,35	-9,89	12,76

Zdroj : Autor

Obrázek 10. Ukazatele poměrové analýzy (Podnik D)

Z výpočtů je patrné, že všechny ukazatele dosahují velmi dobrých hodnot (kromě ukazatelů aktivity), pomineme-li rok 2006. Za takto dobrými výsledky kromě narůstajících dotací stojí prodej dlouhodobého finančního majetku v roce 2004 a v roce 2007 prodej dlouhodobého majetku. Ukazatel **ROE** roku 2004 byl ovlivněn především nízkým vlastním kapitálem (společnost *s.r.o.*), proto tato hodnota vyzněla pro podnik tak příznivě (446,70 %). **Ukazatel úrokového krytí** dosahuje rovněž nadprůměrných hodnot (44,61 v roce 2004 a 22,83 v roce 2005), avšak na druhou stranu, pokud by podnik žádal o úvěr, jen stěží by mu některá banka vyhověla, a to z toho důvodu, že podíl cizího kapitálu na celkových aktivech tvoří 96 %. V tomto směru došlo ke v roce 2007, kdy se podíl cizích zdrojů na aktivech snížil na 56 % při zachování nadprůměrné hodnoty ukazatele (76,65). Podle ukazatele **IN95 upraveného pro zemědělství** jde o podnik s příznivým vývojem, kromě roku 2006.

Vzhledem k velkému vlivu prodaného finančního majetku v roce 2004 a dlouhodobého majetku v roce 2007 vychází hodnoty ukazatelů přepočtené bez vlivu dotací pro podnik rovněž příznivě. Je ale nutné mít na paměti, že jde o extrém.

4.2.2 Podnik E

Právní forma podnikání – *a.s.*

Tabulka 36. Přehled výměr (v ha) dle kultury

Kultura	Rok			
	2004	2005	2006	2007
Zemědělská půda	3 286	3 274	3 185	3 183
Orná půda	2 748	2 738	2 644	2 636
Travní porost	538	536	541	547

Zdroj : Autor

Tabulka 37. Vstupní údaje (v tis. Kč)

Položka	S dotacemi				Bez dotací			
	Rok				Rok			
	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007
Nákladové úroky	896	686	769	1 215	896	686	769	1 215
Provozní VH	-72	7 405	1 529	7 476	-12 428	-9 267	-17 112	-11 621
Celkové výnosy	126 770	120 743	120 649	128 222	114 414	104 071	102 008	109 125
EBIT	-3 538	9 636	3302	9 012	-15 894	-7 036	-15 339	-10 085
Výsledek hospodaření za úč. období (+/-)	-4 159	9 200	1 123	7 910	-16 515	-7 472	-17 518	-11 187
Oběžná aktiva	72 494	79 495	79 665	79 370	72 494	79 495	79 665	79 370
Zásoby	53 383	54 160	60 179	54 853	53 383	54 160	60 179	54 853
Aktiva celkem	192 145	199 830	197 592	213 476	192 145	199 830	197 592	213 476
Vlastní kapitál	140 479	149 557	149 947	157 709	140 479	149 557	149 947	157 709
Cizí zdroje	51 666	50 273	47 645	55 767	51 666	50 273	47 645	55 767
Krátkodobé cizí zdroje	27 975	22 572	19 757	17 442	27 975	22 572	19 757	17 442

Zdroj : Autor

Tabulka 38. Analytické ukazatele

Ukazatel	S dotacemi			
	Rok			
	2004	2005	2006	2007
Ukazatele rentability				
ROA	-2,16 %	4,60 %	0,57 %	3,71 %
ROE	-2,96 %	6,15 %	0,75 %	5,02 %
ROS	-3,28 %	7,62 %	0,93 %	6,17 %
Ukazatele aktivity				
Rychlost obratu celkových aktiv	0,66	0,60	0,61	0,60
Rychlost obratu zásob	2,37	2,23	2,00	2,34
Ukazatel zadluženosti				
Úrokové krytí	-3,95	14,05	4,29	7,42
Bankrotní model				
IN 95 upravený pro zemědělství	-0,66	2,82	1,25	1,96

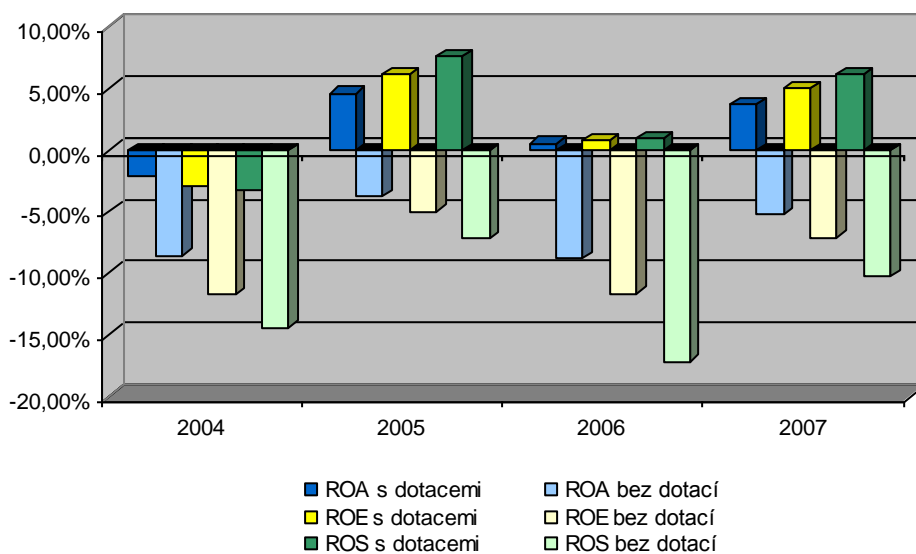
Zdroj : Autor

Tabulka 39. Analytické ukazatele

Ukazatel	Bez dotací			
	Rok			
	2004	2005	2006	2007
Ukazatele rentability				
ROA	-8,60 %	-3,74 %	-8,87 %	-5,24 %
ROE	-11,76 %	-5,00 %	-11,68 %	-7,09 %
ROS	-14,43 %	-7,18 %	-17,17 %	-10,25 %
Ukazatele aktivity				
Rychlost obratu celkových aktiv	0,60	0,52	0,52	0,51
Rychlost obratu zásob	2,14	1,92	1,70	1,99
Ukazatel zadluženosti				
Úrokové krytí	-17,74	-10,26	-19,95	-8,30
Bankrotní model				
IN 95 upravený pro zemědělství	-3,76	-1,94	-3,76	-2,02

Zdroj : Autor

Obrázek 11. Ukazatele poměrové analýzy (Podnik E)

Nejhorších hodnot sledovaných ukazatelů tento podnik dosahoval v roce 2004, i přestože tento rok byl pro zemědělské podniky velmi příznivý. K tomuto neúspěchu přispěla provedená transformace podniku z původního ZOD na a. s. s plným právním nástupnictvím (nutnost majetkově vypořádat členy, kteří nesouhlasí s transformací na a.s.). Tato skutečnost tedy negativně ovlivnila všechny počítané ukazatele. V roce 2005 a 2007 hodnoty ukazatelů vykazují příznivý vývoj, což dokazují **ukazatele rentability** (hodnota ROA je 4,60 %, 3,71 % hodnota ROE je 6,15 %, 5,02 % a hodnota ROS je 7,62 %, 6,17%) **a ukazatel zadluženosti** (hodnota tohoto ukazatele je 14,05, v následujícím roce poklesla, ale stále se přibližovala optimální hodnotě, v roce 2007 by tento podnik pokryl své úroky více než 7x). Čili tento podnik můžeme dle kritérií označit za dobře fungující. Tuto situaci nevyvrací ani podíl cizího kapitálu na celkových aktivech, který se pohybuje po sledované roky kolem 25 %, což znamená reálnou šanci tohoto podniku, v případě potřeby, získat úvěr. Podle **IN95 upraveného pro zemědělství** se tento podnik řadí mezi podniky s nevyhraněnou finanční situací, pouze v roce 2005 ho lze nazvat finančně pevným a stabilním. V modelové situaci, nevyplácení podpor, by se finanční situace tohoto podniku výrazně zhoršila.

4.2.3 Podnik F

Právní forma podnikání – *družstvo*.

Tabulka 40. Přehled výměr (v ha) dle kultury

Kultura	Rok			
	2004	2005	2006	2007
Zemědělská půda	1 885	1 858	1 875	1 871
Orná půda	1 653	1 629	1 636	1 632
Travní porost	232	229	239	239

Zdroj : Autor

Tabulka 41. Vstupní údaje (v tis. Kč)

Položka	S dotacemi				Bez dotací			
	Rok				Rok			
	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007
Nákladové úroky	0	201	317	332	0	201	317	332
Provozní VH	5 097	1 873	1 060	12 721	-2 050	-7 055	-8 806	3 087
Celkové výnosy	47 695	42 351	48 585	50 722	40 548	33 423	38 719	41 088
EBIT	3 249	2 081	1 061	12 711	-3 898	-6 847	-8 805	3 077
Výsledek hospodaření za úč. období (+/-)	3 249	1 880	744	11 140	-3 898	-7 048	-9 122	1 506
Oběžná aktiva	18 778	22 437	20 568	29 406	18 778	22 437	20 568	29 406
Zásoby	15 161	10 516	12 175	16 805	15 161	10 516	12 175	16 805
Aktiva celkem	30 511	39 542	37 088	45 982	30 511	39 542	37 088	45 982
Vlastní kapitál	4 013	5 880	6 565	17 638	4 013	5 880	6 565	17 638
Cizí zdroje	26 416	33 560	30 453	28 274	26 416	33 560	30 453	28 274
Krátkodobý cizí kapitál	-2 108	3 362	3 116	4 472	-2 108	3 362	3 116	4 472

Zdroj : Autor

Tabulka 42. Analytické ukazatele

Ukazatel	S dotacemi			
	Rok			
	2004	2005	2006	2007
Ukazatele rentability				
ROA	10,65 %	4,75 %	2,01 %	24,23 %
ROE	80,96 %	31,97 %	11,33 %	63,16 %
ROS	6,81 %	4,44 %	1,53 %	21,96 %
Ukazatele aktivity				
Rychlost obratu celkových aktiv	1,56	1,07	1,31	1,10
Rychlost obratu zásob	3,15	4,03	3,99	3,02
Ukazatel zadluženosti				
Úrokové krytí	-	10,35	3,35	38,29
Bankrotní model				
IN 95 upravený pro zemědělství	-	1,14	0,64	9,97

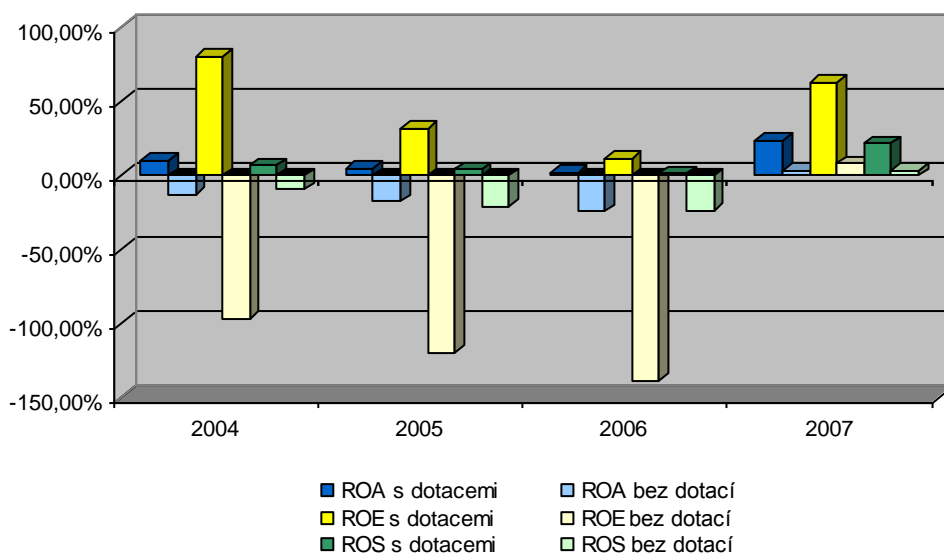
Zdroj : Autor

Tabulka 43. Analytické ukazatele

Ukazatel	Bez dotací			
	Rok			
	2004	2005	2006	2007
Ukazatele rentability				
ROA	-12,78 %	-17,82 %	-24,60 %	3,28 %
ROE	-97,13 %	-119,86 %	-138,95 %	8,54 %
ROS	-9,61 %	-21,09 %	-23,56 %	3,67 %
Ukazatele aktivity				
Rychlost obratu celkových aktiv	1,33	0,85	1,04	0,89
Rychlost obratu zásob	2,67	3,18	3,18	2,44
Ukazatel zadluženosti				
Úrokové krytí	-	-34,06	-27,78	9,27
Bankrotní model				
IN 95 upravený pro zemědělství	-	-9,51	-9,24	1,67

Zdroj : Autor

Obrázek 12. Ukazatele poměrové analýzy (Podnik F)

Z výše uvedených hodnot sledovaných ukazatelů vyplývá, že nejlepších výsledků bylo dosaženo v roce 2007 a roce 2004. Ukazatele rentability vycházejí pro tento rok velice příznivě, což bylo způsobeno hlavně výrazným zvýšením výkonů. Ukazatel ROA dosahoval hodnoty 24,23 %, ROE 63,16 % a ROS 21,96 %. Hodnota *ukazatele úrokového krytí* dosahuje nejlepších hodnot v roce 2006 (10,35), a v roce 2007 (38,29) v tomto roce došlo i ke snížení podílu cizích zdrojů na celkových aktivech z cca 82 % na 61,5 %, k čemuž došlo vlivem snížení zadlužení a především zvýšením celkových aktiv. Dle kritérií **IN95** se jedná v letech 2005 a 2006 o krachující podnik, v roce 2007 by byl podle tohoto ukazatele hodnocen jako stabilní.

4.3 Hodnocení podniků hospodařících v oblasti LFA a mimo oblast LFA

Z výsledků provedených výpočtů i grafů je velmi patrný vliv dotací na dosahované hodnoty ukazatelů. Uvedené ukazatele sice povětšinou nedosahují obecně doporučovaných hodnot, nicméně se jim vlivem dotací alespoň přibližují, především v roce 2004, který se řadí spolu s rokem 2007 k rokům zemědělsky velmi příznivým (dobré povětrnostní podmínky). V roce 2007 bylo dosaženo nejlepších výsledků, potažmo nejlepších hodnot sledovaných ukazatelů za celé sledované období, což se projevilo především u podniků hospodařících mimo oblast LFA, které mají vysoké procento zornění (cca 85 %). Z hodnocení tak vyplývá postupné zlepšování sledovaných ukazatelů jak u podniků hospodařících v oblasti LFA tak v marginálních oblastech, což odpovídá zvyšujícím se podporám plynoucím do zemědělství.

Naproti tomu v modelové situaci, kdy by dotace nebyly zemědělským podnikům vypláceny je zřetelný propad všech sledovaných ukazatelů, který je výraznější u podniků hospodařících v oblasti LFA, které mají vyšší objem dotací a proto jsou na dotacích i více závislé.

Závěrem lze tedy říci, že vyplácené dotace výrazně ovlivňují hospodaření a celkovou životaschopnost podniků s tím, že tento vliv je výraznější u podniků hospodařících v oblasti LFA, kde je objem dotací vyšší.

4.4 Hodnocení podniků dle výše čerpaných dotací

Tabulka 44. Rozdělení dotací (Podnik A)

Ukazatel	Rok																	
	2004									2005								
	Orná půda			Travní porost			Zemědělská půda celkem			Orná půda			Travní porost			Zemědělská půda celkem		
	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha
SAPS	764	1 398 120	1 830	689	1 259 456	1 828	1 452	2 657 576	1 830	764	1 612 575	2 111	681	1 434 811	2 107	1 445	3 047 386	2 109
LFA	-	-	-	689	2 768 473	4 018	1 452	2 768 473	1 907	-	-	-	681	2 868 252	4 212	1 445	2 868 252	1 985
AEO	764	1 004 995	1 315	689	2 276 728	3 304	1 452	3 281 723	2 260	764	1 000 000	1 309	681	2 000 000	2 937	1 445	3 000 000	2 076
Celkem	764	2 403 115	3 145	689	6 304 657	9 150	1 452	8 707 772	5 997	764	2 612 575	3 420	681	6 303 063	9 256	1 445	8 915 638	6 170
Dotace vyplacené před vstupem do EU							1 452	2 338 600	1 611	TOP-UP						1 445	3 090 278	2 139
Celkem							1 452	11 046 372	7 608	Celkem						1 445	12 005 916	8 309

Zdroj : Autor

Z výše uvedené tabulky vyplývá, že výrazně více jsou dotovány travní porosty, vzhledem k tomu, že podnik má převahu plochy v horské oblasti typu „A“. Dotace na ha zemědělské půdy zvyšuje zařazení podniku do programu ekologického zemědělství. Vyšší podíl dotací z HRDP umožňuje nižší procento zornění.

Tabulka 45. Rozdělení dotací (Podnik A)

Ukazatel	Rok																		
	2006									2007									
	Orná půda			Travní porost			Zemědělská půda celkem			Orná půda			Travní porost			Zemědělská půda celkem			
	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	
SAPS	705	1 775 049	2518	726	1 829 005	2 519	1 431	3 604 054	2 518	700	1 954 050	2 792	727	2 022 163	2 782	1 427	3 976 213	2 786	
LFA	-	-	-	726	3 067 359	4 225	1 431	3 067 369	2 144	-	-	-	727	3 051 022	4 197	1 427	3 051 022	2 138	
AEO	705	708 560	1 005	726	2 441 429	3 363	1 431	3 149 989	2 201	700	1 053 764	1 505	727	3 169 161	4 359	1 427	4 222 925	2 959	
Celkem	705	2 483 609	3 523	726	7 337 803	10 107	1 431	9 821 412	6 863	700	3 007 814	4 297	727	8 242 346	11 337	1 427	11 250 160	7 884	
TOP-UP							1 431	3 422 625	2 392	TOP-UP							1 427	3 132 382	2 195
Celkem							1 431	13 244 037	9 255	Celkem							1 427	14 382 542	10 079

Pozn.: Dotace TOP-UP 2006 – chov přežvýkavců a krávy bez tržní produkce mléka jsou vztaheny na ZP, i když krávy bez tržní produkce mléka jsou chovány na TP.

Zdroj : Autor

Tabulka 46. Rozdělení dotací(Podnik B)

Ukazatel	Rok																	
	2004									2005								
	Orná půda			Travní porost			Zemědělská půda celkem			Orná půda			Travní porost			Zemědělská půda celkem		
	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha
SAPS	850	1 555 500	1 830	295	539 868	1 830	1 145	2 095 368	1 830	806	1 699 683	2 109	307	647 985	2 111	1 113	2 347 668	2 109
LFA	-	-	-	295	1 260 740	4 274	1 145	1 260 740	1 101	-	-	-	307	1 211 700	3 947	1 113	1 211 700	1 089
AEO	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	307	693 000	2 257	1 113	693 000	623
Celkem	850	1 555 500	1 830	295	1 800 608	6 104	1 145	3 356 108	2 931	806	1 699 683	2 109	307	2 552 685	8 315	1 113	4 252 368	3 821
Dotace vyplacené před vstupem do EU							1 145	1 843 000	1 610	TOP-UP						1 113	2 749 036	2 470
Celkem							1 145	5 199 108	4 541	Celkem						1 113	7 001 404	6 291

Zdroj : Autor

Z výše uvedeného přehledu je zřejmé, že podnik v roce 2004 nežádal o dotace na AEO, proto je úroveň dotací na travní porost nízká, přestože podnik hospodář z části v oblasti LFA horská „B“ a oblasti ostatní „A“. Podnik má vysoké % zornění, proto má nízkou úroveň čerpání dotací na 1 ha zemědělské půdy.

Tabulka 47. Rozdělení dotací (Podnik B)

Ukazatel	Rok																		
	2006									2007									
	Orná půda			Travní porost			Zemědělská půda celkem			Orná půda			Travní porost			Zemědělská půda celkem			
	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	
SAPS	802	2 019 276	2 518	295	741 869	2 515	1 097	2 761 145	2 517	778	2 172 579	2 793	292	815 415	2 793	1 070	2 987 994	2 792	
LFA	-	-	-	295	1 209 410	4 100	1 097	1 209 410	1 102	-	-	-	292	1 105 028	3 784	1 070	1 105 028	1 033	
AEO	-	-	-	295	669 379	2 269	1 097	669 379	610	-	-	-	292	663 811	2 273	1 070	663 811	620	
Celkem	802	2 019 276	2 518	295	2 620 658	8 884	1 097	4 639 934	4 230	778	2 172 579	2 793	292	2 584 254	8 850	1 070	4 756 833	4 446	
TOP-UP							1 097	2 765 394	2 521	TOP-UP							1 070	2 590 844	2 421
Celkem							1 097	7 405 328	6 751	Celkem							1 070	7 347 677	6 867

Zdroj : Autor

Tabulka 48. Rozdělení dotací (Podnik C)

Ukazatel	Rok																		
	2004									2005									
	Orná půda			Travní porost			Zemědělská půda celkem			Orná půda			Travní porost			Zemědělská půda celkem			
	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	
SAPS	1 663	3 043 650	1 830	1 168	2 138 542	1 831	2 831	5 182 192	1 831	1 642	3 382 794	2 060	1 168	2 465 280	2 111	2 810	5 848 074	2 081	
LFA	-	-	-	1 168	4 079 268	3 492	2 831	4 079 268	1 441	-	-	-	1 168	3 926 110	3 361	2 810	3 926 110	1 397	
AEO	1 663	999 539	601	1 168	2 943 387	2 520	2 831	3 942 926	1 393	1 642	1 000 000	609	1 168	3 000 000	2 568	2 810	4 000 000	1 423	
Celkem	1 663	4 043 189	2 431	1 168	9 161 197	7 843	2 831	13 204 386	4 664	1 642	4 382 794	2 669	1 168	9 391 390	8 040	2 810	13 774 184	4 901	
Dotace vyplacené před vstupem do EU							2 831	4 560 000	1 611	TOP-UP							2 810	6 351 283	2 260
Celkem							2 831	17 764 386	6 275	Celkem							2 810	20 125 467	7 161

Zdroj : Autor

Jak je z výpočtů patrné podnik má příznivé procento zornění, což mu umožňuje poměrně vysoké čerpání dotací, i když nehospondaří v horské oblasti, ale v ostatní oblasti „A“.

Tabulka 49. Rozdělení dotací (Podnik C)

Ukazatel	Rok																		
	2006									2007									
	Orná půda			Travní porost			Zemědělská půda celkem			Orná půda			Travní porost			Zemědělská půda celkem			
	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	
SAPS	1 631	4 107 112	2 518	1 131	2 845 516	2 516	2 762	6 952 628	2 518	1 617	4 513 429	2 791	1 136	3 170 845	2 791	2 753	7 684 274	2 791	
LFA	-	-	-	1 131	3 938 043	3 482	2 762	3 938 043	1 426	-	-	-	1 136	3 658 408	3 220	2 753	3 658 408	1 329	
AEO	1 631	1 012 546	621	1 131	2 803 272	2 479	2 762	3 815 818	1 382	1 617	1 013 004	626	1 136	2 817 232	2 480	2 753	3 830 236	1 391	
Celkem	1 631	5 119 658	3 139	1 131	9 586 831	8 476	2 762	14 706 489	5 325	1 617	5 526 433	3 418	1 136	9 646 485	8 492	2 753	15 172 918	5 511	
TOP-UP							2 762	7 068 120	2 559	TOP-UP							2 753	6 950 216	2 525
Celkem							2 762	21 774 609	7 884	Celkem							2 753	22 123 134	8 036

Zdroj : Autor

Tabulka 50. Rozdělení dotací (Podnik D)

Ukazatel	Rok																	
	2004									2005								
	Orná půda			Travní porost			Zemědělská půda celkem			Orná půda			Travní porost			Zemědělská půda celkem		
	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha
SAPS	1 195	2 063 194	1 727	193	333 600	1 728	1 388	2 396 794	1 727	1 135	2 362 612	2 082	215	451 500	2 100	1 350	2 814 112	2 085
LFA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
AEO	-	-	-	193	373 116	1 933	1 388	373 116	269	1 135	200 000	176	215	370 000	1 721	1 350	570 000	422
Celkem	1 195	2 063 194	1 727	193	706 716	3 661	1 388	2 769 910	1 996	1 135	2 562 612	2 258	215	821 500	3 821	1 350	3 384 112	2 507
Dotace vyplacené před vstupem do EU							1 388	2 109 000	1 519	TOP-UP						1 350	3 048 357	2 258
Celkem							1 388	4 878 910	3 515	Celkem						1 350	6 432 469	4 765

Zdroj : Autor

U tohoto podniku došlo k nevyčerpání dotace SAPS (nesplněné podmínky) a program AEO byl v roce 2005 rozšířen o tituly meziplodiny a zatravnění orné půdy v lokalizacích, kde nebylo možno vzhledem k vysoké hladině spodních vod dobře hospodařit na orné půdě.

Tabulka 51. Rozdělení dotací (Podnik D)

Ukazatel	Rok																		
	2006									2007									
	Orná půda			Travní porost			Zemědělská půda celkem			Orná půda			Travní porost			Zemědělská půda celkem			
	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	
SAPS	1 173	2 953 357	2 518	194	488 450	2 518	1 367	3 441 807	2 518	1181	3 295 635	2791	194	541 366	2 791	1 375	3 837 001	2 791	
LFA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
AEO	-	-	-	194	373 749	1 927	1 367	373 749	273	-	-	-	194	373 749	1 927	1 375	373 749	272	
Celkem	1 173	2 953 357	2 518	194	862 199	4 444	1 367	3 815 556	2 791	1181	3 295 635	2791	194	915 115	4 717	1 375	4 210 750	3 062	
TOP-UP							1 367	3 207 782	2 347	TOP-UP							1 375	3 087 077	2 245
Celkem							1 367	7 023 338	5 138	Celkem							1 375	7 297 827	5 307

Pozn.: Dotace TOP-UP přežvýkavci je vztažena k ZP.

Zdroj : Autor

Tabulka 52. Rozdělení dotací (Podnik E)

Ukazatel	Rok																		
	2004									2005									
	Orná půda			Travní porost			Zemědělská půda celkem			Orná půda			Travní porost			Zemědělská půda celkem			
	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	
SAPS	2 748	5 030 066	1 830	538	984 500	1 830	3 286	6 014 566	1 830	2 738	5 765 544	2 106	536	1 130 900	2 110	3 274	6 896 444	2 107	
LFA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
AEO	2 748	452 687	165	538	1 077 061	2 002	3 286	1 529 748	466	2 738	450 000	164	536	1 077 000	2 009	3 274	1 527 000	466	
Celkem	2 748	5 482 753	1 995	538	2 061 561	3 832	3 286	7 544 314	2 296	2 738	6 215 544	2 270	536	2 207 900	4 119	3 274	8 423 444	2 573	
Dotace vyplacené před vstupem do EU							3 286	4 811 600	1 464	TOP-UP							3 274	8 248 828	2 519
Celkem							3 286	12 355 914	3 760	Celkem							3 274	16 672 272	5 092

Zdroj : Autor

Tabulka 53. Rozdělení dotací (Podnik E)

Ukazatel	Rok																		
	2006									2007									
	Orná půda			Travní porost			Zemědělská půda celkem			Orná půda			Travní porost			Zemědělská půda celkem			
	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	
SAPS	2 644	6 635 347	2 510	541	1 357 686	2 510	3 185	7 993 033	2 510	2636	7 354 765	2 790	547	1 526 839	2 791	3 183	8 881 604	2 790	
LFA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
AEO	2 644	458 183	173	541	1 079 806	1 996	3 185	1 537 989	483	2636	458 183	174	547	1 094 609	2 001	3 183	1 552 793	488	
Celkem	2 644	7 093 530	2 683	541	2 437 492	4 506	3 185	9 531 022	2 992	2636	7 812 948	2 964	547	2 621 448	4 792	3 183	10 434 397	3 278	
TOP-UP							3 185	9 109 491	2 860	TOP-UP							3 183	8 662 107	2 721
Celkem							3 185	18 640 513	5 853	Celkem							3 183	19 096 504	5 999

Pozn.: Dotace TOP-UP přežvýkavci je vztažena k ZP.

Zdroj : Autor

Tabulka 54. Rozdělení dotací (Podnik F)

Ukazatel	Rok																	
	2004									2005								
	Orná půda			Travní porost			Zemědělská půda celkem			Orná půda			Travní porost			Zemědělská půda celkem		
	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha
SAPS	1 653	3 019 242	1 827	232	424 560	1 830	1 885	3 443 802	1 827	1 629	3 439 069	2 111	229	483 350	2 111	1 858	3 922 419	2 111
LFA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
AEO	1 653	458 000	277	232	425 588	1 834	1 885	883 588	469	1 629	458 000	281	229	420 000	1 834	1 858	878 000	473
Celkem	1 653	3 477 242	2 104	232	850 148	3 664	1 885	4 327 390	2 296	1 629	3 897 069	2 392	229	903 350	3 945	1 858	4 800 419	2 584
Dotace vyplacené před vstupem do EU							1 885	2 820 000	1 496	TOP-UP						1 858	4 127 321	2 221
Celkem							1 885	7 147 390	3 792	Celkem						1 858	8 927 740	4 805

Zdroj : Autor

Tabulka 55. Rozdělení dotací (Podnik F)

Ukazatel	Rok																		
	2006									2007									
	Orná půda			Travní porost			Zemědělská půda celkem			Orná půda			Travní porost			Zemědělská půda celkem			
	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	Počet ha	Dotace Kč	Dotace na 1ha	
SAPS	1 636	4 118 901	2 518	239	601 722	2 518	1875	4 720 623	2 518	1 632	4 554 950	2 791	239	667 054	2 791	1 871	5 222 004	2 791	
LFA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
AEO	1 636	458 000	280	239	457 978	1 916	1875	915 978	488	1 632	457 817	281	239	457 939	1 916	1 871	915 756	489	
Celkem	1 636	4 576 901	2 798	239	1 059 700	4 434	1875	5 636 601	3 006	1 632	5 012 767	3 072	239	1 124 993	4 707	1 871	6 137 760	3 280	
TOP-UP							1875	4 229 880	2 256	TOP-UP							1 871	3 496 501	1 869
Celkem							1875	9 866 481	5 262	Celkem							1 871	9 634 261	5 149

Zdroj : Autor

Tabulka 56. Přehled výše dotací na 1 ha zemědělské půdy, orné půdy a travních porostů (v Kč), % zornění a % dotací na celkových výnosech, zisk na 1 ha zemědělské půdy za podniky hospodařící v LFA

Podnik	A				B				C				Ø na ha za podniky LFA			
	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007
Dotace na 1 ha OP	3 145	3 420	3 523	4 297	1 830	2 109	2 518	2 793	2 431	2 669	3 139	3 418	2 442	2 707	3 066	3 459
Dotace na 1 ha TP	9 150	9 256	10 107	11 337	6 104	8 315	8 884	8 850	7 843	8 040	8 476	8 492	8 023	8 463	9 082	9 500
Dotace na 1 ha ZP	5 997	6 170	6 863	7 884	2 931	3 821	4 230	4 446	4 664	4 901	5 327	5 511	4 655	5 019	5 514	5 939
Národní dotace vyplacená před vstupem do EU	1 611	-	-	-	1 610	-	-	-	1 611	-	-	-	1 610	-	-	-
TOP-UP	-	2 139	2 392	2 195	-	2 470	2 521	2 421	-	2 260	2 560	2 525	-	2 271	2 506	2 414
Dotace na 1 ha ZP celkem	7 608	8 309	9 255	10 079	4 541	6 291	6 751	6 867	6 275	7 161	7 886	8 036	6 266	7 290	8 020	8 353
% zornění	52,6	52,8	49,3	49,1	74,2	72,4	73,1	72,7	58,7	58,4	59,1	58,74	60,4	59,8	59,3	59,0
% dotací na celkových výnosech	20,66	19,40	20,55	23,38	18,45	23,86	25,96	22,78	12,70	15,04	16,41	15,95	15,35	17,39	18,8	18,9
Zisk na 1 ha ZP	-1,51	1,72	-0,71	1,17	2,49	0,91	0,82	3,71	2,96	2,47	3,66	3,41	1,58	1,97	1,89	2,86

Pozn.: Dotace vyplacené v roce 2004, před vstupem do EU, jsou uváděny pro srovnání s rokem 2005 a vztahují se k ZP (obdobná struktura jako TOP-UP)

Zdroj: Autor

Tabulka 57. Přehled výše dotací na 1 ha zemědělské půdy, orné půdy a travních porostů (v Kč), % zornění a % dotací na celkových výnosech, zisk na 1 ha zemědělské půdy za podniky hospodařící mimo LFA

Podnik	D				E				F				Ø na ha za podniky mimo LFA			
	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007
Dotace na 1 ha OP	1 727	2 258	2 518	2 791	1 995	2 270	2 683	2 964	2 104	2 392	2 798	3 072	1 970	2 304	2 682	2 959
Dotace na 1 ha TP	3 661	3 821	4 444	4 717	3 832	4 119	4 506	4 792	3 664	3 945	4 434	4 707	3 757	4 013	4 476	4 757
Dotace na 1 ha ZP	1 996	2 507	2 791	3 062	2 296	2 573	2 992	3 278	2 296	2 584	3 006	3 280	2 232	2 562	2 954	3 233
Národní dotace vyplacená před vstupem do EU	1 519	-	-	-	1 464	-	-	-	1 496	-	-	-	1 485	-	-	-
TOP-UP	-	2 258	2 347	2 245	-	2 519	2 860	2 721	-	2 221	2 256	1 869	-	2 380	2 575	2 371
Dotace na 1 ha ZP celkem	3 515	4 765	5 138	5 307	3 760	5 092	5 853	5 999	3 792	4 805	5 262	5 149	3 717	4 942	5 528	5 604
% zornění	86,1	84,1	85,8	85,9	83,6	83,6	83	82,8	87,7	87,7	87,3	87,2	85,3	84,9	84,8	84,8
% dotací na celkových výnosech	10,45	15,23	18,1	8,2	9,75	13,81	15,45	14,90	14,98	21,09	20,31	18,99	11,03	15,60	17,08	13,44
Zisk na 1 ha ZP	4,78	2,17	-0,67	25,9	-1,27	2,81	0,35	2,49	1,72	1,01	0,40	5,95	0,87	2,16	0,15	8,51

Pozn.: Dotace vyplacené v roce 2004, před vstupem do EU, jsou uváděny pro srovnání s rokem 2005 a vztahují se k ZP (obdobná struktura jako TOP-UP)

Zdroj: Autor

V tabulkách č. 44 až č. 55 jsou uvedeny propočty výše dotací na 1 ha ZP, OP, TP v členění dle druhu dotací (na SAPS, LFA, AEO a TOP-UP). Tabulky č. 56 a č. 57 shrnují tyto výsledky a uvádějí průměrnou výši čerpaných dotací v jednotlivých letech na 1 ha ZP, OP a TP v členění dle skupin podniků, tj. za podniky hospodařící v oblasti LFA a podniky hospodařící mimo oblast LFA, dále je zde uvedeno % zornění a % dotací na celkových výnosech a zisk (v tis.) na 1 ha ZP.

Hodnocení vlivu dotací bylo v letech 2004 a 2007 ovlivněno příznivými podmínkami pro hospodaření a výrazným nárůstem tržních cen u komodit rostlinné výroby (obilovin, řepka) a nárůstem cen mléka. Tyto vlivy se více projevily u podniků hospodařících mimo oblast LFA viz tabulka č. 57 zisk na 1 ha ZP, kdy došlo k jeho nárůstu i když podíl dotací na celkových výnosech byl nižší. U podniku **B**, který hospodaří v oblasti LFA, ale má vysoké procento zornění 72,2 % se rovněž v roce 2007 projevila nárůst zisku v největší míře ze všech sledovaných podniků v rámci skupiny podniků hospodařících v oblasti LFA viz tabulka č. 56.

V roce 2007, kdy začala platit pravidla vycházející z reformy SZP z roku 2003/2004 došlo k výraznějšímu nárůstu dotací u podniku **A**, viz tabulka 56, který hospodaří ve zhoršených přírodních podmínkách. Tento podnik využil možnost převodu z HRDP do EAFRD zejména v opatřeních, kde došlo k nárůstu sazeb na 1 ha, tj. Opatření šetrné k přírodě. U tohoto podniku došlo k rozšíření ekologického zemědělství a zařazení TP do podopatření v souladu s LPIS, které jsou více honorovány, vlivem toho vzrostly dotace v rámci AEO tomuto podniku z 2 201 Kč/ha ZP na 2 959 Kč/ha ZP.

Z uvedených přehledů vyplývá, že množství čerpání dotací je významně vyšší zejména na travní porosty v oblasti LFA a to zhruba dvojnásobně. Podniky v oblasti LFA využívají zejména dotace z HRDP a PRV, což je v omezené míře přístupné i pro podniky hospodařící mimo oblasti LFA. S tímto koresponduje i stupeň zornění (výjimkou je podnik **B**). Podíl dotací na celkových výnosech je také větší u podniků v oblasti LFA. Výjimkou je podnik **C**, který má vysoké výnosy díky přidružené výrobě, kterou provozuje a dále u tohoto podniku nedošlo k poklesu počtu zvířat v rámci živočišné výroby proti roku 1990.

Zjištěné výsledky se shodují se strategií SZP EU, která doporučuje zvýšit stupeň zatravnění a tím posílit úlohu péče o krajinu a zamezit nadvýrobě tržních plodin pěstovaných na orné půdě (i když zvýšení zatravnění je problematické vzhledem k vývoji početního stavu skotu). Podniky, které toto respektovaly (podniky **A**) mají významně vyšší

podíl dotací na výnosech. Pro podniky hospodařící mimo LFA (vyšší % zornění) bude příležitost v pěstování plodin na orné půdě pro technické účely (bioláh, bioplyn).

Z údajů uvedených v tabulkách č. 56 a č. 57 lze vyvodit závěr, že podniky hospodařící v oblasti LFA by měly zaměřit pozornost na čerpání dotací z EAFRD (péče o krajinu) a tomu přizpůsobit strukturu výroby a strukturu zemědělské půdy. Podniky hospodařící mimo oblast LFA jsou více závislé na prodeji komodit rostlinné a živočišné výroby, tudíž jejich hospodářský výsledek je prodejem těchto komodit více ovlivněn než u podniků hospodařících v oblasti LFA.

Do budoucna je nutné, aby všechny zemědělské podniky dodržovaly standardy vymezené legislativou EU a ČR a s co nejmenšími problémy prošly kontrolou křížového dodržování cross compliance a nedocházelo tak ke krácení, či ztrátě podpor.

5. Dopady změn dotační politiky

V novém plánovacím období došlo ke zvýšení a rozšíření podpor v rámci AEO EAFRD, což ne všechny podniky využily a přešly z HRDP na PRV u všech použitelných managementů. Zvýšily se zejména sazby u ekologického zemědělství, rozšířily a zvýšily se dotace u integrované produkce ovoce a zeleniny, zvýšily se sazby u jednotlivých managementů TP, které jsou šetrné k životnímu prostředí.

Další vliv na hospodaření zemědělských podniků mělo zavedení zásad správné agroenvironmentální praxe (GAEC), které nahrazují zásady správné zemědělské praxe z HRDP. Dodržení zásad GAEC bude kontrolováno v rámci cross compliance. Zavedením těchto zásad je omezeno pěstování širokořádkových plodin na svazích nad 7° v blízkosti vodních toků a v blízkosti lidských obydlí, čímž se předchází nebezpečí vzniku vodní eroze. Zpřísnil se režim používání hnojiv a přípravků na ochranu rostlin, nepřipouští se rozorání trvalých travních porostů bez sankcí, likvidace remízků, vodotečí, cest atd. Splněním zásad GAEC bude dosaženo zlepšení hospodaření zemědělských podniků z hlediska ochrany přírody, případné nedodržení bude sankcionováno v rámci cross compliance a dle jednotlivých pravidel pro dotace.

Vliv na hospodaření zemědělských podniků mělo dotování pěstování energetických plodin, což vyvolalo přechodné zvýšení tržních cen u komodit pěstovaných pro energetické účely (výroba biopaliv, přímé spalování).

Ke zvýšení dotací došlo zejména u podniků hospodařících v oblasti LFA, které využily zejména výhod AEO EAFRD a převedly některé programy z HRDP do PRV, hlavně u ekologického zemědělství a údržby luk viz podnik A.

U národního dorovnání TOP-UP došlo v roce 2007 ke snížení poskytnuté dotace, která tak nebyla vyplácena ve výši 30 %, jak připouští nařízení rady č. 1782, byla také odlišná struktura a sazby nařízení vlády pro poskytnutí této dotace.

V roce 2007 došlo k opětovnému navýšení dotace SAPS o 5 %, která tak dosáhla 40% úrovně EU-15.

6. Závěr

Dotace poskytované v rámci SZP EU slouží k udržení konkurenceschopnosti zemědělské výroby vůči třetím zemím a mají tudíž zásadní význam pro existenci zemědělských podniků (viz porovnání roku 2004 až 2007 u sledovaného vzorku podniků) a jejich ekonomickou životaschopnost. Dále dotace slouží k udržování krajiny, kdy zemědělství podnikatelé plní funkci udržovatele krajiny, a to zejména přes programy AEO.

Cílem diplomové práce bylo posouzení vlivu změn struktury a objemu dotací poskytovaných v rámci SZP na finanční situaci vybraných zemědělských podniků. Při tomto hodnocení jsem vycházela z vybraných ukazatelů finanční analýzy a to z těch, které jsou ovlivněny výší přijaté dotace. Jednalo se o následující skupiny ukazatelů: ukazatele rentability (ROA, ROE, ROS), ukazatele aktivity (rychlost obratu celkových aktiv, rychlost obratu zásob), ukazatele zadluženosti (ukazatel úrokového krytí) a bankrotní model dle manželů Neumaierových (IN 95 upraveného pro zemědělství). Uvedené ukazatele jsem vždy vypočítala z hodnot uvedených ve výkazech jednotlivých podniků a následně jsem tyto ukazatele přepočítala z hodnot snížených o hodnocené dotace, což mi umožnilo posoudit vliv změny objemu dotací na celkové hospodaření vybraných podniků.

Na základě provedených propočtů u vybraného vzorku podniků jsem došla k závěru, že dotace tvoří důležitou část výnosů, a že bez těchto dotací a při stávajících tržních cenách by podniky nebyly schopny dlouhodobě hospodařit. Dále by měly přizpůsobit svoji strukturu výroby možnostem čerpat co nejvíce podpor. V oblastech LFA využít možnosti, které dává HRDP a PRV v tomto plánovacím období. K tomu je třeba zejména v oblastech LFA přizpůsobit strukturu, zejména snížit zornění v horských oblastech a ostatních oblastech. Změnu struktury je rovněž nutné podřídit možnostem uplatnění výrobků na trhu a cenovému vývoji jednotlivých komodit. Tím by došlo ke zlepšení výchozí základny pro platbu na farmu u přímých plateb po roce 2010 případně po roce 2013 – modulace (přechod od platby na výrobu na platby k udržení krajiny) a decoupling (odstranění vazby dotace na výrobu).

Trend hospodaření zemědělských podniků nastavený v roce 2004 (postupný nárůst, jak je patrné ze sledovaného vzorku podniků) podpoří zvyšování dotací, přímých plateb, na úroveň starých členských států. Po dosažení srovnatelného % podpory a při dodržení zásad reformované SZP je předpoklad stabilního fungování zemědělských podniků.

Dále se pomocí výpočtů, což dokazují i grafy, podařilo prokázat, že vliv dotací na hospodaření vybraných zemědělských podniků je výrazně vyšší u podniků hospodařících v oblasti LFA. U těchto podniků jsou patrné velké rozdíly mezi dosaženými hodnotami všech ukazatelů při uvažování dotací s porovnáním se situací, kdy jsou zemědělské dotace vypuštěny z ostatních provozních výnosů.

Změny SZP připravované v roce 2010 a po skončení plánovacího období sníží úroveň dotací směřujících do zemědělství, bude preferována podpora venkovského prostoru a environmentálního opatření. Předpokladem prosperity zemědělských podniků je vytvoření stejných podmínek všem členům EU. Snížení dotací do zemědělství zřejmě vyvolá zvýšení cen potravin. Dosažení stejné úrovně poskytnutých dotací všem členům EU vytvoří stejné konkurenční podmínky všem členům společenství. Snížení dotací by dále umožnilo přístup na trhy EU výrobkům rentabilně vyráběným v třetích zemích (plnění podmínek stanovených WTO). Snížení dotací může ale negativně působit na malé farmy a proto bude mít celou řadu odpůrců z řad EU.

Závěrem lze tedy konstatovat, že bez dotací, nebo bez zásadní reformy SZP týkající se všech členů EU, by sledované podniky schopny dlouhodobě existovat a nejspíše by došlo k jejich likvidaci.

7. Seznam použité literatury

1. GRÜNWARD, R., HOLEČKOVÁ, J. *Finanční analýza a plánování*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2002. 184 s. ISBN 80-245-0422-7
2. KOVANICOVÁ, D., KOVANIC, P. *Poklady skryté v účetnictví, díl II*. 4. vyd. Praha: Polygon, 1999. 288 s. ISBN 80-85967-88-X
3. KUNDRÁTOVÁ, J. *Bakalářská práce, 2006*
4. **METODIKA K PROVÁDĚNÍ NAŘÍZENÍ VLÁDY Č. 78/2007 Sb. O podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření, ve znění novely nařízení vlády schválené dne 26. března 2008**
5. **MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR. Horizontální plán rozvoje venkova ČR pro období 2004-2006**. Praha, 2004.
6. **MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR, VÝZKUMNÝ ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÉ EKONOMIKY PRAHA, DHV, S.R.O. OSTRAVA. Národní strategický plán rozvoje venkova České republiky na období 2007-2013**, Praha, 2006.
7. **MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR. Operační program „Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství“**, Praha, 2004.
8. **MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR. Program rozvoje venkova České republiky na období 2007-2013**, Praha, 2008.
9. **NAŘÍZENÍ RADY (ES) č. 1782/2003. Stanovení společných pravidel pro režimy přímých podpor**
10. **NAŘÍZENÍ RADY (ES) č. 1257/1999. O podpoře rozvoje venkova z EZOZF a o změně zrušení některých nařízení**

11. **NAŘÍZENÍ KOMISE 795/2004, kterým se stanoví prováděcí pravidla k režimu jednotné platby**
12. **NAŘÍZENÍ VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY č. 242/2004 Sb., o provádění agroenvironmentálních opatření, ve znění nařízení vlády č. 542/2004 Sb., ve znění nařízení vlády č. 119/2005 Sb.**
13. **NAŘÍZENÍ VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY č. 144/2005 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování jednotné platby na plochu zemědělské půdy pro kalendářní roky 2005 a 2006**
14. **STÁTNÍ ZEMĚDĚLSKÝ INTERVENČNÍ FOND. Příručka pro žadatele SAPS, TOP-UP, LFA. Praha, 2006.**
15. **STÁTNÍ ZEMĚDĚLSKÝ INTERVENČNÍ FOND. Příručka pro žadatele SAPS, Platby v rámci oblastí NATURA 2000 na zemědělské půdě, TOP-UP, AEO, EP, SSP, ST. Praha, 2008.**
16. **ZÁKON č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a o změně zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů**
17. **ZÁKON č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů**
18. **ZÁKON č. 256/2000 Sb. o státním zemědělském intervenčním fondu ve znění zákona č. 128/2003 Sb., č. 85/2004 Sb., č. 441/2005 Sb.**
19. **HLADILOVÁ, J., COOMBESOVÁ, V. Přímé a národní doplňkové platby. Zemědělec. [Internet] 23. 4. 2007 [7. 3. 2009]. <http://www.agroweb.cz/Prime-a-narodni-doplnkove-platby__s77x27917.html>**
20. **PALÁN, J. Reforma společné zemědělské politiky EU. [Internet] 18. 5. 2007. <<http://www.snemovna.cz/cgi-bin/win/kps/pi/prace/pi-5-273.pdf>>**
21. **Rozvahy, Výsledovky jednotlivých podniků**

8. Přílohy

1. Nařízení Komise (ES)
2. Ekonomické ukazatele
3. Zkratky

Příloha 1.

Nařízení Komise (ES)

Přehled „nařízení“ vztahujících se k dotacím

- **Nařízení Komise (ES) č. 445/2002 z 26. února 2002, kterým se stanoví prováděcí pravidla Nařízení Rady (ES) 1257/1999**

Nařízení určuje podmínky a omezení pro čerpání prostředků ze záruční a orientační sekce fondu EZOZF. V jednotlivých člancích se pak praví za jakých podmínek je podpora poskytována.

V oddíle 6 kapitoly II určuje:

- obsah a způsob podávání žádostí o dotace,
- provádění kontroly a případné sankce za porušení určitých podmínek.

Oddíl 9 kapitoly I. v článku 33 určuje, co lze v jednotlivých případech zásahu zohlednit, tzv. případy „vyšší moci“.

- **Nařízení Komise (ES) č. 2419/2001 ze dne 11. 12. 2001, kterým se stanoví prováděcí pravidla pro administrativní a kontrolní systém**

Určuje pravidla pro integrovaný administrativně kontrolní systém pro některé režimy podpor.

- **Nařízení Komise (ES) č. 795/2004 ze dne 21. dubna 2004**

Stanovuje některá prováděcí pravidla k režimu jednotné platby na plochu, dále vymezuje metodiku výpočtu intenzity zatížení hospodářských zvířat (HZ) na 1 ha.

- **Nařízení Komise (ES) č. 796/2004 ze dne 21. dubna 2004, kterým se stanoví prováděcí pravidla pro křížové dodržování, modulaci a integrovaný administrativní a kontrolní systém podle Nařízení Rady (ES) č. 1782/2003, kterým se stanoví společná pravidla pro režimy přímých podpor v rámci společné zemědělské politiky a kterým se stanoví některé režimy podpor pro zemědělce**

Toto NK (ES) je stěžejní pro poskytování podpor v EU a usměrnění finančních prostředků v rámci SZP.

Z tohoto NK (ES) vycházejí předpisy ČR pro poskytování podpor.

Toto „nařízení“ stanovuje prováděcí pravidla pro:

- „přímé platby“ (NR (ES) 1782/2003),
- křížové dodržování kontroly,
- modulaci,
- integrovaný administrativní kontrolní systém.

Dále čl. č. 2 definuje základní pojmy z evidence půdy, evidence zvířat a systému podávání žádostí a také uvádí výčet jednotlivých druhů podpor.

Část II. Integrovaný administrativně kontrolní systém (IACS)

Charakterizuje základní pilíře (IACS):

- registr žadatelů,
- registr žádostí,
- registr půdy,
- registr zvířat,
- registr speciálu (speciální plodiny),
- systém křížového dodržování (sladění legislativy EU a ČR a její dodržování v zemědělské praxi).

IACS umožňuje křížově kontrolovat dodržování všech podmínek pro výplatu dotací. Výplata přímých podpor se neprovede dříve, než je provedena kontrola.

Hlava III. Kontroly

Kontroly ověřují zda jsou dodrženy podmínky a normy pro poskytnutí podpor určených v křížovém dodržování. Provádí se správní kontroly a kontroly na místě. V případě odmítnutí kontroly se žádost zamítá.

- Správní kontrola – křížová kontrola, která počítačově kontroluje dodržování podmínek pro poskytnutí dotace a dodržování základních zákonných norem.
- Kontrola na místě – je kontrola, která porovnává skutečnosti zjištěné v terénu se skutečnostmi uvedenými v žádosti. Provádí se na základě DPZ.

Dále je zde uveden způsob, jakým se vybírají subjekty ke kontrole a sankce za zjištěné nedostatky.

Hlava IV. Základ pro výpočet podpory snížení a vyloučení

Zde jsou popsány sankce při porušení kritérií pro poskytnutí dotace.

ČÁST III. – Modulace

Definuje snížení přímých podpor a postupný přechod podpor zemědělců ze závislosti na výrobě na podporu na udržování krajiny – podpora venkova v souladu s prioritami nového plánovacího období 2007 až 2013.

- **Nařízení Komise (ES) č. 2199 ze dne 16. prosince 2003 o přechodných opatřeních pro používání nařízení Rady 1259/1999, pokud jde o režim jednotných plateb na plochu pro přistupující země k EU**

Nařízení bylo určeno pro nově přistupující země od 1. 5. 2004. Řešilo odlišnosti režimu jednotné platby na plochu (SAPS) a stanovovalo podmínky pro přechodné uplatnění Nařízení Rady (ES) v režimu jednotné platby na plochu pro nově přistupující země.

V souladu s tímto Nařízením Komise (ES) byly prováděny platby SAPS v roce 2004 a probíhaly i v roce 2005, pokud nebyla administrace ukončena.

Článek č. 3 řeší použití Nařízení komise ES č. 2419 pro jednotné platby. Nařízení je od roku 2005 nahrazeno Nařízením komise 796/2003.

Článek č. 5 stanovuje snížení a výjimky pro poskytnutí platby. Je zde stanovena odlišná hranice pro sankce za plochu – hranice zamítnutí dotace je posunuta na 30 % rozdílné plochy deklarované a zjištěné.

Článek č. 6 definuje dobrý zemědělský a ekologický stav.

- **Rozhodnutí Rady 2004/281/ES, kterým se přizpůsobují Akty přistoupení přistupujících zemí**

Toto rozhodnutí upravuje Nařízení Rady ES 1782/2003, ve vztahu k Aktu o přistoupení ČR, Estonska, Kypru, Lotyšska, Litvy, Maďarska, Malty, Polska, Slovinska a Slovenska.

Začleňuje nezbytné ustanovení spojené se zavedením přímých plateb a jednotné platby na plochu (SAPS) v nových členských státech do Nařízení Rady 1782 a zajišťuje, aby křížové dodržování související s přímou platbou bylo nepovinné pro nové členské státy po dobu uplatnění jednotné platby na plochu.

Toto rozhodnutí rozšiřuje nařízení Rady (ES) 1782/2003 o další *Hlavu IV.a*, dle které je řešena implementace režimů podpor v nových členských státech.

Článek 143a zavedení režimu podpor

Určuje časový plán přírůstků přímých plateb jako % úrovně plateb ve společenství:

%	Rok
25	2004
30	2005
35	2006
40	2007
50	2008
60	2009
70	2010
80	2011
90	2012
100	2013

Článek 143b Režim jednotné platby na plochu (SAPS)

Členské státy se mohou rozhodnout a požádat ke dni přistoupení, že přímé platby budou nahrazeny jednotnou platbou na plochu v letech 2004 až 2006 s tím, že žádost nového člena může být 2x o 1 rok prodloužena a do roku 2005 se použije sazba stanovená článkem 143a.

Podmínkou zavedení jednotné platby na plochu je:

- do režimu SAPS bude uvedena plocha k 30. 6. 2003 uchována v dobrém technickém stavu,
- ročně musí žadatel podávat žádost,
- zavede systém identifikace pozemků.

Článek 143c Doplnkové vnitrostátní přímé platby

Nové členské státy nemohou s výhradou schválení komisí doplnit přímé platby až na úroveň:

Rok	%
2004	55
2005	60
2006	65

Od roku 2007 až na 30 % nad použitelnou úroveň v článku 143a.

U jednotné platby na plochu se objem počítá ze společné obálky finančních prostředků k určitému časovému období.

Toto „rozhodnutí“ ve vztahu k „nařízením“ 1782 a 796 určuje systém podpor regulací finančních toků v unii, je základem pro „Nařízení vlády ČR“ pro jednotné platby a národní dorovnání.

V roce 2004 bylo národní dorovnání vyplaceno před vstupem do EU, nepodléhalo schválení EK. Po vstupu do EU jsou veškeré platby (národní dorovnání i národní platby ČR) schvalovány evropskou komisí v rámci Společné zemědělské politiky.

- **Ostatní Nařízení Rady a Komise EU**

Dále je celá řada „nařízením“, které usměrňují výrobu rizikových komodit (mléko, cukr, škrob) (dodávkové kvóty). Zemědělcům je poskytována, tzv. záchranná síť přes jednotlivé „Společné organizace trhu“ – SOT, kde je celá řada „nařízením“ a směrnic. (Tuto poznámkou uvádím jenom pro dokreslení organizace v rámci SZP EU).

V období 2007 až 2013 budou zemědělství a venkov financovány z fondu EAFRD a přímé platby (zřejmě modifikované na platbu na farmu) z fondu EAGF (Evropský zemědělský a záruční fond). V současné době probíhá diskuse o financování SZP a dle výsledku bude přijat rozpočet a upraven systém poskytování podpor.

Nařízení Komise (ES) č. 1974/2006 ze dne 15.12. 2006, kterým se stanoví podrobná pravidla pro používání nařízení Rady (ES) 1698/2005 o podpoře rozvoje venkova z EAFRD.

Nařízení řeší provádění změn, které jsou charakteristické pro plánovací období 2007 – 2013 důraz na ochranu spotřebitele, údržbu krajiny a podmínky pro chov zvířat.

Kapitola II řeší postup schvalování PRV a jeho změny v průběhu plánovacího období.

Kapitola III zpřesňuje podmínky a dává rámeček uplatnění jednotlivých opatření dle jednotlivých os.

Kapitola IV řeší kontroly jednotlivých opatření, investice, platby záloh, státní podporu, informování a publicistiku a monitoring.

Nařízení Komise (ES) č. 1975/2006 ze dne 7.12. 2006, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) 1698/2005, pokud jde o provádění kontrolních postupů a podmíněčnosti s ohledem na opatření na podporu rozvoje venkova.

Toto nařízení doplňuje NK 796/2004 které je platné pro programy, které dobíhají v tomto plánovacím období a stanovuje podmínky pro kontroly v souladu s požadavky danými v plánovacím období 2007 – 2013.

ČÁST I stanovuje systém podávání žádostí o podpory (platnost některých článků NK 796/2004.

ČÁST II

Hlava I

Určuje působnost při poskytování podpor dle opatření NR 1698/2005 (LFA, AEO, NATURA, Les).

Dále upravuje:

- kontrolní systém správní kontroly,
- kontroly na místě,
- % kontrol,
- sankce týkající se plochy (změna u SAPS, použití dvojnásobné sankce od 3 – 30 % neplnění podmínek.

Zavádí GAEC (zásady správné zemědělské a environmentální praxe)

Hlava II

Týká se převážně osy I a III výjimečně opatření z osy II (dotace do lesů) a osy IV Leader.

U projektových opatření (investice) jsou sankce stanoveny odlišně (jednonásobek porušení).

- **Nařízení Komise (ES) č. 1973/2004 ze dne 29.10.2004, kterým se stanoví prováděcí pravidla NR (ES) 1782/2003 ohledně režimů podpor stanovených v Hlavě IV a) ohledně využití půdy vyjmuté z pěstování surovin.**

Nařízení mimo jiné upravuje postupy pro pěstování energetických plodin a podmínky pro doplňkové národní platby.

Určuje podmínky pro vyplácení podpor na energetické plodiny, skládání jistoty.

Zařazuje skot do mastných plemen.

Určuje sankce při porušení pravidel SAPS a TOP-UP.

Příloha 2.

Ekonomické ukazatele

Poměrové ukazatele

Tyto ukazatele se zjišťují poměrem absolutních ukazatelů a vyjadřují vztah mezi položkami účetních výkazů, které spolu obsahově souvisejí. Jedná se o nejpoužívanější metodu finanční analýzy, jejíž výsledky a interpretace napomáhá identifikovat silné stránky, ale především problémové oblasti v hospodaření firmy, na které mají manažeři zaměřit pozornost, aby došlo ke zlepšení celkové situace podniku.

Ukazatele se obvykle sdružují do skupin, přičemž každá skupina se váže k některému aspektu finančního stavu podniku. Zpravidla se uvádí dělení na 4 základní skupiny, podle posuzované vlastnosti objektu, resp. skutečnosti, na kterou se zaměřuje. Zároveň je nutné upozornit, že ani počet skupin ani jejich obsahové vymezení není standardní (**Grünwald, R. a Holečková, J., 2002**).

Užité ukazatele:

- **Rentability (výnosnosti)**
- **Aktivity**
- **Zadluženosti**

Ukazatele rentability

Rentabilita je měřítkem schopnosti podniku vytvářet nové zdroje a dosahovat zisku pomocí investovaného kapitálu. Sledují, jak byly vložené prostředky zhodnoceny. Poměrují zisk s jinými veličinami, zejména k různým druhům pasiv. Platí, že čím vyšší je hodnota jednotlivých ukazatelů, tím podnik lépe zhodnocuje své zdroje.

- **Rentabilita celkového vloženého kapitálu (ROA)**

$$ROA = \text{čistý zisk} / \text{celková aktiva}$$

ROA představuje celkovou efektivnost vložených prostředků a je tak považován za klíčové měřítko rentability. Poměruje zisk s celkovými aktivy investovanými do podnikání bez ohledu na to, z jakých zdrojů jsou financovány. Do čitatele je možné dosadit zisk

v různých modifikacích, jako např. zisk po zdanění, zisk před zdaněním a úroky, zisk po zdanění + úroky.

➤ **Rentabilita vlastního kapitálu (ROE)**

$$ROE = \text{čistý zisk} / \text{vlastní kapitál}$$

ROE hodnotí výnosnost vlastního kapitálu, který do podniku vložili jeho akcionáři nebo vlastníci. Hodnota ukazatele je důležitá zejména pro investory, neboť tím zjišťují, zda jejich kapitál přináší dostatečný výnos, zda odpovídá jejich investičnímu riziku. Investoři požadují vyšší výnos a proto je cena vlastního kapitálu placená formou dividend, podílu na zisku vyšší než cena cizího kapitálu placená formou úroků. Tento ukazatel je jedním z klíčových ukazatelů pro rozhodnutí o tom, zda do firmy investovat, či nikoliv.

➤ **Rentabilita tržeb nebo-li zisková marže (ROS)**

$$ROS = \text{čistý zisk} / \text{tržby}$$

ROS vyjadřuje jaký zisk připadá na 1 Kč tržeb, slouží především pro podnikové srovnání.

Ukazatele aktivity

Ukazatele aktivity vyjadřují, jak efektivně společnost využívá svá aktiva. Měří celkovou rychlost jejich obratu nebo rychlost obratu jejich jednotlivých složek a hodnotí tak vázanost kapitálu v určitých formách aktiv (**Kovanicová, D. a Kovanic, P., 1999**). Ukazatel říká kolikrát se obrátí určitý druh majetku za stanovený časový interval. Platí, že čím větší je počet obrátek, tím je lépe využíváno vložených finančních prostředků a společnost dosahuje lepších finančních výsledků. Hodnota těchto ukazatelů se vyjadřuje v jednotkách času.

➤ **Ukazatele obratovosti celkových aktiv**

$$\text{Obrat celkových aktiv} = \text{výnosy} / \text{celková aktiva}$$

Obratovost celkových aktiv ovlivňuje rentabilitu podniku. Udává kolik Kč výkonu připadá na 1 Kč aktiv. Někdy je také interpretován jako ukazatel flexibility podniku vzhledem k možnému poklesu tržeb. Pokud hodnota ukazatele klesá, znamená to, že se jeho flexibilita snižuje, tzn. zvyšují se relativně jeho fixní náklady (odpisy, údržba) a zvyšuje se tak citlivost podniku na případný pokles tržeb. Při poklesu tržeb se méně flexibilní podnik snáze stane ztrátovým (**Grünwald, R. a Holečková, J., 2002**).

➤ **Ukazatele obratovosti zásob**

$$\text{Rychlost obratu zásob} = \text{výnosy} / \text{zásoby}$$

Výsledek udává kolikrát se přemění zásoba v ostatní formy oběžného majetku až po prodej hotových výrobků a opětovný nákup zásob. K výpočtu se používá průměrná výše zásob pro odstranění statického charakteru. Říká kolik dní jsou oběžná aktiva vázána ve formě zásob. U zásob výrobků a zboží je tento ukazatel rovněž indikátorem likvidity, protože udává počet dnů, za nichž se zásoba přemění v hotovost nebo pohledávku. Posouzení je zase ryze individuální, u některých podniků se mohou zásoby zdržovat dlouhou dobu, pokud je výrobní proces zdlouhavý.

Ukazatele zadluženosti

Ukazatele zadluženosti se zabývají vztahem mezi vlastními a cizími zdroji, měří tedy rozsah, v jakém podnik užívá k financování dluh. Čím je firma zadluženější, tím je finanční páka a tudíž i ukazatel vyšší, avšak příliš velká páka zvyšuje finanční riziko akcionářů, protože podnik je příliš zatížen splácením úroků a snadno se dostane do nepříznivé finanční situace. Ve zdravém, finančně stabilním podniku může její růst přispívat k celkové rentabilitě a tím i k tržní hodnotě firmy. Vyšší zadluženost tedy neznamená, že se podnik potýká s platebními potížemi.

Optimální struktura je takový poměr mezi cizími a vlastními zdroji, při kterém jsou průměrné celkové náklady minimální. Kapitálová struktura závisí i na subjektivním postoji manažerů, na velikosti a stabilitě tržeb, na úrokové míře, na výnosnosti podniku apod. Ani u tohoto ukazatele není žádné univerzální číslo správného poměru.

➤ **Ukazatel úrokového krytí**

$$\text{Ukazatel úrokového krytí} = (\text{výsledek hospodaření před zdaněním} + \text{nákladové úroky}) / \text{nákladové úroky}$$

Ukazatel informuje o tom, kolikrát zisk převyšuje placené úroky a tedy kolikrát by se mohl snížit, než se společnost dostane na úroveň, kdy již nebude schopna zaplatit své úrokové povinnosti.

Bankrotní model

Bankrotní modely bývají také označovány jako modely předčasného varování a slouží pro posouzení finanční tísně. Je ale nutné upozornit na to, že v některých případech může dojít ke zkreslení výsledných hodnot, zejména pokud je některá z hodnot neúměrně vysoká, či naopak velmi nízká.

➤ IN 95 upravený pro zemědělství

Tento index jediným číslem vyjadřuje finanční pozici podniku.

$$\text{IN 95 (zemědělství ČR)} = 0,24 \cdot x_1 + 21,35 \cdot x_2 + 0,76 \cdot x_3 + 0,10 \cdot x_4 + 0,11 \cdot x_5 - 14,57 \cdot x_6$$

x_1 = celková aktiva / cizí zdroje

x_2 = EBIT / celková aktiva

x_3 = celkové výnosy / celková aktiva

x_4 = oběžná aktiva / krátkodobé cizí zdroje

x_5 = EBIT / nákladové úroky

x_6 = závazky po lhůtě splatnosti (metodicky 25% z celkových závazků) / výnosy

IN > 2,0

značí finančně pevný, stabilní podnik

IN < 1,0

značí krachující podnik

1,0 < IN < 2,0

značí nevyhraněnou finanční situaci

Příloha 3.

Zkratky

AEO	Agroenvironmentální opatření
CHKO	Chráněná krajinná oblast
ČR	Česká republika
DPZ	Dálkový průzkum země
EAFRD	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
EAGF	Evropský zemědělský záruční fond
EAGGF	Evropský zemědělský garanční a orientační fond (<i>European Agricultural Guidance and Guarantee Fund</i>)
EBIT	Zisk před úroky a zdaněním
EHS	Evropské hospodářské společenství
EK	Evropská komise
EP	Energetické plodiny
ES	Evropské společenství
EU	Evropská unie
EZ	Ekologické zemědělství
EZOZF	Evropský zemědělský orientační a záruční fond
GAEC	Dobrá agroenvironmentální stav (<i>Good Agricultural and Environmental Condition</i>)
HRDP	Horizontální plán rozvoje zemědělství a venkova (<i>Horizontal Programme Rural Development</i>)
IACS	Integrovaný administrativní kontrolní systém (<i>Integrated Administrative Control System</i>)
IN	Index
LFA	Méně příznivé oblasti (<i>Less Favoured Areas</i>)
LPIS	Registr půdních bloků (<i>Land Parcel Identifil System</i>)
MF	Ministerstvo financí
MZeČR	Ministerstvo zemědělství České republiky
NK	Nařízení Komise

NP	Národní park
NR	Nařízení Rady
NV	Nařízení vlády
OP	Operační program
OP	Orná půda
OP NP	Ochranné pásmo národního parku
OZE	Obnovitelné zdroje energie
PGRLF	Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond
PO	Ptačí lokality
PRV	Program rozvoje venkova <i>(Rural Development Program)</i>
PUZČ	Předčasné ukončení zemědělské činnosti
RVMZ	Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství
RRD	Rychle rostoucí dřeviny
SAPS	Jednotná platba na plochu <i>(Single area payment scheme)</i>
SOT	Společné organizace trhu
SSP	Oddělená platba za cukr
STP	Oddělená platba za rajčata
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
SZP	Společná zemědělská politika
TOP-UP	Národní doplňkové platby k jednotné platbě na plochu
TP	Travní porost
VDJ	Velká dobytčí jednotka
WFD	Rámcová směrnice pro vodní politiku <i>(Water Framework Directive)</i>
WTO	Mezinárodní organizace společného trhu
ZAaPU	Zemědělská agentura a Pozemkový úřad
ZCHÚ	Zvláště chráněná území
ZSV	Zakládání skupin výrobců
ZP	Zemědělská půda
ŽP	Životní prostředí